

**IZVJEŠTAJ
O REVIZIJI NEKONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA
JAVNOG PREDUZEĆA "ŽELJEZNICE FEDERACIJE BIH" D.O.O.
SARAJEVO**

na dan 31.12.2013. godine

Broj: 06-03/14

Sarajevo, juni 2014. godine

SADRŽAJ

I.	NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE	1
II.	GODIŠNJI NEKONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI	5
JAVNOG PREDUZEĆA "ŽELJEZNICE FEDERACIJE BiH" D.O.O. SARAJEVO		5
ZA 2013. GODINU		5
	Bilans uspjeha za period 01.01. – 31.12.2013. godine.....	6
	Bilans stanja na dan 31.12.2013. godine	7
	Izvještaj o gotovinskim tokovima za period od 01.01. do 31.12.2013. godine.....	8
	(DIREKTNA METODA).....	8
	Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2013.....	9
III.	IZVJEŠTAJ O REVIZIJI NEKONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA JAVNOG PREDUZEĆA „ŽELJEZNICE FBiH“ D.O.O. SARAJEVO	10
1.	Uvod	10
2.	Predmet, cilj i obim revizije.....	10
3.	Prethodno iskustvo sa klijentom i kontrole drugih organa	11
4.	Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja.....	11
5.	Sistem internih kontrola	12
6.	Planiranje i izvještavanje.....	16
6.1	Prihodi	17
6.2	Rashodi.....	21
6.3	Finansijski rezultat	23
7.	Stalna i tekuća sredstva, obaveze i kapital	24
7.1	Stalna sredstva i dugoročni plasmani	24
7.2	Tekuća sredstva	29
7.2.1	Zalihe i sredstva namijenjena prodaji	29
7.2.2	Gotovina i gotovinski ekvivalenti	30
7.2.3	Potraživanja i plasmani	30
7.3	Obaveze	33
7.4	Kapital.....	44
8.	Sudski sporovi	45
9.	Javne nabavke	45
10.	Komentar	51
IV.	REZIME DATIH PREPORUKA.....	52

I. NEZAVISNO REVIZORSKO MIŠLJENJE

Osnova za reviziju

Izvršili smo reviziju nekonsolidovanih finansijskih izvještaja Javnog preduzeća "Željeznice Federacije BiH" d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu - Društvo) za 2013. godinu (Bilans stanja, Bilans uspjeha, Izvještaj o promjenama na kapitalu, Izvještaj o gotovinskim tokovima) na dan 31. decembar 2013. godine i usklađenosti poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Odgovornost rukovodstva za finansijske izvještaje

Rukovodstvo Društva odgovorno je za izradu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (MSFI) i Međunarodnim računovodstvenim standardima (MRS). Ova odgovornost obuhvata kreiranje, primjenu i održavanje internih kontrola koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, koji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze nastale uslijed prevare i greške, kao i odabir i primjenu odgovarajućih računovodstvenih politika i računovodstvene procjene koje su razumne u datim okolnostima.

Pored odgovornosti za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, rukovodstvo Društva je odgovorno i za usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima, uključujući i odredbe zakona i propisa na osnovu kojih su transakcije i iznosi objavljivani u finansijskim izvještajima.

Odgovornost revizora

Naša je odgovornost da izrazimo mišljenje o finansijskim izvještajima na osnovu provedene revizije. Reviziju smo izvršili u skladu sa Zakonom o reviziji institucija u FBiH ("Sl. novine FBiH", broj 22/06) i primjenjivim Međunarodnim standardima Vrhovnih revizorskih institucija (ISSAI). Ovi standardi nalažu da radimo u skladu sa etičkim zahtjevima i da reviziju planiramo i izvršimo na način koji omogućava da se, u razumnoj mjeri, uvjerimo da finansijski izvještaji ne sadrže materijalno značajne pogrešne iskaze. Revizija uključuje sprovođenje postupaka u cilju pribavljanja revizorskih dokaza o iznosima i objavama datim u finansijskim izvještajima. Izbor postupka je zasnovan na prosuđivanju revizora, uključujući procjenu rizika materijalno značajnih pogrešnih iskaza u finansijskim izvještajima uslijed prevare i greške. Prilikom procjene rizika, revizor razmatra interne kontrole koje su relevantne za pripremu i fer prezentaciju finansijskih izvještaja, u cilju odabira revizorskih postupaka koji su odgovarajući u datim okolnostima, ali ne u cilju izražavanja odvojenog mišljenja o efikasnosti internih kontrola. Revizija također uključuje ocjenu primijenjenih računovodstvenih politika i značajnih procjena izvršenih od strane rukovodstva, kao i ocjenu opšte prezentacije finansijskih izvještaja.

Pored odgovornosti za izražavanje mišljenja o finansijskim izvještajima, naša odgovornost je izražavanje mišljenja o tome da li su finansijske transakcije i informacije, po svim bitnim pitanjima, usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim relevantnim propisima. Ova odgovornost uključuje provođenje procedura, kako bi se dobili revizijski dokazi o tome da li se sredstva koriste za namjene utvrđene tim zakonima i propisima. Procedure uključuju procjenu rizika od značajnog neslaganja sa zakonima.

Smatramo da su pribavljeni revizorski dokazi dovoljni i odgovarajući i da obezbjeđuju osnov za naše mišljenje.

Osnova za izražavanje mišljenja:

- Iskazane nekretnine, postrojenja i oprema u upotrebi u vrijednosti od 1.262.845.256 KM su značajne. Najveći dio ove imovine, stečen prilikom formiranja jedinstvenog preduzeća od interesa za Federaciju BiH, priznat je po trošku sticanja umanjenom za obračunatu amortizaciju zaključno sa 31.12.2001. godine. Ova imovina je u ranijem periodu revalorizovana prema koeficijentima zasnovanim na opštem indeksu rasta cijena industrijskih proizvoda, u skladu sa tadašnjim propisima. Zbog činjenice da korišteni koeficijenti nisu bili povezani sa tržišnim vrijednostima, nego su usklađivani prema inflaciji, isti ne predstavljaju realan osnov za mjerjenje i iskazivanje stalnih sredstava, shodno zahtjevima iz MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Društvo u prethodnim periodima nije postupilo ni prema zahtjevima iz MSFI, čija je obavezna

primjena započela od 01.01.2006. godine, obzirom da ranije priznate stavke i pozicije sredstava nije priznalo prema zahtjevima iz MSFI 1 - Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, već je iste samo preuzele u ranije priznatim iznosima. I na dan 31.12.2013. godine, kao ni na datume prethodnih bilansa, nije vršena procjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, shodno paragrafu 9. i ostalim zahtjevima iz MRS 36 - Umanjenje vrijednosti sredstava, a posebno u vezi sa paragrafom 51. koji se odnosi na provjeru ostatka vrijednosti i vijeka upotrebe sredstava i drugim zahtjevima iz MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema. Obzirom na naprijed navedeno, knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u upotrebi koja bi se utvrdila prema zahtjevima iz standarda može se značajno razlikovati od iskazane, radi čega mi nismo u mogućnosti potvrditi njihovu iskazanu vrijednost, o čemu je šire obrazloženo u tački 8.1. Izvještaja.

2. Od ukupno iskazanih nekretnina, postrojenja i opreme u pripremi u vrijednosti od 294.798.920 KM najznačajnije su završene. Međutim, okončane investicije u vrijednosti od 281.048.653 KM, date u upotrebu ili dovedene u stanje raspoloživo za upotrebu nisu knjigovodstveno aktivirane. Društvo nije postupilo prema zahtjevima iz paragrafa 37. Okvira za sastavljanja i prezentaciju finansijskih izvještaja i paragrafa 55. MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema i iste aktiviralo u pripadajućem obračunskom periodu, radi čega su ova sredstva precijenjena, a rashodi perioda podcijenjeni za iznos neobračunate amortizacije, a što je u konačnici imalo uticaja i na rezultate poslovanja. Nismo bili u mogućnosti utvrditi efekte neobračunavanja amortizacije na finansijski položaj i poslovni rezultat u 2013. godini, ali obzirom na visinu okončanih investicija više je nego izvjesno da su isti značajni, što je pojašnjeno u tački 8.1. Izvještaja.
3. Prilikom remonta pruge i zamjene gornjeg stroja na dionici Sarajevo - Čapljina - DG, koji je izvršen u periodu od 2009. do 2012. godine, Društvo nije postupilo prema zahtjevima iz paragrafa 70. MRS-a 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, koji nalaže isknjižavanje zamijenjenih dijelova na teret rashoda obračunskog perioda. Obzirom da iz prezentiranih podataka i knjigovodstvenih evidencija nismo bili u mogućnosti pouzdano identificirati koji dio pruge se odnosi na donji, a koji na gornji stroj, nismo imali ni osnova kvantificirati ostatak vrijednosti pomenute dionice i procijeniti efekte nepostupanja po zahtjevima iz navedenog standarda na finansijski položaj i rezultat poslovanja, ali je više nego izvjesno da se radi o značajnom iznosu, o čemu je više obrazloženo u tački 8.1. Izvještaja.
4. Od 2010. godine prema Odluci Uprave i uz saglasnost Nadzornog odbora ne obračunava amortizaciju na tunele. Smatramo da nema osnova da se na ove građevinske objekte ne obračunava amortizacija, jer nije u skladu sa zahtjevima iz MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, obzirom da se u konkretnom slučaju ne radi o prirodnim objektima koji imaju neograničeni vijek trajanja, već naprotiv, radi se o objektima u koje su uložena značajna sredstva i rad i koja imaju ograničeni vijek trajanja. Iz navedenih razloga ovi građevinski objekti su na datum bilansa precijenjeni najmanje za iznos neobračunate amortizacije u prethodne četiri godine, a rashodi pripadajućih obračunskih perioda podcijenjeni, uključujući i revidirani, a što je takođe imalo značajnog uticaja i na rezultate poslovanja, o čemu je obrazloženo u tački 8.1. Izvještaja.
5. Društvo nije ustrojilo evidencije i obezbijedilo podatke o starosnoj strukturi zaliha, niti je postupilo prema zahtjevima iz MRS 2 – Zalihe, obzirom da zalihe na datum bilansa u vrijednosti od 24.468.412 KM nije vrednovalo prema zahtjevima iz paragrafa 9. istog standarda i vlastitim aktima, prema kojem se iste vrednuju po trošku ili neto ostvarivoj vrijednosti, u ovisnosti koja je niža, radi čega i ne možemo potvrditi njihovu iskazanu vrijednost, o čemu je konstatovano u tački 8.2.1. Izvještaja.

6. Ne možemo potvrditi ni iskazanu vrijednost kapitala, niti strukturu osnovnog kapitala. Zbog činjenice da u dosadašnjem periodu poslovanja Društvo nije vršilo vrednovanje stalnih sredstava shodno zahtjevima iz standarda, nismo u mogućnosti potvrditi njihovu iskazanu vrijednost, a samim tim ni iskazanu vrijednost kapitala, što je obrazloženo u tački 8.4. Izvještaja.
7. Nije izvršeno rezervisanje obračunatih kamata u iznosu od 15.480.128 KM (7.914.864 EUR-a), čime je postupljeno suprotno tački 14. MRS 37-Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Naime, navedene kamate su priznate Protokolom zaključenim između Društva i „C.I.O.S.“ d.o.o Zagreb od 09.09.2011. godine (koji je preuzeo potraživanja od Hrvatskih Željeznica Cargo), kojim je regulisan osnovni dug po Globalnom i Vanglobalnom bilansu i kamate po istome. Navedeno je imalo za poslijedicu da je akumulirani gubitak podcijenjen za iznos kamata, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 8.3. Izvještaja.
8. Zbog nedosljedne primjene Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, a prije svih paragrafa 22. 92. i 96. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja, svi troškovi nastali u revidiranom obračunskom periodu nisu evidentirani, radi čega su rashodi perioda podcijenjeni za najmanje 1.087.357 KM, a istovremeno i precijenjeni za najmanje 4.967.958 KM prenesenih troškova iz prethodnih godina. I prihodi perioda precijenjeni su za najmanje 1.634.585 KM neevidentiranih u prethodnim obračunskim periodima, a istovrijeme i podcijenjeni za najmanje 1.289.987 KM prenesenih u tekuću godinu, o čemu je šire objašnjeni u tačkama 7.1., 7.2., 8.2.3. i 8.3. Izvještaja.
9. Najznačajniji ugovori, ugovori o nabavci dizel goriva za šinska vozila u 2013. godini , u vrijednosti od 3.643.480 KM, zaključeni su bez provedenih procedura i postupaka propisanih Zakonom o javnim nabavkama, njegovim provedbenim i vlastitim aktima. U pojedinim revidiranim slučajevima dodjele ugovora putem otvorenih postupaka neki od traženih zahtjeva u tenderskoj dokumentaciji bili su diskriminatorski, što nije u skladu sa odredbama člana 14. Zakona o javnim nabavkama BiH. U revidiranim slučajevima dodjele ugovora putem pregovaračkog postupka nisu bili ispunjeni uslovi iz člana 11. stav 4. istog zakona, za primjenu takvog postupka, obzirom da se nije radilo o dodatnim radovima koji nisu uključeni u prвobitno razmatrani projekt, radovima koji su nastali uslijed nepredviđenih okolnosti, niti o radovima koji se ne mogu tehnički i ekonomski odvojiti od glavnog ugovora, već naprotiv, radilo se o sasvim novim radovima, radi čega su ovi postupci provedeni netransparentno, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 10. Izvještaja.
10. Potraživanja iskazana najmanje u iznosu od 2.577.048 KM od stranih željezničkih uprava, nastala u ranijem periodu, nisu ispravljena na teret rashoda poslovanja, pripadajućih obračunskih perioda, niti su utužena. Za navedena potraživanja Uprava Društva nije izvršila procjenu naplativosti, kako je predviđeno usvojenim politikama, o čemu je detaljno objašnjeno u tački 8.2.3. Izvještaja.
11. Društvo je u toku godine izvršilo ispravku iskazanih rezervisanja za otpremnine, u iznosu od 972.880 KM. Navedena ispravka izvršena je na teret rashoda izvještajnog perioda, iako je ista, prema zahtjevima iz tačke 43. MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške trebala biti provedena na teret akumuliranog gubitka. U skladu sa navedenim rashodi perioda su precijenjeni najmanje za iznos od 972.880 KM, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 8.3. Izvještaja.
12. Uprava nije poduzela adekvatne mjere na zaštiti imovine, jer nije izvršila utuživanje kupaca za potraživanja starija od godinu dana, u iznosu najmanje od 733.462 KM, radi čega su ista,

zbog zastare, isknjižena iz knjigovodstvenih evidencija, o čemu je šire objašnjeno u tački 8.2.3. Izvještaja.

13. Ne možemo potvrditi da su potraživanja od kantonalnih zavoda za zdravstveno osiguranje, u neto iznosu od 599.339 KM, iskazana u skladu sa paragafom 89. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja, o čemu je šire obrazloženo u tački 8.2.3. Izvještaja.
14. Nismo bili u mogućnosti kvantificirati ni ukupan iznos rezervisanja za pokrenute sudske sporove i u okviru istog utvrditi koji bi iznos trebao teretiti akumulirani gubitak, shodno zahtjevima iz MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, a koji rashode obračunskog perioda, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 8.3. Izvještaja.
15. Prilikom isplata plaća u 2013. godini, nisu uplaćivani doprinosi za PIO, zdravstvo i nezaposlenost, u ukupnom iznosu od 16.680.179 KM, što nije u skladu sa važećim Zakonom o doprinosima i njegovim provedbenim aktom, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 8.3. Izvještaja.

Negativno mišljenje

Po našem mišljenju, zbog efekata koje na finansijske izvještaje imaju stavke navedene u prethodnom pasusu, nekonsolidovani finansijski izvještaji ne prikazuju istinit i objektivan, po svim bitnim pitanjima, finansijski položaj Javnog preduzeća "Željeznice Federacije BiH" d.o.o. Sarajevo, kao ni rezultat poslovanja za godinu koja je završila na taj dan, u skladu sa Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja.

Finansijske transakcije i informacije prikazane u nekonsolidovanim finansijskim izvještajima Javnog preduzeća "Željeznice Federacije BiH" d.o.o. Sarajevo u toku 2013. godine, za naprijed navedene kvalifikacije, nisu bile u svim značajnim aspektima usklađene sa odgovarajućim zakonskim i drugim propisima.

Isticanje predmeta

Bez uticaja na izraženo mišljenje skrećemo pažnju i na slijedeće:

Društvo iz godine u godinu, u kontinuitetu, iskazuje gubitke u poslovanju. Zbog neefikasnosti u radu i izostanka odgovornosti svih dosadašnjih uprava, pasivnog odnosa organa upravljanja, neblagovremenog rješavanja nagomilanih problema i višegodišnjih gubitaka, kao i nedovoljne i neadekvatne podrške većinskog vlasnika, dovedeno je u izuzetno tešku i složenu ekonomsku situaciju, obzirom da već dugi niz godina posluje u uslovima potpune nesolventnosti i nelikvidnosti. Neizmirene obaveze na datum bilansa iznose 741.415.699 KM, iste imaju tendenciju daljeg rasta, a značajan dio nekretnina je pod hipotekama. Gubici se iz godine u godinu povećavaju, a kapital smanjuje. Samo u prethodnih devet godina kapital je smanjen za 598.826.958 KM. Sadašnje stanje, bez realnog osnova i stvorenih pretpostavki za iznalaženje adekvatnog rješenja u njegovom prevazilaženju i unapređenju poslovanja, upućuje na postojanje značajne neizvjesnosti u vezi sa njegovom sposobnošću da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem, što prema zahtjevima iz tačke 23. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja čini jednu od osnovnih pretpostavki sastavljanja finansijskih izvještaja, a što nije objavljeno u Bilješkama uz finansijske izvještaje, o čemu je šire obrazloženo u tačkama 5., 7.3, 8.1, 8.3 i 8.4 Izvještaja.

Sarajevo, 20.05.2014. godine

Zamjenik generalnog revizora

Branko Kolobarić, dipl. oec.

Generalni revizor

Dr. sc. Ibrahim Okanović, dipl. oec.

**II. GODIŠNJI NEKONSOLIDOVANI FINANSIJSKI IZVJEŠTAJI
JAVNOG PREDUZEĆA "ŽELJEZNICE FEDERACIJE BiH" D.O.O. SARAJEVO
ZA 2013. GODINU**

**Bilans uspjeha
za period 01.01. – 31.12.2013. godine**

	Pozicija	Tekuća godina	Prethodna god.
A) DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
POSLOVNI PRIHODI I RASHODI			
I Poslovni prihodi (od 1 do 2)	107.125.552	102.318.353	
1 Prihodi od prodaje učinaka	76.416.118	74.577.464	
2 Ostali poslovni prihodi	30.709.434	27.740.889	
II Poslovni rashodi (od 1 do 6)	130.802.457	135.539.630	
1 Materijalni troškovi	17.077.800	18.351.889	
2 Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	81.742.521	83.455.588	
3 Troškovi proizvodnih usluga	4.651.988	5.669.974	
4 Amortizacija	22.618.484	24.517.150	
5 Troškovi rezervisanja	2.438.675	808.433	
6 Nematerijalni troškovi	2.272.989	2.736.596	
III Gubitak od poslovnih aktivnosti (I – II)	23.676.905	33.221.277	
FINANSIJSKI PRIHODI I RASHODI			
IV Finansijski prihodi (od 1 do 2)	414.552	25.211	
1 Prihodi od kamata	414.548	25.191	
2 Pozitivne kursne razlike	4	20	
V Finansijski rashodi (od 1 do 3)	9.466.105	13.241.356	
1 Rashodi kamata	9.304.978	12.990.589	
2 Negativne kursne razlike	21	475	
3 Ostali finansijski rashodi	161.106	250.292	
VI Gubitak od finansijske aktivnosti (IV - V)	9.051.553	13.216.145	
VII Gubitak redovne aktivnosti (III + VI)	32.728.458	46.437.422	
OSTALI PRIHODI I RASHODI			
VIII Ostali prihodi i dobici (od 1 do 6)	10.136.926	23.221.712	
1 Dobici od prodaje stalnih sredstava	231.635	20.686	
2 Dobici od prodaje materijala	4.113.219	1.899.022	
3 Viškovi	248.144	3.714.303	
4 Naplaćena otpisana potraživanja	412.180	381.964	
5 Prihodi po osnovu ugovorene zaštite od rizika	2.021	4.494	
6 Otpis obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi	5.129.727	17.201.243	
IX Ostali rashodi i gubici (od 1 do 5)	7.306.832	20.309.913	
1 Gubici od prodaje i rashodovanja stalnih sredstava	-	14.308.841	
2 Gubici od prodaje materijala	4.251.717	1.966.983	
3 Manjkovi	425.208	491.185	
4 Rashodi po osnovu ispravke vrijednosti i otpisa potraživanja	1.361.788	3.030.599	
5 Rashodi i gubici na zalihamama i ostali rashodi	1.268.119	512.305	
X Dobit po osnovu ostalih prihoda i rashoda (IX - X)	2.830.094	2.911.799	
PRIHODI I RASHODI OD USKLAĐIV.VRIJEDN.SREDSTAVA			
XI Prihodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	11.348	2.458.545	
1 Prihodi od usklađivanja vrijednosti zaliha	11.348	2.458.545	
XII Rashodi iz osnova usklađivanja vrijednosti sredstava	88.930	2.597.398	
1 Umanjenje vrijednosti zaliha	88.930	2.597.398	
XII Gubitak od usklađenja vrijednosti	77.582	138.853	
1* Prihodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda	776.640	6.021.809	
2* Rashodi iz osnova promjene računovodstvenih politika i ispravki neznačajnih grešaka iz ranijih perioda	4.967.958	2.458.309	
UKUPAN PRIHOD PERIODA (I+IV+VIII+XI+1*)	118.465.018	134.045.630	
UKUPNI RASHODI PERIODA (II+V+IX+XII+2*)	152.632.282	174.146.606	
XIII Gubitak neprekinutog poslovanja prije poreza	34.167.264	40.100.976	
Porezni rashodi perioda	-	-	
XIV Neto gubitak neprekinutog poslovanja	34.167.264	40.100.976	
DOBIT ILI GUBITAK OD PREKINUTOG POSLOVANJA			
XV Neto dobitak/(gubitak) prekinutog poslovanja	-	-	
NETO DOBIT ILI GUBITAK PERIODA			
XVI Neto gubitak perioda (XIV – XV)	34.167.264	40.100.976	
B) OSTALA SVEOBUVATNA DOBIT ILI GUBITAK	-	-	
Ukupno neto ostali sveobuhvatni gubitak perioda	34.167.264	40.100.976	

VD Predsjednika Uprave-Generalnog direktora

mr. Nijaz Pužić, dipl.ing.saob.

Bilans stanja na dan 31.12.2013. godine

Naziv	Pozicija	Neto iznos tekuće godine	prethodne godine
A K T I V A			
A) STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI		1.564.401.130	1.569.588.610
Nematerijalna sredstva		3.480.613	4.439.265
Nekretnine, postrojenja i oprema		1.560.787.420	1.564.305.454
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva		2.491	2.491
Dugoročni finansijski plasmani		130.606	126.090
Dugoročna razgraničenja		-	715.310
B) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA		-	-
C) TEKUĆA SREDSTVA		63.130.042	66.110.956
Zalihe i sredstva namijenjena prodaji		24.477.289	29.162.983
Gotovina, kratkoročna potraživanja i kratkoročni plasmani		38.652.753	36.947.973
D) ODLOŽENA POREZNA SREDSTVA		-	-
E) GUBITAK IZNAD VISINE KAPITALA		-	-
POSLOVNA AKTIVA (A+B+C+D+E)		1.627.531.172	1.635.699.566
Izvanbilansna evidencija - vanbilansna aktiva		60.361.340	77.597.402
UKUPNO AKTIVA		1.687.892.512	1.713.296.968
P A S I V A			
A) KAPITAL		886.115.473	920.282.737
Osnovni kapital		920.282.737	960.383.713
Rezerve		-	-
Nerealizovani dobici		-	-
Nerealizovani gubici		-	-
Gubitak do visine kapitala		34.167.264	40.100.976
B) DUGOROČNA REZERVISANJA		26.870.738	13.790.218
C) DUGOROČNE OBAVEZE		372.618.571	356.489.385
D) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE		-	-
E) KRATKOROČNE OBAVEZE		339.640.201	344.437.169
Kratkoročne finansijske obaveze		141.884.921	153.141.586
Obaveze iz poslovanja		16.219.100	29.452.432
Obaveze iz specifičnih poslova		14.701.955	10.983.950
Obaveze po osnovu plaća, naknada i ost.prim.zaposlenih		161.780.590	145.460.121
Druge obaveze		1.716.637	1.188.863
Obaveze za PDV		241.917	1.377.355
Obaveze za ostale poreze i druge dažbine		3.095.081	2.832.862
Obaveze za porez na dobit		-	-
F) PASIVNA VREMENSKA RAZGRANIČENJA		2.286.189	700.057
G) ODLOŽENE POREZNE OBAVEZE		-	-
POSLOVNA PASIVA		1.627.531.172	1.635.699.566
Izvanbilansna evidencija - vanbilansna pasiva		60.361.340	77.597.402
UKUPNO PASIVA		1.687.892.512	1.713.296.968

VD Predsjednika Uprave-Generalnog direktora

mr. Nijaz Pužić, dipl.ing.saob.

Izvještaj o gotovinskim tokovima za period od 01.01. do 31.12.2013. godine
(DIREKTNA METODA)

	O p i s	Oznaka	IZNOS Tkuća godina	IZNOS Prethodna godina
	A. GOTOVINSKI TOKOVI IZ POSLOVNICH AKTIVNOSTI			
1	Prilivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (2 do 4)		90.951.053	118.252.802
2	Prilivi od kupaca i primljeni avansi	+	67.735.449	90.511.913
3	Prilivi od premija, subvencija, dotacija i sl.	+(-)	19.561.667	22.501.118
4	Ostali prilivi od poslovnih aktivnosti	+	3.653.937	5.239.771
5	Odlivi gotovine iz poslovnih aktivnosti (6 do 10)		87.003.834	102.960.229
6	Odlivi iz osnova isplata dobavljačima i dati avansi	+(-)	15.136.276	33.657.127
7	Odlivi iz osnova plaća, naknada plaća i drugih primanja	+(-)	61.640.843	61.625.388
8	Odlivi iz osnova plaćenih kamata	+(-)	3.953.883	4.052.475
9	Odlivi iz osnova poreza i drugih dadžbina	+(-)	2.757.687	1.408.746
10	Ostali odlivi iz poslovnih aktivnosti	+(-)	3.515.145	2.216.493
11	Neto priliv gotovine iz poslovnih aktivnosti (1-5)		3.947.219	15.292.573
12	Neto gotovinski tok od poslovnih aktivnosti (5-1)		-	-
	B. GOTOVINSKI TOK IZ ULAGAČKIH AKTIVNOSTI			
13	Prilivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (14 do 19)		398.507	2.872
14	Prilivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	+	-	-
15	Prilivi iz osnova prodaje dionica i udjela	+	-	-
16	Prilivi iz osnova prodaje stalnih sredstava	+	-	-
17	Prilivi iz osnova kamata	+	397.662	-
18	Prilivi od dividendi i učešća u dobiti	+	-	-
19	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	+	845	2.872
20	Odlivi gotovine iz ulagačkih aktivnosti (21 do 24)		2.164.160	5.166.902
21	Odlivi iz osnova kratkoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
22	Odlivi iz osnova kupovine dionica i udjela	-	-	-
23	Odlivi iz osnova kupovine stalnih sredstava	-	2.164.160	5.166.902
24	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih finansijskih plasmana	-	-	-
25	Neto priliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (13-20)		-	-
26	Neto odliv gotovine iz ulagačkih aktivnosti (20-13)		1.765.653	5.164.030
	C. GOTOVINSKI TOKOVI IZ FINANSIJSKIH AKTIVNOSTI			
27	Prilivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (28 do 31)		-	-
28	Prilivi iz osnova povećanja osnovnog kapitala	+	-	-
29	Prilivi iz osnova dugoročnih kredita	+	-	-
30	Prilivi iz osnova kratkoročnih kredita	+	-	-
31	Prilivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obaveza	+	-	-
32	Odlivi gotovine iz finansijskih aktivnosti (33 do 37)		8.768.649	12.567.390
33	Odlivi iz osnova otkupa vlastitih dionica i udjela	-	-	-
34	Odlivi iz osnova dugoročnih kredita	-	8.768.649	8.768.649
35	Odlivi iz osnova kratkoročnih kredita	-	-	512.300
36	Odlivi iz osnova isplaćenih dividendi	-	-	-
37	Odlivi iz osnova ostalih dugoročnih i kratkoročnih obveza	-	-	3.286.441
38	Neto priliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (27-32)		-	-
39	Neto odliv gotovine iz finansijskih aktivnosti (32-27)		8.768.649	12.567.390
40	D. UKUPNI PRILIVI GOTOVINE (1+13+27)		91.349.560	118.255.674
41	E. UKUPNI ODLIVI GOTOVINE (5+20+32)		97.936.643	120.694.521
42	F. NETO PRILIV GOTOVINE (38-39)		-	-
43	G. NETO ODLIV GOTOVINE (39-38)		6.587.083	2.438.847
44	H. Gotovina na početku izvještajnog perioda		16.832.188	19.271.035
45	I. Pozitivne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	+	-	-
46	J. Negativne kursne razlike iz osnova preračuna gotovine	-	-	-
47	K. Gotovina na kraju izvještajnog perioda (44+40-41+42-43)		10.245.105	16.832.188

VD Predsjednika Uprave-Generalnog direktora

mr. Nijaz Pužić, dipl.ing.saob.

Izvještaj o promjenama u kapitalu za period koji završava na dan 31.12.2013.

Naziv:

VRSTA PROMJENE NA KAPITALU	Dionički kapital i udjeli u d.o.o.	Nerealizovani dobici/gubici po osn. fin. sr.	Ost. rezerve	Akumulir. neraspor. dobit/nepokriv. gubitak	UKUPNI KAPITAL (2+3+4+5)
1	2	3	4	5	6
1. Stanje na dan 31.12.2011. g.	1.001.868.183	-	-	(41.484.470)	960.383.713
2. Efekti promjena u račun.politikama	-	-	-	-	-
3. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
4. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2010., odn. 01.01.2011. g.	1.001.868.183	-	-	(41.484.470)	960.383.713
5. Efekti reval.materij.i nem.sredstava	-	-	-	-	-
6. Nerealizovani dobici/gubici po osn. finansijskih sred.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
7. Kursne razlike nastale prevođenjem fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
8. Neto dobit (gubitak) iskazana u bilansu uspjeha	-	-	-	(40.100.976)	(40.100.976)
9. Neto dobici/gubici przn.dir.u kapitalu	-	-	-	-	-
10. Objavljene dividende i drugi oblici rasp.i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
11. Emisija dion.kapitala i drugi obl.poveć.ili smanj. osnovnog kapitala	(41.484.470)	-	-	41.484.470	-
12. Stanje na dan 31.12.2012.godine	960.383.713	-	-	(40.100.976)	920.282.737
13. Efekti promjena u rač.politikama	-	-	-	-	-
14. Efekti ispravki grešaka	-	-	-	-	-
15. Ponovo iskazano stanje na dan 31.12.2012., odn., 01.01.2013. g.	960.383.713	-	-	(40.100.976)	920.282.737
16. Efekti reval.materij.i nem.sredst.	-	-	-	-	-
17. Nerealizovani dobici/gubici po osn.finans.sreds.raspol. za prodaju	-	-	-	-	-
18. Kursne razlike nastale prevođenj. fin.izvještaja u valutu prezentacije	-	-	-	-	-
19. Neto dobit (gubitak) iskazazanau bilansu uspjeha	-	-	-	(34.167.264)	(34.167.264)
20. Neto dobici/gubici priznati u kapit.	-	-	-	-	-
21. Objavljene divid.i drugi oblici raspodj.dobiti i pokriće gubitka	-	-	-	-	-
22. Emisija dion.kapit.i dr.oblici poveć.ili smanj.osnovnog kapitala	(40.100.976)	-	-	40.100.976	-
23. Stanje na dan 31.12.2013.godine	920.282.737	-	-	(34.167.264)	886.115.473

VD Predsjednika Uprave-Generalnog direktora

mr. Nijaz Puzić, dipl.ing.saob.

Uprava je pripremila finansijske izvještaje i odobrila njihovo izdavanje. Nadzorni odbor Društva je na sjednici održanoj 11.03.2014. godine donio odluku o usvajanju Izvještaja o poslovanju po godišnjem obračunu sa bilansom stanja i bilansom uspjeha za 2013. godinu, odluku o usvajanju godišnjeg finansijskog izvještaja - seta finansijskih izvještaja i odluku o Prijedlogu Odluke o pokriću gubitka ostvarenog po godišnjem obračunu za 2013. godinu i iste će zajedno sa izvještajem vanjskog revizora i izvještajima o svom radu i radu Odbora za reviziju podnijeti Skupštini na konačno usvajanje.

III. IZVJEŠTAJ O REVIZIJI NEKONSOLIDOVANIH FINANSIJSKIH IZVJEŠTAJA JAVNOG PREDUZEĆA „ŽELJEZNICE FBiH“ D.O.O. SARAJEVO

1. Uvod

Javno preduzeće „Željeznice Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo je pravni subjekt koji obavlja djelatnost domaćeg i međunarodnog transporta tereta i putnika, posjeduje i održava željezničku infrastrukturu i vozni park, a bavi se i ostalim djelatnostima koje služe obavljanju željezničkog prevoza. Preduzeće je osnovano Zakonom o željeznicama Federacije BiH i njegova djelatnost je od općeg interesa za Federaciju BiH.

Osnivač preduzeća je Federacija BiH, kao većinski vlasnik i manjinski vlasnici udjela, koji su vlasništvo stekli po osnovu djelimične privatizacije izvršene putem javnog upisa dionica. Osnivačka prava u ime osnivača državnog kapitala vrši Vlada Federacije BiH, putem Federalnog ministarstva prometa i komunikacija. Rješenjem Općinskog suda u Sarajevu broj: 065-0-Reg-06-000614, od 28.12.2006. godine, preduzeće je registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Skraćeni naziv preduzeća je: JP „ŽFBiH“ d.o.o. Sarajevo (u daljem tekstu – Društvo).

Društvo ima složenu organizaciju, organizovano je kao jedinstveni pravni subjekt, a posluje putem dvije funkcionalne cjeline koje nemaju pravni subjektivitet, i to:

- Željeznička infrastruktura (u daljem tekstu - Infrastruktura), u okviru koje se vrši održavanje i izgradnja infrastrukture i
- Željeznički operator (u daljem tekstu - Operator), čija je osnovna djelatnost prevoz robe i putnika.

Poslovi kojima se ostvaruju zajedničke funkcije i kojima se obezbeđuje jedinstveno funkcionisanje obavljaju se u okviru Zajedničkih poslova.

Djelatnost Društva disperzirana je na prostoru Federacije BiH i poslovne aktivnosti obavljaju se putem organizacionih dijelova u sjedištu i izvan sjedišta (Sarajevo, Mostar, Tuzla, Zenica i Bihać,).

Društvo ima 100 % vlasničke udjele u sljedećim društvima:

- “Olimpik turs” d.o.o. Sarajevo, društvo za ugostiteljstvo i turizam i
- “Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju” d.o.o. Sarajevo

Sjedište Društva je u Sarajevu, u ulici Musala broj 2.

Na dan 31.12.2013. godine u Društvu je bilo 3.680 zaposlenih, od čega 3.655 u stalnom radnom odnosu i 25 na određeno vrijeme.

U Bilješkama uz finansijske izvještaje se navodi da su isti u potpunosti urađeni u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja (u daljem tekstu - MSFI) i tumačenjima Međunarodnog odbora za računovodstvene standarde (IASB). U istima se navodi da su finansijski izvještaji sačinjeni po načelu istorijskog troška i da su računovodstvene politike dosljedno primjenjivane u svim periodima predstavljenim u ovim finansijskim izvještajima i u skladu su sa računovodstvenim politikama korištenim u prethodnoj godini.

2. Predmet, cilj i obim revizije

Predmet revizije su finansijski izvještaji Društva za 2013. godinu i usklađenost poslovanja sa važećim zakonskim i drugim relevantnim propisima.

Cilj naše revizije je da na osnovu provedene revizije izrazimo mišljenje da li su finansijski izvještaji pripremljeni u svakom značajnom pogledu u skladu sa važećom zakonskom regulativom i primjenjivim okvirom finansijskog izvještavanja. Revizija uključuje i procjenu da li Uprava i rukovodioци primjenjuju zakone i ostale važeće propise i akte, koriste li sredstva za odgovarajuće namjene u okviru propisanih i datih ovlaštenja, ocjenu finansijskog upravljanja, funkciju interne revizije i sistem internih kontrola uspostavljenih u svrhu zaštite imovine, kao i sposobnost da otkrivaju i sprječavaju značajno pogrešna prikazivanja u finansijskim izvještajima. Pažnju ćemo usmjeriti i na poduzete aktivnosti od strane Uprave na implementaciji preporuka datih u prethodnoj reviziji.

Zbog ograničenja vremena i resursa, revizijom nismo obuhvatili cijelokupno područje poslovanja, niti smo ispitivali sve transakcije. Sistemom uzorka ispitali smo procese koji se odnose na obavljanje zakonom

utvrđene djelatnosti, zakonsku i usklađenost sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima, planiranje poslovnih aktivnosti i sa njima povezane račune vezane za sredstva, obaveze i kapital, prihode i rashode, uključujući značajnije troškove poslovanja. Obzirom da je revizija obavljena na bazi uzorka i da postoje inherentna ograničenja u računovodstvenom sistemu i sistemu internih kontrola, postoji mogućnost da pojedine materijalno značajne greške nisu otkrivene.

Revizija je uključila i davanje preporuka za dalji rad za područja koja smo smatrali bitnim, a vezana su za finansijsko izvještavanje.

3. Prethodno iskustvo sa klijentom i kontrole drugih organa

Ured za reviziju institucija u Federaciji BiH po osmi put obavlja reviziju finansijskih izvještaja predmetnog klijenta. Revizije nisu obavljane u kontinuitetu, prethodna je bila za 2011. godinu. U svim dosadašnjim revizijama uglavnom su davana mišljenja sa kvalifikacijom, negativna ili mišljenja sa rezervom. I u reviziji za 2011. godinu, zbog utvrđenih propusta i nepravilnosti u značajnom dijelu poslovanja, dato je negativno mišljenje. Date kvalifikacije u najvećem dijelu odnosile su se na nerealno iskazanu imovinu i neusklađivanje sa zahtjevima iz standarda, kao i nedosljednu primjenu Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, MSFI i Međunarodnim računovodstvenim standardima (u daljem tekstu - MRS) u vezi priznavanja elemenata finansijskih izvještaja u pripadajućem obračunskom periodu. Za sve date kvalifikacije i ostale manje značajne propuste i nepravilnosti u radu i poslovanju date su preporuke, o čijoj će se realizaciji više obrazložiti u slijedećoj tački.

U 2013. i 2012. godini izvršene su i kontrole od strane inspekcijskih organa, Uprave za indirektno oporezivanje BiH i Porezne uprave Federacije BiH.

Dvije informativne kontrole Uprave za indirektno oporezivanje BiH odnosile su se na stepen izvršenih radova po ugovoru koji je potpisana „JV Swietelsky Bau“ GmbH/„Alpine Bau“ GmbH Austria, izvođač projekta, po LOT 1 i LOT 2 i kada su završeni radovi vezano za privremenu situaciju PT-01-12, koja je oslobođena od plaćanja PDV-a na osnovu IPA projekta, i informativna kontrola poslovnog odnosa Društva i JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo – ZD „Rudnici Kreka“ d.o.o. Tuzla. Provedenim inspekциjama nisu utvrđene nepravilnosti.

Porezna uprava Federacije BiH je u 2012. godini izvršila kontrolu obračuna i uplate poreza na platu, poreza na dohodak i doprinosa iz i na plate i ostalih primanja za period od 01.01.2007. – 30.04.2012. godine. Na osnovu provedenog inspekcijskog nadzora utvrđena je dodatna obaveza u iznosu od 980.463 KM, koja nije proknjižena u poslovnim knjigama. Društvo je 05.10.2012. godine uložilo žalbu na rješenje Porezne Uprave FBiH, ali je Federalno ministarstvo finansija 20.03.2014. godine donijelo konačno rješenje, kojom su potvrđene naprijed utvrđene obaveze sa kamataima. Protiv ovog rješenja Društvo je 25.04.2014. godine podnijelo tužbu Kantonalmu sudu u Sarajevu.

Reviziju finansijskih izvještaja za 2012. godinu, obavio je vanjski revizor „Džaferović“ d.o.o. Sarajevo, a za 2013. godinu, revizorska kuća „Revizija Revita“ d.o.o. Cazin. Data su mišljenja s rezervom. Kvalifikacije date po više osnova uglavnom su se odnosile na nerealno iskazanu imovinu i nedosljednu primjenu MSFI, MRS i ostalih važećih propisa o računovodstvu.

4. Postupanje po preporukama iz prethodnog izvještaja

U okviru izvršene revizije finansijskih izvještaja za 2013. godinu izvršena je i provjera postupanja po preporukama datim u prethodnim revizijama. Na osnovu navedenog konstatovano je da:

- a) Društvo **nije postupilo** po datim preporukama koje se odnose na:
  - stalna sredstva, koja se i dalje iskazuju nerealno, obzirom da se još uvijek ne postupa dosljedno i u potpunosti sa zahtjevima iz MRS-16, MRS-36 i MRS-38 i usvojenim Pravilnikom o računovodstvenim politikama;
  - knjigovodstveno aktiviranje okončanih investicija, shodno MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, radi realnog iskazivanja sredstava i rashoda obračunskog perioda;

- poduzimanje adekvatnih mjera na utvrđivanju odgovornosti zaposlenika za dosadašnje nastale manjkove i pokretanje disciplinskih postupaka protiv odgovornih lica;
  - obračunavanje zateznih kamata za neblagovremeno plaćanje od strane korisnika prevoza;
  - obezbijeđene saglasnosti nadležnih organa prilikom novog zaduživanja u toku otplate sindiciranog kredita;
  - posebno evidentiranje preuzete obaveze u ime TŽV „Gredelj-a“ prema "Unicredit" banci.
- b) Društvo je **postupilo po preporukama** koje se odnose na:
- usaglašavanje stanja novčanih sredstava na datum bilansa sa bankama;
  - praćenje datih avansa i poduzimanje adekvatnih mjera u cilju realnog iskazivanja istih u poslovnim knjigama Društva;
  - normiranje potrošnje goriva i maziva i kontrolu utroška istih;
  - evidentiranje dijela kamata na kratkoročnim finansijskim obavezama koji dospijeva na datum bilansa u skladu sa MRS-ovima;
  - pravilno rezervisanje otpremnina, a na osnovu aktuarskog izvještaja, shodno MRS 19 - Primanja zaposlenih;
  - poduzimanje aktivnosti na registraciji Društva, radi usklađivanja promjena kapitala u sudskom registru.
- c) Društvo je **djelimično postupilo** po datim preporukama koje se odnosi na:
- dosljednu primjenu svih pisanih procedura i pravila i obezbijeđenje adekvatnog i pouzdanog nadzora;
  - smanjenje prijema novih zaposlenika;
  - poštivanje Pravilnika o planiranju, iako je planiranje i dalje nerealno;
  - računovodstveno evidentiranje troškova, investicija i obaveza u momentu stvaranja istih i njihovo priznavanje u periodu na koji se isti odnose, u skladu sa MRS, uključujući i sva potrebna rezervisanja, shodno MRS 37–Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva;
  - poštivanje usvojenih politika potraživanja, poboljšan nadzor nad primjenom usvojenih procedura i pravovremeno utuživanje kupaca;
  - priznavanje potraživanja u skladu sa tačkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja;
  - usaglašavanje stanja svih obaveza na datum bilansa u skladu sa članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH;
  - ukalkulisavanje obaveza za fakture koje nisu pristigle, a u cilju prikazivanja što realnijeg stanja;
  - priznavanje prihoda i rashoda u skladu sa tačkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja;
  - knjigovodstveno evidentiranje ranije preuzetih i potvrđenih obaveza utvrđenih Globalnim sporazumom o raščišćavanju duga prema inostranim željezničkim kompanijama;
  - poštivanje procedura vezanih za javne nabavke.

5. Sistem internih kontrola

Društvo je ustrojilo organizaciju, uspostavilo organe u skladu sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama Federacije BiH, Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH, usvojilo važnije akte i uredilo kontrolne aktivnosti u značajnijim procesima rada. Usvojenim aktima uređeni su postupci i procedure zaposlenika u obavljanju poslova i radnih zadataka iz djelokruga, čime su stvoreni uslovi i obezbijeđene pretpostavke za efikasno funkcionisanje sistema internih kontrola.

Međutim, u postupku revizije utvrdili smo da pojedini akti nisu međusobno usaglašeni, niti su usklađeni sa Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama Federacije BiH iz 2012. godine. Najznačajniji akt, Statut još uvijek nije u potpunosti usaglašen sa navedenim zakonom, a Pravilnik o radu sa odredbama Statuta, u dijelu koji se odnosi na poslovna područja.

Pravilnikom o radu detaljno je uređena unutrašnja organizacija i sistematizacija radnih mjesta, rukovođenje organizacionim djelovima Društva, plaće zaposlenika i naknade plaća. Naime, prema

postojećoj sistematizaciji, na nivou Društva ukupno je sistematizovano 4.313 izvršilaca. Na početku godine u Društvu je bilo zaposleno 3.849 zaposlenika. U toku godine Društvo je po raznim osnovama napustilo 215 zaposlenika, dok je u istom periodu primljeno 46 novih. Na dan 31.12.2013. godine, Društvo je imalo 3.680 zaposlenih. Od ukupnog broja zaposlenika, 303 su invalidi II kategorije. Na osnovu preostale radne sposobnosti raspoređena su 172 zaposlenika, dok 131 zaposlenik nije raspoređen. Značajno je napomenuti da je u zadnjih pet godina Društvo po različitim osnovama napustilo 734 zaposlenika, a da je u istom periodu primljeno 369 novih. U prvoj polovini 2013. godine, prije imenovanja nove Uprave, u stalni radni odnos primljeno je 45 radnika, od čega 21 samo u junu, na osnovu odluke Uprave donesene na 147. sjednici održane telefonski. Način na koji je izvršen prijem nije bio u skladu sa Poslovnikom o radu Uprave. Istim aktom predviđeno je da se sjednice mogu održavati i donositi odluke telefonski, u slučajevima kada situacija nalaže hitno odlučivanje, za što se ne može potvrditi da je bilo u predmetnom slučaju.

U vezi sa naprijed navedenim, više je nego evidentno da postojeća sistematizacija nije optimalna, niti primjerena sadašnjim potrebama Društva.

Osim što pojedini akti nisu međusobno usaglašeni, isti se u potpunosti i ne poštuju.

Od značajnijih, ne poštuje se Pravilnik o investicijama, Pravilnik o načinu i rokovima vršenja popisa i usklađivanja knjigovodstvenog stanja sa stvarnim stanjem, Pravilnik o računovodstvu i Pravilnik o računovodstvenim politikama.

Pravilnik o investicijama ne poštuje se u dijelu koji se odnosi na realizaciju i kolaudaciju investicija. Naime, na poziciji sredstava u pripremi iskazane su značajne okončane investicije koje su već date u upotrebu, ali iste nisu kolaudovane, niti su knjigovodstveno aktivirane. Najznačajnija investicija, remontovana pruga „Sarajevo - Čapljina - DG/dionica Raška Gora - Čapljina - DG“ i ulaganja u signalno sigurnosnu opremu na toj pruzi dati su na korištenje, ali se isti još uvijek vode kao sredstva u pripremi. Iako je ugrađen novi materijal gornjeg stroja pruge (šine, kolosiječni pribor, pragovi i tucanik), zamijenjeni materijal nije isknjižen sa pripadajuće pozicije, već se i dalje vodi kao sredstvo u upotrebi. S druge strane, isti taj materijal je procijenjen i evidentiran na pozicije zaliha. Naprijed konstatovano ukazuje da vrijednost pomenute dionice pruge nije realno iskazana. Nisu aktivirani ni svi okončani radovi na sanaciji staničnih zgrada i perona. Nabavljeni putnički vagoni „Talgo“ i niskopodni elektromotorni voz koji su još u prethodnim godinama bili spremni za upotrebu, takođe nisu aktivirani. Od 2010. godine, Društvo ne vrši amortizaciju tunela, što nije u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima. Zbog ovakvog načina rada i nepostupanja po zahtjevima iz standarda i vlastitim aktima, sredstva su precijenjena, a rashodi podcijenjeni za iznos neobračunate amortizacije.

Ne poštuje se ni akt o popisu, obzirom da smo se uvjerili da se ni redovni godišnji popisi u proteklom periodu nisu obavljali kvalitetno i u potpunosti. Naime, na osnovu iskustva iz prethodnih revizija, raspoložive i prezentirane dokumentacije u postupku predmetne revizije, utvrdili smo da prilikom obavljanja redovnih godišnjeg popisa nisu u potpunosti poštovane sve procedure popisa, niti se istim pristupalo sistemski i sveobuhvatno. Posljedice takvih popisa su značajne razlike između stvarnog i knjigovodstvenog stanja, odnosno viškovi i manjkovi, koji se u kontinuitetu, svake godine redovno iskazuju. Manjkovi uglavnom nastaju zbog otuđenja sredstava, uslijed nemara i višegodišnjeg pasivnog odnosa prema imovini, izostanka odgovornosti i nepoduzimanja disciplinskim mjerama i drugih sankcija od strane svih dosadašnjih Uprava. Viškovi u najvećem dijelu nastaju zbog lošeg i istovremenog vođenja istog sredstva i u Infrastrukturni i u Operatoru, kao i zbog nemarnog odnosa prema rashodovanim i isknjiženim sredstvima. Iskazani viškovi u odnosu na manjkove su zanemarivi. Ilustracije radi navodimo, da je prilikom usvajanja izveštaja o popisu sa stanjem na dan 31.12.2012. godine, posebnom odlukom na teret vanrednih rashoda isknjiženo stalno sredstvo koje se vodilo u Infrastrukturni Mostar, nabavne vrijednosti 5.307.241 KM, ispravke vrijednosti 5.066.657 KM i knjigovodstvene vrijednosti 240.584 KM. Podsećamo, radilo se o manjku stalnih sredstava uzrokovanim otuđenjem, za koje nije postojao zapisnik nadležnog policijskog organa. Iako je zaključkom Nadzornog odbora od 13.08.2013. godine zatraženo je da se detaljno obrazlože manjkovi i viškovi po poslovnim područjima utvrđeni godišnjim popisom za prethodnu godinu i da pokrenu disciplinski postupci protiv odgovornih lica, do okončanja naše revizije po istom nisu poduzete nikakve aktivnosti. Naprotiv, i na datum bilansa utvrđeni su značajni manjkovi nastali zbog otuđenja sredstava. Nabavna vrijednost otuđenih sredstava iznosila je 1.418.842 KM, ispravka vrijednosti 1.404.464 KM, a knjigovodstvena vrijednost 14.378 KM. Treba napomenuti da naprijed iskazane vrijednosti otuđenih

sredstava nisu realne, iz razloga što u proteklom periodu nije vršeno vrednovanje sredstava u skladu sa zahtjevima iz standarda. Manjki sredstava iskazani su u svim poslovnim područjima, ali su najznačajniji u Mostaru i Sarajevu. Smatramo da je neprimjereno da se kao manjak iskaže vagon - cisterna za vodu zapremine 19.000 litara, osam skretnica, peć na čvrsto gorivo, brusilice, bušilice i druga sredstva i sitan inventar u upotrebi. Neshvatljivo i neprihvatljivo je da Društvo pored značajnog viška zaposlenika nije u stanju organizirati bolju zaštitu imovine. Iz prezentirane dokumentacije stekli smo dojam da je bilo više bitno da se za sva otuđenja obezbijede zapisnici policijskih organa, a ne da se stvore preduslovi, osigura adekvatna zaštita i sprječe otuđenja.

Iz raspoložive dokumentacije i na osnovu izjava odgovornih lica utvrdili smo da ni popis zamijenjenog materijala gornjeg stroja pruge nije izvršen u potpunosti i kvalitetno, zbog načina na koji je odložen i nemogućnosti pristupa istom. Naime, taj materijal preuziman je od izvođača radova u fazama, prilikom primopredaje pojedinih dionica pruge, a da prethodno nije uredno složen i sortiran, što je uslov za njegov kvalitetan prijem i popis. O ovome je konstatovano i od strane posebno formirane komisije. U izvještaju iste od 24.12.2013. godine navodi se da sve šine, skretnice i kolosiječni pribor nisu razvrstani, klasificirani niti lagerovani prema dogovoru, dosta dijelova skretnica su oštećeni i iskrivljeni, a neke su skretnice prilikom demontaže presjećene. Komisija nije izvršila prijem starih pragova i tucanika, jer isti nisu dovezeni i propisano složeni na odgovarajuću deponiju. Prema izjavama odgovornih, to je i osnovni razlog što za ovu remontovanu prugu, puštenu u rad, još uvijek nije izvršena kolaudacija i knjigovodstveno evidentiranja. Prilikom prijema ovog materijala od izvođača, šine i kolosiječni pribor zaduženi su u skladište po cijenama starog željeza. S druge strane, kao što smo već konstatovali, ugrađeni novi materijal još uvijek se vodi kao investicija u toku.

Zbog nedosljedne primjene Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, MRS i MSFI, uključujući i Okvir za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja, svi prihodi i rashodi, uključujući i sredstva i obaveze, kao elementi finansijskih izvještaja, ne evidentiraju se u pripadajućem obračunskom periodu. Ne poštuju se ni usvojene računovodstvene politike koje se odnose na potraživanja. O svemu ovome detaljnije je obrazloženo u daljem tekstu Izvještaja.

Sve ovo ukazuje na nedovoljno i nepotpuno funkcionisanje sistema internih kontrola.

Značajno je napomenuti da je prilikom usvajanja prethodnog izvještaja o popisu isknjižen i značajan broj iznos sumnjivih i spornih potraživanja, od čega se samo na poslovno područje Generalne direkcije odnosi 298.970 KM.

Društvo je u prethodnoj godini aktiviralo novi informacioni sistem za upravljanje resursima (SAP). Nakon početka primjene, uočeni su problemi i nedostaci. Sredinom marta 2013. godine izvršen je tehnički prijem implementiranih modula SAP sistema, iako nisu bili u potpunosti otklonjeni svi nedostaci i manjkavosti, niti su zaposlenici i korisnici istog u potpunosti osposobljeni i obučeni. Problemi su nastali iz razloga što nabavljeni program nije bio kompletiran i potpun i što nabavljene aplikacije bez redovnog, kontinuiranog dograđivanja licenci nisu upotrebljive. Društvo nema sredstava za redovno, dosta skupo održavanje ovakvog informacionog sistema, iako je isto predviđeno ugovorom.

Podsjećamo, u našoj prethodnoj reviziji konstatovano je da prije donošenja odluke o nabavci ovog informacionog sistema nije izvršena cijelovita analiza stanja postojeće informaciono-komunikacione infrastrukture u Društvu, nije prezentirana dokumentacija koja bi potvrdila postojanje nedostataka u postojećoj IKT infrastrukturi, niti je urađena studija opravdanosti uvođenja novog integrisanog informacionog sistema. Smatramo da je bilo znatno racionalnije finansirati svoje važnije prioritete, kao što su ulaganja u radionice i opremu za održavanje vučnih sredstava, obzirom da se sve veće investicione opravke povjeravaju drugim preduzećima i po tom osnovu svake godine izdvajaju značajna sredstva. S druge strane, u situaciji u kojoj se nalazi Društvo je trebalo da nabavi manje zahtjevan program, znatno jeftiniji i lakše održiv.

Još uvijek nisu okončane aktivnosti na upisu i uknjižavanju nekretnina u zemljишne knjige nadležnih općinskih organa, iako je još 2005. godine izvršena djelimična privatizacija. Prije obezbjeđenja dokaza o vlasništvu, Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH odobrila je upis u sudske registar izvršene privatizacije državnog kapitala putem javnog upisa dionica koji čini (predstavlja) 5,83085 % ukupnog osnovnog kapitala.

Bilješke uz finansijske izvještaje nisu sastavljane u skladu sa zahtjevima iz MSFI i MRS, obzirom da iste ne sadrže sva potrebna objavljivanja.

Na značajne propuste, nedostatke i nepravilnosti u radu i poslovanju ukazano je i od strane Odjela za internu reviziju i Odbora za reviziju.

U izvještajima o izvršenim revizijama godišnjeg popisa i za 2012. i za 2013. godinu, utvrđeni su propusti i nepravilnosti vezani za nepridržavanje usvojenih akata i procedura, neažurnost u sačinjavanju ulazno-izlazne dokumentacije, slabu zaštitu imovine i neblagovremeno aktiviranje okončanih invencija. U izvještaju o reviziji investicija konstatovano da u svim slučajevima nisu ispoštovane usvojene procedure i politike koje se odnose na kolaudaciju i knjigovodstveno aktiviranje okončanih investicija u upotrebu. U ostalim izvještajima o obavljenim revizijama, pored ostalog, ukazano je i na nepravilnosti utvrđene prilikom obavljanja revizije plaća i naknada zaposlenih; neadekvatno raspoređivanje zaposlenika; dugogodišnji problem nerefundiranja naknade zaposlenicima za bolovanja preko 42 dana; nedosljednost u provođenju internih akata po poslovnim područjima; nepoštivanje procedura javnih nabavki i nedovoljan angažman na upisu vlasništva na nekretninama.

I u izvještaju o reviziji plaća i ostalih primanja zaposlenih konstatovani su propusti i nedostaci. Opis poslova i radnih zadataka iz važećeg Pravilnika o radu za veliki broj radnih mjesta zaposlenika nije adekvatan i ne odražava u potpunosti realno stanje. Pravilnikom o XI izmjenama i dopunama Pravilnika o radu iz 2011. godine ni na jednom novom radnom mjestu nije navedeno „zanimanje“, što nije u skladu sa 256. članom tekstualnog dijela osnovnog Pravilnika, čime su stvorene pretpostavke da se na ova radna mjesta zapošljavaju nekompetentna lica iz drugih struka. U izvještaju se takođe konstatiše da su u poslovnim područjima Mostar, Sarajevo, Zenica i Tuzla pojedini (isti) zaposlenici više godina uzastopno raspoređeni na radna mjesta sa značajno većim koeficijentima za obračun plaća. Zbog neusaglašenosti akata (pravilnika i procedura sa velikom brojem donesenih odluka) i nepreciznosti pojmove i odsustva kontrolnih mehanizama, od strane zaposlenika protiv kojih se vode postupci upućuju se dodatni zahtjevi za ostvarivanje prava putem sudskega procesa. Društvo redovno gubi ove sporove, što rezultira njihovo vraćanje na radna mjesta i isplate plaća i pripadajućih sudskega troškova.

U izvještaju o reviziji javnih nabavki konstatovane su nepravilnosti vezane za postupak nabavke dizel goriva za pogon šinskih vozila za sva poslovna područja, obzirom da isti nije proveden u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH, a koji je bio i predmet naše revizije.

Zbog nepoštivanja propisanih procedura i nedosljedne primjene Zakona o javnim nabavkama BiH u prethodnom periodu, protiv Društva se vode sudske sporove, čiji je ishod neizvjestan.

Jedan od značajnijih aktuelnih sporova odnosi se na nabavku dizel goriva za pogon šinskih vozila za sva poslovna područja. Zbog nepostupanja po rješenju nadležnog Ureda za razmatranje žalbi i zaključenog ugovora putem pregovaračkog postupka sa dobavljačem koji nije bio kvalifikovan, a prije okončanja drugostepenog postupka, ponuđač koji nije izabran podnio je prigovor, a nakon toga i žalbu, tražeći naknadu štete u iznosu od 790.041 KM.

Značajan spor protiv Društva vodi se i zbog nepoštivanja ugovora o dodatnim radovima na adaptaciji više staničnih zgrada na prugama u Federaciji BiH u iznosu od 542.533 KM.

Neovisno o naprijed konstatovanom, nismo se uvjerili da su se aktivnosti Odjela za internu reviziju i Odbora za reviziju u prethodnom periodu u dovoljnoj mjeri uvažavali od strane Uprave, niti da su se poštivale date preporuke.

Zbog kontinuiranih gubitaka u poslovanju u proteklom periodu stvorene su značajne obaveze koje Društvo nije u mogućnosti da izmiri, dok je kapital smanjen za skoro 600 miliona KM.

Na ovako izuzetno teško stanje u kojoj se Društvo nalazi, pored svih prethodnih Uprava i organa upravljanja, u značajnoj mjeri doprinio je i osnivač, većinski vlasnik, Vlada Federacije BiH i resorno Federalno ministarstvo prometa i komunikacija, koji u dosadašnjem periodu nisu stvorili sve potrebne pretpostavke i omogućili poslovni ambijent za nesmetano obavljanje ove djelatnosti koja je od općeg interesa za Federaciju i BiH.

I u postupku predmetne revizije uvjerili smo se da se od strane predstavnika državnog kapitala nedovoljna pažnja posvećuje aktuelnoj problematici Društva i stvaranju povoljnog ambijenta i uslova za bolje poslovanje. Naime, krajem juna 2012. godine razriješeni su dotadašnji predsjednik i članovi Nadzornog odbora, a imenovani vršioci dužnosti na period od 60 dana. Nakon isteka mandata, nije izvršeno novo imenovanje, tako da je Društvo u periodu od 23.09.2012. do 25.07.2013. godine funkcionalo bez ovog organa. Skupština Društva je tek na sjednici održanoj 25.07.2013. godine donijela Odluku o

privremenom imenovanju članova Nadzornog odbora JP Željeznice FBiH d.o.o. Sarajevo ispred državnog kapitala, na period od 60 dana. Konačno imenovanje ovog organa izvršeno je 14.02.2014. godine. U julu 2013. godine razriješena je prethodna Uprava Društva. Novi vršioc dužnosti Predsjednika Uprave imenovan je 25.07.2013. godine, a vršiocu dužnosti izvršnih direktora 20.09.2013. godine, svi na period od šest mjeseci. Nakon isteka mandata, samo je imenovan vršioc dužnosti Predsjednika Uprave, na period od šest mjeseci. Izvršni direktori još uvijek nisu imenovani, procedura njihovog imenovanja je u toku.

Značajno je napomenuti da su naprijed konstatovane slabosti, nedostaci, propusti i nepravilnosti u funkcionišanju sistema internih kontrola posljedica i rezultat rada prethodnih uprava i organa upravljanja. U postupku predmetne revizije uvjerili smo se da su u odnosu na prethodne, u znatnoj mjeri unaprijeđene procedure i poboljšani postupci javnih nabavki, evidentna je i veća racionalnost u trošenju sredstava, što se odrazilo i na smanjenje pojedinih troškova poslovanja, posebno u drugoj polovini revidirane godine, nakon razrješenja dotadašnjih i imenovanja novih vršioca dužnosti predsjednika i članova Uprave. Posebno naglašavamo da je početkom tekuće godine, nakon više od četiri godine od započetog postupka, konačno zaključen ugovor o nabavci dizel goriva za šinska vozila. Podsećamo, u prethodne četiri godine nafta je nabavljana na osnovu ugovora koji su zaključivani bez provođenja procedura propisanih važećim Zakonom o javnim nabavkama BiH, njegovim provedbenim i vlastitim aktima, o čemu je detaljno obrazloženo u tački 10. Izvještaja. U odnosu na prethodnu godinu, u značajnoj mjeri smanjeni su svi troškovi, a posebno troškovi reprezentacije. Ovo naglašavamo iz razloga što se prethodna Uprava nije ponašala racionalno. Smatramo da je bilo neprimjerno donositi odluke o značajnim iznosima reprezentacije, posebno za Kabinet Predsjednika Uprave, u mjesecnom iznosu od 5.000 KM, kao da se radi o najprofitabilnijim kompanijama u Federaciji BiH.

Međutim, svi ovi pozitivni pomaci nisu dovoljni da se otklone sistemske slabosti, prevaziđe postojeće izuzetno teško finansijsko stanje i u značajnoj mjeri unaprijedi svoje poslovanje. Bez stvaranja boljeg poslovnog ambijenta i okruženja koji će omogućiti povećanje prevoza željeznicom i veće finansijske podrške od strane Vlade Federacije BiH, to nije moguće.

Radi prevazilaženja postojećeg stanja i povećanja efikasnosti neophodno je izvršiti temeljitu i sveobuhvatnu reorganizaciju Društva, ustrojiti optimalnu organizaciju i sistematizaciju radnih mjeseta i u saradnji sa resornim ministarstvom sačiniti adekvatan program i iznaci mogućnost zbrinjavanja viška zaposlenika.

Postojeće akte usaglasiti sa važećim zakonima i međusobno. Dosljedno i u potpunosti poštivati sve usvojene akte i procedure i u kontinuitetu pratiti njihovu realizaciju.

Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu sa zahtjevima iz MSFI i MRS.

Veći značaj posvećivati aktivnostima Odjela za internu reviziju i Odbora za reviziju i postupati po njihovim preporukama.

6. Planiranje i izvještavanje

Odluku o usvajanju Srednjoročnog plana razvoja Društva za period 2012. -2014. godinu donijela je Skupština na sjednici održanoj 29.06.2012. godine. Na osnovu tog plana, pripremljen je i godišnji plan poslovanja za revidiranu godinu. Nacrt Plana poslovanja za 2013. godinu utvrdila je Uprava Društva na sjednici održanoj 28.12.2012. godine. Ovim planom predviđeno je povećanje ukupnog prihoda u odnosu na procjenu 2012. godine za 74,5 %. Povećanje prihoda u Planu poslovanja zasnovano je na planiranom povećanju vlastitih prihoda Društva, kao i prihoda iz Budžeta Federacije BiH. Više je nego očigledno da Nacrt Plana poslovanja za 2013. godinu nije bio realan. Predmetni Nacrt plana trebao je biti dostavljen Nadzornom odboru, radi prihvatanja i proslijedivanja njegovog prijedloga Skupštini Društva na usvajanje. Međutim, u to vrijeme Nadzorni odbor nije bio imenovan. Tek nakon imenovanja, Nadzorni odbor je 13.08.2013. godine razmatrao, ali nije prihvatio Nacrt plana poslovanja za 2013. godinu, već je donio zaključak kojim je isti vraćen na doradu i korekciju. Uprava Društva je 10.10.2013. godine utvrdila korigovani Plan poslovanja za 2013. godinu, kao i njegov rebalans i iste uputila Nadzornom odboru.

Nadzorni odbor Društva je 11.03.2014. godine donio odluku o utvrđivanju prijedloga Plana poslovanja za 2013. godinu i odluku o utvrđivanju prijedloga Rebalansa plana poslovanja za 2013. godinu i iste uputio Skupštini Društva na konačno usvajanje, koja ih nije usvojila do okončanja naše revizije.

Osnovne ekonomski kategorije planirane su i ostvarene u slijedećim iznosima:

R. br.	Pozicija	Ostvareno u 2012. Godini	Plan za 2013. g.	Rebalans Plana 2013.	Ostvareno u 2013. g.	Indeks (6:3)	Indeks (6:5)
1	2	3	4	5	6	7	8
I	Prihodi	134.045.630	196.616.030	124.346.290	118.465.017	88,38	95,27
II	Rashodi	174.146.605	196.616.030	156.650.000	152.632.281	87,65	97,44
III	Gubitak (II-I)	40.100.975	-	32.303.710	34.167.264	85,20	105,77

Kao što se iz tabele vidi, ostvareni prihodi u odnosu na prethodnu godinu manji su za 11,62 %, a u odnosu na revidovani plan poslovanja za 4,73 %, dok su rashodi u odnosu na prethodnu godinu manji za 12,35 %, a u odnosu na plan za 2,56 %.

Prema Izvještaju o poslovanju, u 2013. godini prevezeno je 8.301.000 tona robe, što je u odnosu na isti period prethodne godine manje za 26.000 tona ili 0,31 %. U odnosu na Rebalans Plana poslovanja, prevoz robe manji je za 361.000 tona ili za 4,35 %. Prosječan put jedne tone robe veći je za 9 km ili 9,00 %. U istoj godini prevezeno je 416.000 putnika, što je u odnosu na 2012. godinu manje za 21,00 %, a u odnosu na revidovani plan poslovanja manje za 1,00 %. Prosječan put jednog putnika iznosi 60 km i u odnosu na prethodnu godinu takođe je manji za 9,00 %.

Nadzorni odbor Društva je na sjednici održanoj 11.03.2014. godine donio odluku o usvajanju Izvještaja o poslovanju po godišnjem obračunu sa bilansom stanja i bilansom uspjeha za 2013. godinu, odluku o usvajanju godišnjeg finansijskog izvještaja - seta finansijskih izvještaja i odluku o Prijedlogu Odluke o pokriću gubitka ostvarenog po godišnjem obračunu za 2013. godinu i iste će zajedno sa izvještajem vanjskog revizora i izvještajima o svom radu i radu Odbora za reviziju podnijeti Skupštini na konačno usvajanje.

Prihodi, rashodi i finansijski rezultat

6.1 Prihodi

Prihodi ostvareni u obračunskom periodu iskazani su kako slijedi:

	01.01. - 31.12.2013.	01.01. - 31.12.2012.
PRIHODI	118.465.018	134.045.630
Poslovni prihodi	107.125.552	102.318.353
Finansijski prihodi	414.552	25.211
Ostali prihodi i dobici	10.136.926	23.221.712
Prihodi iz osnova usklađ.vrijedn.sredstava	11.348	2.458.545
Prihodi iz osnova promjene računov.politika	776.640	6.021.809

Ostvareni prihodi u 2013. godini u odnosu na prethodnu godinu manji su za 11,62 %. U okviru istih najznačajniji su poslovni prihodi.

Poslovni prihodi ostvareni u visini od 107.125.552 KM u ukupnim prihodima učestvuju sa 90,43 % i u odnosu na prošlu godinu veći su za 4.807.199 KM ili 4,70 %. Poslovni prihodi odnose se na prihode od prodaje učinaka na domaćem tržištu, prihode od premija, subvencija, poticaja i sl., prihode od zakupa, prihod od donacija, ostale prihode po drugim osnovama i prihode od naplate štete.

- **Prihodi od prodaje učinaka na domaćem tržištu** iskazani u iznosu od 76.416.118 KM u odnosu na prethodnu godinu veći su za 2,47 %. Najznačajniji odnose se na prihode od prodatih usluga fakturisanog robnog saobraćaja, prihode od željezničkih uprava po kontokorentu, prihode od prodaje usluga putničkog saobraćaja (gotovinske uplate), prihode od najma po AVV-u (Pravilnik o uzajamnoj uporabi teretnih vagona u međunarodnom prometu), prihode od pruženih ostalih usluga izvan transporta, prihode od ostalih transportnih usluga, prihode od prodaje usluga robnog saobraćaja (gotovinske uplate) i prihode od građevinsko elektro, mašinskih radova i sl.

Prihodi od prodatih usluga fakturisanog robnog saobraćaja u iznosu od 69.672.323 odnose se na prijevoz roba u željezničkom saobraćaju, na osnovu potpisanih ugovora. Ovi prihodi su umanjeni za ulazne fakture kooperanata, za prevoze tereta od dobavljača, najmanje za 15.573.230 KM, tj. za dio prihoda koji se odnosi na kooperante. Na ovom konto proknjižen je iznos od 849.972 KM, koji se odnosi na ukalkulisani prihod za transportni saobraćaj za koji su izdate fakture u 2014. godini. Revizijom je utvrđeno da je u sklopu ovih prihoda priznat iznos od 519.072 KM koji se odnosi na fakturu prema „ArcelorMittal“ d.o.o. Zenica za usluge prevoza željeznicom za period od 25.12.-31.12.2012. godine. **Na osnovu navedenog prihodi nisu evidentirani u razdoblju kojem pripadaju, čime su prihodi 2013. godine precijenjeni za iznos od 519.072 KM.**

Prihodi od željezničkih uprava po kontokorentu iskazani su u iznosu od 2.455.748 KM. Sektor Kontrole prihoda Društva mjesечно dostavlja Sektoru za finansijske poslove nalog za knjiženje za kontokorentni obračun, na osnovu obračuna drugih željeznica i Društva. Nalog je odobren od strane direktora sektora kontrole prihoda. Na ovom konto proknjižen je iznos od 209.771 KM, koji se odnosi na ukalkulisani prihod za kontokorentni obračun, za koji su fakture izdate u 2014. godini.

Prihodi od prodaje usluga putničkog saobraćaja iskazani su u iznosu od 1.568.137 KM i odnose se na gotovinske uplate na staničnim blagajnama i ovaj prihod je umanjen za ulazne fakture od kooperanata u iznosu od 93.418 KM. Prihodi za novembar i decembar 2013. godine, u iznosu od 246.847 KM, greškom su knjiženi na konto prihodi od prodaje usluga robnog saobraćaja.

Prihodi od najma po AVV-u iskazani su iznosu od 714.947 KM i odnose se na naknadu za zadržavanje kola po AVV-u. **Provedenom revizijom ustavili smo da se iznos od 76.440 KM odnosi na prihod 2012. godine, na osnovu čega su prihodi 2013. godine precijenjeni za navedeni iznos.**

Prihodi od pruženih ostalih usluga izvan transporta iskazani su u iznosu od 674.309 KM i odnose se na prefakturisanje plaćenih konzultantskih usluga firme "Obermeyer Planen" i "Beraten" GmbH Njemačka, zbog produženja roka završetka radova i troškova nadzora kao posljedica produžetaka izvođenja radova, a na teret izvođača radova i fakturisanje troškova rezervnih dijelova Turskim željeznicama za popravke vagona koji su u najmu.

Prihodi od ostalih transportnih usluga iskazani u iznosu od 532.913 KM odnose se na ostale prihode fakturisane uz fakture za promet robnog prevoza kao što su carinjenje, dostava, vaganje.

Prihodi od prodaje usluga robnog saobraćaja iskazani su u iznosu od 257.981 KM i odnose se na gotovinske uplate na staničnim blagajnama. Provedenom revizijom konstatovali smo da je u sklopu ovih prihoda greškom knjiže prihod, za novembar i decembar 2013. godine, u iznosu od 246.847 KM, koji se odnosi na prihod od prodaje usluga putničkog saobraćaja.

Prihodi od građevinsko elektro, mašinskih radova i sl. iskazani su u iznosu od 228.916 KM i u najvećoj mjeri odnosi se na prihod ostvaren po osnovu usluga zatvaranje pruge zbog potreba trećih lica.

- **Prihodi od premija, subvencija, poticaja i sl.** iskazani u iznosu od 21.340.000 KM odnose se na doznačena sredstva iz Budžeta FBiH. Prihodi su iskazani po osnovu ispostavljenih faktura Federalnom ministarstvu prometa i komunikacija, u svrhu finansiranja željezničke infrastrukture iz sredstava Budžeta FBiH, kao i po osnovu sufinansiranja javnog putničkog servisa i kombinovanog saobraćaja za 2013. godinu. Prihodi po osnovu održavanja željezničke infrastrukture iznosili su 19.240.000 KM, a prihodi po osnovu sufinansiranja javnog putničkog servisa i kombinovanog saobraćaja 2.100.000 KM.

- **Prihodi od zakupa** iskazani su u iznosu od 8.065.846 KM i u najvećem dijelu odnose se na prihod od pruženih usluga zakupa lokomotiva, u iznosu od 6.207.973 KM. Naime Društvo je sa Državnim Željeznicama Republike Turske (TCDD) 09.03.2012. godine sklopilo ugovor o iznajmljivanju 6 električnih lokomotiva – Istanbul, i 5 električnih lokomotiva - Ankara, serije E 52500, na period od 1 godine, vrijednosti 3.814.250 EUR. Društvo je po isteku više navedenog ugovora potpisalo novi ugovor od 28.08.2013. godine koji se odnosi na iznajmljivanje 6 električnih lokomotiva serije E 52500, na period od 1 godine, vrijednosti 2.080.500 EUR i ugovor koji se odnosi na iznajmljivanje 2 električne lokomotive serije E 52500, na period od 1 godine, vrijednosti 693.500 EUR. Pored navedenog u okviru ovih prihoda značajni su i prihodi od pruženih usluga zakupa zemljišta u iznosu od 646.446 KM, zakupa prostora u iznosu od 623.118 KM i zakup vagona u iznosu od 568.805 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da je Društvo izdalo u zakup zemljište preduzeću „House-Milos Export-Import“ d.o.o., po ugovoru iz 2006. godine. Prema aneksu istog ugovora iz 2008. godine, ukupna površina zakupljenog zemljišta iznosi 5.014 m². Zbog neplaćanja zakupnine u periodu od 2010.- 2013. godine, Društvo je Kantonalnom sudu u Sarajevu podnijelo tri tužbe na ukupni iznos od 26.870 KM. Tokom 2010. i 2011. godine isti zakupoprimec je slao zahtjeve za izmjenu i produženje ugovora, navodeći da mu je fakturisana veća površina od stvarne, koja je prema njegovim navodima iznosila 3.340 m². Dug po tužbama izmiren je, odnosno zatvoren, knjižnim obavijestima u iznosu od 23.350 KM, dok je iznos od 3.520 KM plaćen u 2013. godini. U 2013. godini fakturisan je iznos od 14.028 KM koji se odnosi na 2011. i 2012. godinu i iznos kamata i sudske troškove u iznosu od 2.639 KM, koji su plaćeni u 2013. godini. Novi ugovor sklopljen je u 2014. godini. **Na osnovu navedenog, prihodi perioda su precijenjeni za iznos od 16.667 KM.**

Također smo utvrdili da je zakupnina za decembar 2012. godine, za "Postbank BH" d.d. Sarajevo knjižena u 2013. godini, na osnovu čega su prihodi perioda precijenjeni za 14.616 KM.

I prihod od pruženih usluga zakupa vagona precijenjen je za 189.315 KM. Naime, u 2009. godini sklopljen je Ugovor o davanju teretnih kola u zakup sa preduzećem „Remont pruga“ d.d. Sarajevo, kojim se do 31.12.2012. godine u privremeni zakup daju četiri teretna vagona, sa naknadom od 24,50 KM/vagonu. **Faktura za period od 2009. do 2012. godine izdata je tek u 2013. godini, kada je i priznat prihod, u iznosu od 130.144 KM. U 2013. godini izdata je i faktura prema JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. ZD Rudnici Kreka d.o.o. Tuzla za kola u zakupu za period od novembra 2012. do februara 2013. godine. Zakup koji se odnosi na 2012. godinu, u iznosu od 59.171 KM, priznat je u 2013. godini. Zakup se odnosi na prevoz uglja na relaciji stanica Ljubače-Rudnik Dubrave-stanica Ljubače i stanica Lukavac-Rudnik Šikulje-stanica Lukavac i isti nije definisan Ugovorom.**

Također u sklopu prihoda od pruženih usluga zakupa vagona knjižen je i iznos od 63.758 KM, koji se odnosi na zakup 6 vagona cisternih, za period od 296 dana, od strane JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Podružnica Termoelektrana Tuzla. Usluga zakupa je izvršena u periodu od aprila do oktobra 2013. godine, a ugovor je tek potpisani 12.12.2013. godine.

- **Prihodi od donacija** iskazani su u iznosu od 1.022.122 KM i odnose se na prihod od donacija u stalnim sredstvima, koji se odnosi se na prenos pripadajućeg dijela odloženih prihoda knjiženih na konta dugoročnih razgraničenja, u visini obračunate amortizacije, shodno zahtjevima iz MRS 20 – Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći. Na osnovu predočene dokumentacije prihod po ovom osnovu se razlikuje od priznate amortizacije za 14.965 KM, za što nam nije dostavljeno objašnjenje.

- **Ostali prihodi po drugim osnovama** iskazani su u iznosu od 253.882 KM i u najvećem dijelu odnose se na prihod od opravkih vagona u iznosu od 106.981 KM, prihod od pruženih usluga rada osoblja u iznosu od 95.126 KM i ostali prihodi u iznosu od 45.195 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da je Društvo u 2009. godini sa predzećem „Energopetrol“ d.d. Sarajevo skloplilo ugovor i aneks o uvrštanju teretnih vagona (57 vagona) u vozni park Društva na neodređeno vrijeme. U Ugovoru se pored ostalog navodi da, na ime paušalnih troškova „Energopetrol“ Društvo treba platiti 225,31 KM za svaki vagon i za svaku kalendarsku godinu. U 2013. godini Društvo je izdalo fakturu prema „Energopetrol“ prema više navedenom za period od 2011. – 2013. godine u ukupnom iznosu od 38.528 KM. Dio koji se odnosi na prethodne godine iznosi 25.685 KM, što ujedno predstavlja i iznos za koji su precijenjeni prihodi za 2013. godinu.

Finansijski prihodi iskazani u iznosu od 414.552 KM, u odnosu na prethodnu godinu veći su za 389.341 KM. Najznačajniji su prihodi od zateznih kamata u iznosu od 391.638 KM, u okviru koji su najveće zatezne kamate, po presudi okružnog privrednog suda u Doboju od 04.04.2013. godine, kojom su se "Željeznice RS" A.D. Doboj obavezale da isplate Društву zakonsku zateznu kamatu, za period od 2011.- 2012- godine, na ime dugovanja. Društvo je izvršilo obračun zakonskih zateznih kamata u iznosu od 351.571 KM, koje su i plaćene u 2013. godini.

Ostali prihodi i dobici iskazani su u iznosu od 10.136.926 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 13.084.786 KM. Ovi prihodi odnose na dobitke od prodaje nematerijalnih i materijalnih stalnih sredstava u iznosu od 231.635 KM, dobitke od prodaje materijala u iznosu od 4.113.219 KM, viškove u iznosu od 248.144 KM, naplaćena otpisana potraživanja u iznosu od 412.180 KM, prihode po osnovu ugovorene

zaštite od rizika u iznosu od 2.021 KM i otpise obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihode u iznosu od 5.129.727 KM.

- **Dobici od prodaje nematerijalnih i materijalnih stalnih sredstava** u najvećem dijelu, u iznosu od 201.600 KM odnose se na naknadu za utvrđeno pravo korištenja zemljišta, radi građenja prema rješenju općine Centar Sarajevo, uplaćenu od strane „TMP Ahmetspahić“ d.o.o. Sarajevo.

- **Dobici od prodaje materijala** odnose se na vrijednost prodanog kasiranog materijala. Naime u 2012. godini formirana je komisija za kasaciju teretnih i putničkih vagona i drugih šinskih sredstava. Na osnovu pregleda sredstava komisija je pripremila Elaborat od 30.10.2012. godine, o tehničkom pregledu i kriterijima pri pregledu teretnih i putničkih vagona i ostalih šinskih sredstava i prijedlog o rashodovanju. Komisija je predložila za rashodovanje 640 vagona (605 teretnih i 35 putničkih vagona) i 10 ostalih šinskih sredstava i također je predložila da se prilikom rashodovanja vagona izdvoje upotrebljivi rezervni dijelovi. Nadzorni odbor je 07.06.2012. godine donio Odluku o uknjiženju vagona iz vanbilansne u bilansnu evidenciju, 4 teretna vagona, sadašnje vrijednosti 192.623 KM, zatim 30.10.2012. godine i 21.12.2012. godine izmjenu odluke, Odluku o uknjiženju vagona iz vanbilansne u bilansnu evidenciju, 227 teretnih i putničkih vagona, sadašnje vrijednosti 9.330.759 KM. Uknjižavanje vagona iz vanbilansne u bilansnu evidenciju izvršeno je u korist prihoda, a njihove isknjižavanje na teret rashoda, što je protivno odredbama tačke 42. MRS 8 – Računovodstvene politike, promjena računovodstvenih politika i greške. Prema izjavama odgovornih lica, predmetni vagoni su 1996. godine isknjiženi iz bilansne evidencije, a zatečena knjigovodstvena vrijednost je knjižena na teret rashoda. U narednim obračunskim periodima predmetni vagoni su se vodili vanbilansno po više navedenoj knjigovodstvenoj vrijednosti. U 2012. godini vagoni su uknjiženi radi njihovog rashodovanja i kasacije, te prodaje starog željeza i aluminijuma. Predmetni vagoni nisu se trebali prenositi u vanbilansnu evidenciju, nego su isti, u skladu sa MSFI 5 – Stalna sredstva namijenjena prodaji i prestanak poslovanja, trebali biti priznati kao sredstva namijenjena prodaji u iznosu neto prodajne vrijednosti. Na osnovu navedenog prihodi i rashodi 2012. godine precijenjeni su za iznos od 9.523.382 KM.

Vagoni i ostala šinska sredstva, koji su se vodili bilansno u 2012. godini, isknjiženi su na teret rashoda u iznosu sadašnje vrijednosti od 4.785.460 KM. Pošto su se rashodovana sredstva planirala prodati kao staro željezo, Društvo je ista, u skladu sa MSFI 5, trebalo klasificirati kao sredstva namijenjena prodaji. Dana, 06.11.2012. godine imenovana je Komisija za provođenje postupka prodaje rashodovanih i kasiranih sredstva, putem javnog poziva (11.565.920 kg staro željezo i 250.000 kg stari aluminijum). Na osnovu provedenog postupka Komisija je predložila da se Ugovor dodijeli „FORTIN“ d.o.o., što je odobreno i Odlukom Uprave od 29.11.2012. godine, ukupna vrijednost Ugovora 4.773.429 KM.

- **Otpisi obaveza, ukinuta rezervisanja i ostali prihodi** u najvećem dijelu u iznosu od 4.963.544 KM odnose se na ostale prihode. Najznačajniji iznos od 4.652.062 KM odnosi se na uknjižavanje zaliha starog željeza i aluminijuma nakon kasacije.

Prihodi iz osnova promjena računovodstvenih politika iskazani su u iznosu od 776.640 KM i u odnosu na prethodnu godinu manji su za 5.245.169 KM. Isti se odnose se na prihode po osnovu više knjiženih troškova u ranijim godinama u iznosu od 306.806 KM i naknadno utvrđene prihode iz ranijih godina u iznosu od 469.834 KM. Navedeni prihodi nisu iskazani u razdoblju u kojem su nastali, evidentirani su u **2013. godini, suprotno tački 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja.**

Provedenom revizijom ustanovili smo da je Društvo u 2014. godini izdalo fakturu prema „Aluminij“ d.d. Mostar u vrijednosti od 901.152 KM za troškove korištenja manevarske lokomotive oko dostave i izvlačenja, utovara i istovara vagona na kolosjeku u vlasništvu preduzeća „Aluminij“ d.d. Mostar za 2013. godinu. Društvo je u 2014. godini sklopilo Sporazum o načinu regulisanja obaveza po osnovu izvršenih usluga manevarskih poslova za potrebe istog preduzeća, na osnovu kojeg je i izdata faktura.

Također na kontu naknadno utvrđeni prihodi iz ranijih godina u 2014. godini, do okončanja revizije, knjižen je iznos od 380.708 KM.

U vezi naprijed navedenog zbog nedosljedne primjene Zakona o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnih računovodstvenih standarda i Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, a prije svih paragrafa 22. i 92. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja, svi prihodi nastali u revidiranom obračunskom periodu nisu evidentirani, radi čega su prihodi perioda podcijenjeni

najmanje za 1.281.860 KM, a u isto vrijeme precijenjeni najmanje za 1.634.585 KM neevidentiranih u prethodnom obračunskom periodu.

Priznavanje prihoda vršiti u skladu sa tačkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja i MRS 18 Prihodi.

6.2 Rashodi

Na datum bilansa, u finansijskim izvještajima iskazani su slijedeći rashodi:

RASHODI	01.01.-31.12.2013.	01.01.-31.12.2012.
Poslovni rashodi	152.632.282	174.146.606
Poslovni rashodi	130.802.457	135.539.630
Financijski rashodi	9.466.105	13.241.356
Ostali rashodi i gubici	7.306.832	20.309.913
Rashodi iz osnova usklađivanja vrijedn.sredstava	88.930	2.597.398
Rashodi iz osn. promj. računovodstvenih politika	4.967.958	2.458.309

Poslovni rashodi iskazani u iznosu od 152.632.282 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 12,35 %. Struktura poslovnih rashoda je slijedeća:

Poslovni rashodi	01.01.-31.12.2013.	01.01.-31.12.2012.
Nabavna vrijednost prodate robe	130.802.457	135.539.630
Materijalni troškovi	17.077.800	18.351.889
Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja	81.742.521	83.455.588
• Troškovi plaća i naknada plaća zaposlenim	72.735.962	74.251.202
• Troškovi ost.prim., naknada i prava zaposl.	8.933.855	9.070.123
• Troškovi naknada ostalim fizičkim licima	72.704	134.263
Troškovi proizvodnih usluga	4.651.988	5.669.974
Amortizacija	22.618.484	24.517.150
Troškovi rezervisanja	2.438.675	808.433
Nematerijalni troškovi	2.272.989	2.736.596

Materijalni troškovi u odnosu na prethodnu godinu manji su za 6,94 %. U okviru ovih troškova najznačajnija je utrošena energija u iznosu od 10.717.094 KM, koju u najvećem dijelu čini električna energija u iznosu od 5.287.412 KM i gorivo za pogon šinskih vozila u iznosu od 3.454.993 KM. Ostale troškove na ovoj poziciji čine rezervni dijelovi u iznosu od 3.014.109 KM, utrošene sirovine i materijal u iznosu od 2.898.342 KM i otpis sitnog inventara, ambalaže i autoguma u iznosu od 448.255 KM.

Troškovi plaća i ostalih ličnih primanja predstavljaju najznačajnije troškove poslovanja. Ovi troškovi koji čine 62,49 % ukupnih poslovnih rashoda u odnosu na prethodnu godinu manji su za 2,05 %. U okviru ovih troškova, najveći dio odnosi se na troškove plaća i naknada plaća zaposlenima i troškovi ostalih primanja, naknada i prava zaposlenih. Ostale troškove čine troškovi naknada ostalim fizičkim licima.

- **Troškovi plaća i naknada plaća zaposlenim** u iznosu od 72.735.092 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 2,04 %.

Plaće i naknade plaća regulisane su Pravilnikom o radu, donesenim u skladu sa Kolektivnim ugovorom željezničara Federacije BiH i Zakonom o radu. Procedura samog obračuna plaće uređena je Uputstvom o procedurama i kontrole unosa podataka i obračuna i isplate plaće zaposlenika. Društvo je uskladilo opće akte iz oblasti radnih odnosa po osnovu primjene Zakona o plaćama i drugim materijalnim pravima članova organa upravljanja institucija u Federaciji BiH i javnim preduzećima u većinskom vlasništvu Federacije BiH.

Obračun plaće i naknada plaća vrši se na osnovu pojedinačnih ugovora o radu koji su doneseni i zaključeni u skladu sa naprijed navedenim aktima i ostalom važećom zakonskom regulativom. Polazni osnov za obračun plaće je najniža neto satnica u iznosu od 1,95 KM pomnožena sa mjesечnim fondom sati i

koeficijentom usklađenja poreza na dohodak (1,05263). Na ovako dobiven polazni osnov primjenjuju se pojedinačni koeficijenti složenosti poslova svakog zaposlenika iz njegovog ugovora o radu.

Za razliku od zaposlenika kojima su plaće uređene naprijed navedenim aktima, plaće generalnog direktora i izvršnih direktora, uključujući i direktora Jedinice za implementaciju projekata obnove željeznica u BiH (PIU BHŽJK) uređene su posebnim ugovorima. Položaj, ovlaštenja, odgovornosti i prava generalnog direktora i ostalih članova Uprave, pored odredbi propisanih Zakonom o privrednim društvima i Zakonom o javnim preduzećima u Federaciji BiH, Statutom i drugim internim aktima Društva, uređena su i pojedinačnim ugovorima, zaključenim uz prethodno dobivenu saglasnost resornog, Federalnog ministarstva prometa i komunikacija. Prema ugovorima, osnovna neto plaća generalnog direktora iznosi 5, a izvršnih direktora 4 prosječne mjesecne neto plaće isplaćene u Federaciji BiH u prethodna tri mjeseca, uvećane za radni staž i porez na dohodak. Plaća direktora Jedinice za implementaciju projekata obnove željeznica u BiH utvrđena je u fiksnom iznosu, nižem od plaće izvršnih direktora.

U 2013. godini, najviša pojedinačna mjesecna neto plaća isplaćena je u iznosu od 5.034 KM, a najniža plaća u iznosu od 470 KM. Prosječna neto plaća u Društvu u istoj godini iznosila je 976 KM, uz napomenu da u navedene iznose nije uključen porez na dohodak.

- **Troškovi ostalih primanja, naknada i prava zaposlenih** u iznosu od 8.933.855 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 1,50 %. U okviru ovih troškova, najznačajniji su: troškovi za ishranu, naknade troškova prevoza na posao i sa posla, naknade za kilometražu i ostala materijalna prava zaposlenih.

- Troškovi za ishranu u iznosu od 5.915.524 KM, u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su iznosili 6.031.116 KM, manji su za 1,92 %. Ove naknade isplaćuju se u iznosu od 8 KM po danu, prema odluci Uprave od 20.05.2013. godine, a u vezi sa prethodnim odlukama. Do tada se ova naknada isplaćivala dijelom u novcu, a dijelom u bonovima preduzeća "Olimpic-Tours" d.o.o. Sarajevo.

- Naknade troškova prevoza na posao i sa posla iznose su 1.270.330 KM. Iste su u odnosu na prethodnu godinu, u kojoj su iznosile 1.098.786 KM, veće su za 15,61 %. Ove naknade obračunavaju se i isplaćuju prema članu 167. Pravilnika o radu, prema kojima se troškovi prevoza na rad i sa rada sredstvima javnog saobraćaja isplaćuje zaposleniku u iznosu od 50 % cijene mjesecne karte-kupona, odnosno, 50 % od cijene pojedinačne karte kad zaposlenik ne može koristiti mjesecnu kartu - kupon, pod uslovom da je udaljenost mjesta stanovanja od mjesta rada veća od 3 kilometra. U slučaju gdje nema pogodne željezničke veze, a udaljenost od mjesta stanovanja je veća od 30 kilometara, zaposleniku se isplaćuju troškovi prevoza sredstvima javnog drumskog saobraćaja u visini od 70 % od cijene mjesecne karte-kupona, odnosno, 70 % od cijene pojedinačne karte kad zaposlenik ne može koristiti mjesecnu kartu - kupon. Ove naknade se isplaćuju uz isplatu materijalnih troškova za prethodni mjesec, na osnovu odluke Generalnog direktora.

- Naknade za kilometražu u iznosu od 709.621 KM u odnosu na prethodnu godinu u kojoj su iznosile 799.996 KM, manje su za 11,30 %. I ove naknade isplaćuju se u skladu sa naprijed navedenim aktima.

- Ostala materijalna prava zaposlenih iznosila su 368.274 KM i ista su u odnosu na prethodnu godinu veća za 12,30 KM. I ove naknade isplaćene su na osnovu naprijed navedenih akata.

- **Troškovi naknada ostalim fizičkim licima** iskazani su u iznosu od 72.704 KM. Ovi troškovi u odnosu na prethodnu godinu, u kojoj su iznosili 134.263 KM, manji su za 45,85 %. Ove troškove u najvećem dijelu, u iznosu od 56.235 KM čine naknade članovima Nadzornog odbora i Odbora za reviziju.

Troškovi proizvodnih usluga u iznosu od 4.651.988 KM, odnosu na prethodnu godinu manji su za 17,95 %. U okviru ovih troškova najznačajnije su usluge održavanja u iznosu od 2.168.098 KM, troškovi željezničkih uprava po kontokorentu (međusobni obračuni željezničkih uprava) u iznosu od 1.299.424 KM i zakupnine - troškovi najma teretnih kola u iznosu od 698.269 KM.

Troškovi amortizacije iskazani u iznosu od 22.618.484 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 7,78 %. Ovi troškovi nisu realno iskazani, obzirom da Društvo nije obračunalo amortizaciju za sva sredstva u upotrebi. Isti su podcijenjeni su neobračunatu amortizaciju sredstava datih u upotrebu, a koja nisu knjigovodstveno aktivirana, kao i za neobračunatu amortizaciju na tunele, o čemu je šire pojašnjeno u tački 8.1. Izvještaja.

Troškovi rezervisanja iskazani u iznosu od 2.438.675 KM u odnosu na prethodnu godinu veći su za tri puta. Ove troškove u najvećem dijelu, u iznosu od 1.795.156 KM predstavljaju rezervisanja za sudske

sporove, dok se ostala odnose na rezervisanja za otpremnine u iznosu od 606.664 KM i rezervisanja za naplatu naknade za eksproprijanu nekretninu u iznosu od 36.855 KM

Nematerijalni troškovi u iznosu od 2.272.989 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 16,94 %. Ove troškove u najvećem dijelu čine različite vrste naknada, taksi i poreza (komunalne takse, vodne naknade, porezi na imovinu, reklamu i sl.) u iznosu od 727.234 KM, ostali doprinosi i članarine komorama u iznosu od 408.667 KM, zdravstvene usluge u iznosu od 413.182 KM, troškovi poštanskih i telekomunikacijskih usluga u iznosu od 321.952 KM, usluge platnog prometa u iznosu od 120.716 KM, troškovi osiguranja u iznosu od 118.427 KM i troškovi reprezentacije u iznosu od 75.903 KM. U odnosu na prethodnu godinu najviše smanjenje od 43,12 % imali su troškovi reprezentacije.

Finansijski rashodi iskazani u iznosu od 9.466.105 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su za 28,51 %. Ove rashode u najvećem dijelu čine kamate na kredite u iznosu od 8.593.689 KM i zatezne kamate u iznosu od 711.290 KM.

Ostali rashodi i gubici u iznosu od 7.306.832 KM u odnosu na prethodnu godinu manji su skoro za tri puta. Iste u najvećem dijelu predstavljaju gubici od prodaje stalnih sredstava u iznosu od 4.251.717 KM (odnose se na kasaciju), ispravka vrijednosti potraživanja u iznosu od 1.361.787 KM, troškovi sudskih postupaka u iznosu od 587.535 KM i rashodi po osnovu manjkova u iznosu od 425.208 KM.

Rashodi iz osnova promjena računovodstvenih politika u iznosu od 4.967.958 KM u odnosu na prethodnu godinu veći su za 102,09 %, a odnose se na rashode po osnovu manje knjiženih rashoda u prethodnim godinama 1.918.891 KM, rashode po osnovu manje knjiženih troškova usluga u prethodnim godinama 1.009.653 KM, ostale rashode iz ranijih godina 963.686 KM, rashode po osnovu manje knjiženih troškova plaća iz ranijih godina 550.760 KM i rashode po osnovu više knjiženih prihoda iz ranijih godina 524.967 KM.

- **Rashodi po osnovu manje knjiženih rashoda u prethodnim godinama** najvećim dijelom odnose se na ispravku knjiženja aktuarskog obračuna za otpremnine za period od 2010. – 2012. godine, u iznosu od 972.880 KM, o čemu je šire pojašnjeno u tački 8.3. Izvještaja, prinudnu naplatu po sudskom rješenju za „Metalka trade“ d.o.o. u iznosu od 650.176 KM, o čemu je šire pojašnjeno u tački 8.3. Izvještaja i Rješenje za korištenje građevinskog zemljišta za 2012. godinu, Općine Lukavac, u iznosu od 110.055 KM.

- **Rashodi po osnovu manje knjiženih troškova usluga u prethodnim godinama** najvećim dijelom odnose se na naknadu za putnička kola za red vožnje 2011/2012 od „Željeznice Republike Srpske“ a.d. Doboј u iznosu od 455.796 KM i naknadu za zadržavanje kola od istih željeznica u iznosu od 421.613 KM.

- **Ostali rashodi iz ranijih godina** najvećim dijelom odnose se na pokriće gubitka „Olimpik turs“ d.o.o. za 2012. godinu u iznosu od 569.000 na osnovu Odluke Nadzornog odbora

Navedeni izdaci nisu iskazani u skladu sa tačkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, odnosno nisu evidentirani u trenutku njihovog nastanka i prema MRS 8-Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, predstavljaju greške iz prethodnog razdoblja, nastale propuštanjem upotrebe ili pogrešnom upotrebom pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su finansijski izvještaji za data razdoblja bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu uzete u obzir pri sastavljanju tih finansijskih izvještaja. Terećenje rashoda za navedene iznose je u suprotnosti sa tačkom 43. MRS 8, prema kojoj greška iz prethodnog razdoblja se treba ispraviti retroaktivnim prepravljanjem materijalno značajnih grešaka u prvom setu finansijskih izvještaja odobrenim za izdavanje nakon otkrivanja tih grešaka. Ispravka greške isključuje se iz dobiti ili gubitka za razdoblje u kojem je greška otkrivena.

Priznavanje rashoda vršiti u skladu sa tačkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, a ispravke grešaka iz prethodnog razdoblja evidentirati u skladu sa MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

6.3 Finansijski rezultat

Društvo u kontinuitetu, iz godine u godinu, iskazuje gubitke u poslovanju.

Gubitak u 2013. godini u iznosu od 34.167.264 KM, u odnosu na prethodnu godinu, manji je za 14,8%, od čega se na gubitak od poslovnih aktivnosti odnosi 23.676.905 KM. Međutim, iskazani gubitak bio bi znatno veći da je Društvo u potpunosti postupalo prema zahtjevima iz standarda i da je prije svega, obračunavalо amortizaciju na tunele i sve okončane investicije date u upotrebu. Iz navedenih razloga, gubitak od poslovnih aktivnosti je podcijenjen i nije realan, a samim tim i ukupno iskazani gubitak.

Na ovakav finansijski rezultat, kao i na poslovanje u cjelini, značajan uticaj imaju objektivi razlozi, od kojih su najznačajniji: nedovoljna podrška osnivača, neuređeno poslovno okruženje i uticaj konkurenциje, uključujući i opće stanje ekonomске krize i recesije, ali i subjektivni razlozi, o kojima smo već konstatovali u tački 5. Izvještaja.

Društvo već dugi niz godina egzistira u izuzetno teškim i složenim uslovima privređivanja. Zbog neblagovremenog rješavanja nagomilanih problema i višegodišnjih gubitaka, uslijed nedovoljne, neadekvatne i izostanka sistemske podrške Federacije BiH, kao većinskog vlasnika, u dijelu nepotpune i nedosljedne primjene Zakona o željeznicama Federacije BiH, Zakona o finansiranju željezničke infrastrukture i sufinansiranju putničkog i kombinovanog saobraćaja i neimplementacije Zakona o finansijskoj konsolidaciji JP „Željeznice Federacije BiH“ d.o.o. Sarajevo za period od 01.01.2008. do 31.12.2012. godine, neefikasnosti dosadašnjih uprava i pasivnosti organa upravljanja, stvorene su izuzetno velike obaveze, Društvo dugi niz godina posluje u uslovima potpune nelikvidnosti i nesolventnosti, a značajan dio nekretnina je pod hipotekama. Gubici se u kontinuitetu povećavaju, a kapital smanjuje. Samo u prethodnih devet godina, od izvršene djelimične privatizacije, kapital Društva smanjen je za 598.826.958 KM. Zakon o finansijskoj konsolidaciji JP „Željeznice Federacije BiH“, donesen radi osiguranja finansijske održivosti i stabilnosti poslovanja, nije proveden. Podsjecamo, istim zakonom bila je predviđena konsolidacija Društva za period 01.01.2008.-31.12.2012. godina. Međutim, utvrđena sredstva ovim zakonom nisu bila ni planirana budžetima Federacije BiH za navedeni period. Sredstva koja se iz Budžeta Federacije BiH godišnje doznačavaju po osnovu drugih, naprijed navedenih zakona, nedovoljna su za finansiranje održavanja željezničke infrastrukture.

Obzirom na naprijed navedeno, sadašnje stanje, bez realnog osnova i stvorenih prepostavki za iznalaženje adekvatnog rješenja u njegovom prevazilaženju i unapređenju poslovanja upućuje na postojanje značajne neizvjesnosti u vezi sa sposobnošću Društva da nastavi sa vremenski neograničenim poslovanjem, a što nije objavljeno u Bilješkama uz finansijske izvještaje, shodno zahtjevima iz paragrafa 23. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja.

Stoga, bez aktivnijeg uključivanja osnivača, sistemskog rješavanja uzroka i otklanjanja posljedica postojećeg stanja i većeg angažmana predstavnika državnog kapitala poslovanje Društva se neće poboljšati i unaprijediti, gubici smanjiti i sadašnje stanje popraviti.

7. Stalna i tekuća sredstva, obaveze i kapital

7.1 Stalna sredstva i dugoročni plasmani

Stalna sredstva i dugoročni plasmani iskazani u knjigovodstvenoj vrijednosti od 1.564.401.130 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji su za 0,33 %.

Struktura stalnih sredstava i dugoročnih plasmana na datum bilansa bila je slijedeća:

	31.12.2013.	31.12.2012.
STALNA SREDSTVA I DUGOROČNI PLASMANI	1.564.401.130	1.569.588.610
Nematerijalna sredstva	3.480.613	4.439.265
Nekretnine, postrojenja i oprema	1.560.787.420	1.564.305.454
Ostala (specifična) stalna materijalna sredstva	2.491	2.491
Dugoročni finansijski plasmani	130.606	126.090
Dugoročna razgraničenja	-	715.310

Stalna sredstva iskazuju se po nabavnoj vrijednosti. Nakon početnog priznavanja, pojedino stalno sredstvo iskazuje se po njegovom trošku nabavke, umanjeno za akumuliranu amortizaciju i akumulirane

gubitke od umanjenja. Ukupna stopa otpisanosti stalnih sredstava je 62,81 %. Nematerijalna sredstva nisu značajno otpisana zbog novog računarskog programa.

Nematerijalna sredstva iskazana u neto iznosu od 3.480.613 KM, u odnosu na prethodni datum bilansa manja za 21,59 %. Ova sredstva u najvećem dijelu čine računarski programi. Najznačajniji je integrirani informacioni sistem za upravljanje resursima, koji uključuje i finansijsko-računovodstveni program, aktiviran 01.01.2012. godine.

Nekretnine, postrojenja i oprema u iznosu od 1.560.787.420 KM predstavljaju najveći dio imovine. Struktura i promjene na ovoj imovini, bez uključenih avansa u iznosu od 3.143.244 KM, daju se u slijedećoj tabeli:

Opis	Zemljišta	Građevinski Objekti	Transportna sredstva	Postrojenja, rač.oprema	Ostala oprema	Mater.sred. u pripremi	Ukupno
1	2	3	4	5	6	7	8
1 Nabavna vrijednost							
na dan 31.12.2012.	94.667.957	3.168.462.294	567.213.504	65.443.456	6.270.911	282.905.392	4.184.963.514
- direktna povećanja	-	-	-	-	-	16.768.196	16.768.196
- prijenos sa pripreme	-	2.142.760	2.607.293	80.298	44.317	(4.874.668)	-
- otuđenje i rashod.	-	(3.758.151)	(4.530)	(7.775)	(1.255)	-	(3.771.711)
- ostalo	-	52.954	201.202	5.405	-	-	259.561
na dan 31.12.2013.	94.667.957	3.166.899.857	570.017.469	65.521.384	6.313.973	294.798.920	4.198.219.560
2 Akumulir.amortizacija							
na dan 31.12.2012.	-	2.124.434.593	431.134.679	61.079.642	5.487.928	-	2.622.136.842
- amortizacija perioda	-	10.012.587	9.571.791	1.762.682	302.816	-	21.649.876
- otuđenje i rashod.	-	(3.197.786)	(4.530)	(7.775)	(1.243)	-	(3.211.334)
- ostalo	-	-	-	-	-	-	-
na dan 31.12.2013.	-	2.131.249.394	440.701.940	62.834.549	5.789.501	-	2.640.575.384
3 Knjigov.vrijednost							
na dan 31.12.2012.	94.667.957	1.044.027.701	136.078.825	4.363.814	782.983	282.905.392	1.562.826.672
na dan 31.12.2013.	94.667.957	1.035.650.463	129.315.529	2.686.835	524.472	294.798.920	1.557.644.176

Značajno je napomenuti da se od ukupno iskazane ove imovine u vrijednosti od 1.557.644.176 KM, najveći dio u vrijednosti od 1.262.845.256 KM odnosi na sredstva u upotrebi, a da preostali dio u vrijednosti od 294.798.920 KM čine sredstva u pripremi.

U okviru nekretnina, postrojenje i opreme u upotrebi karakteristične su slijedeće pozicije:

Zemljišta iskazana u vrijednosti od 94.667.957 KM čine poljoprivredna, građevinska i zemljišta za ostale namjene. Još uvijek nije okončan postupak prikupljanja dokaza o vlasništvu na ukupno iskazanom zemljištu, iako su podneseni zahtjevi za dobivanje podataka iz katastarskih ureda i sudova.

Građevinski objekti iskazani u iznosu od 1.035.650.463 KM odnose se na objekte željezničke infrastrukture, stanične zgrade, depoe, ograde, magacine, tovarne rampe i ostale građevinske objekte uz prugu. Nisu okončane ni aktivnosti na upisu i uknjižavanju nekretnina u zemljišne knjige nadležnih općinskih organa. Najznačajnija investicija koja je aktivirana u 2013. godini odnosi se na novoizgrađeni stanični trg u Čapljini, u vrijednosti od 1.065.369 KM i adaptirana stanična zgrada u istom gradu u vrijednosti od 532.100 KM. Aktivirane su i još neke stanične zgrade (Živinice, Ljubače, Drežnica, Grad, Ovčari i Konjic) ukupne vrijednosti 236.255 KM.

Transportna sredstva iskazana u iznosu od 129.315.529 KM čine lokomotive (električne, dizel-električne i dizel hidraulične), vagoni i ostala prevozna sredstva. Na prijedlog komisije za procjenu, Uprava je u 2013. godini donijela odluku kojom je uknjiženo 85 kontejnera za transport u vrijednosti od 212.693 KM.

Postrojenja i računarska oprema iskazani u iznosu od 2.686.835 KM odnose se na opremu željezničkog saobraćaja, procesne računare i ostalu pripadajuću opremu, uredski namještaj i ostalu opremu.

Ostala oprema iskazana u iznosu od 524.472 KM čini preostalu računarsku opremu, monitore, namještaj, klima uređaje i ostalu opremu za ventilaciju.

U vezi sa naprijed konstatovanim, **nemamo osnova, niti smo u mogućnosti da potvrdimo iskazanu vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u upotrebi u iznosu od 1.262.845.256 KM.**

Naime, Društvo u sadašnjem obliku organizovanja posluje od 2002. godine, nakon formiranja jedinstvenog željezničkog preduzeća od interesa za Federaciju BiH. Najveći dio ove imovine priznat je po trošku sticanja umanjenom za obračunatu amortizaciju zaključno sa 31.12.2001. godine. Podsjećamo, u ranijem periodu ova imovina revalorizovana je prema koeficijentima zasnovanim na opštem indeksu rasta cijena industrijskih proizvoda, u skladu sa tadašnjim propisima i standardima FBiH. Objavljeni koeficijenti primjenjivali su se na nabavnu, a kasnije i na revalorizovanu vrijednost i na ispravku vrijednosti. Zbog činjenice da korišteni koeficijenti nisu bili povezani sa tržišnim vrijednostima, nego su uskladišvani prema inflaciji, isti ne predstavljaju realan osnov za mjerjenje i iskazivanje stalnih sredstava, shodno zahtjevima iz MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema. Tim više ako se ima u vidu činjenica da Društvo u prethodnim periodima nije postupilo prema zahtjevima iz MSFI, čija je obavezna primjena započela od 01.01.2006. godine, obzirom da ranije priznate stavke i pozicije sredstava nije priznalo shodno zahtjevima iz MSFI 1 - Prva primjena Međunarodnih standarda finansijskog izvještavanja, već je iste samo preuzeo u ranije priznatim iznosima. I na dan 31.12.2013. godine, kao ni na datume prethodnih bilansa, nije vršena procjena postoje li bilo kakvi pokazatelji da je vrijednost nekog sredstva umanjena, niti je vršena procjena nadoknadive vrijednosti za takva sredstva, shodno paragrafu 9. i ostalim zahtjevima iz MRS 36 - Umanjenje vrijednosti sredstava, a posebno u vezi sa paragrafom 51. koji se odnosi na provjeru ostatka vrijednosti i vijeka upotrebe sredstava i drugim zahtjevima iz MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema. Obzirom na naprijed navedeno, knjigovodstvena vrijednost nekretnina, postrojenja i opreme u upotrebi koja bi se utvrdila prema zahtjevima iz standarda može se značajno razlikovati od iskazane, radi čega nismo u mogućnosti potvrditi njihovu iskazanu vrijednost.

Napominjemo, da je Društvo značajan dio ove imovine (lokotive, poslovni prostor i zemljište) iznajmilo trećim licima, a da pri tom iste nije prenijelo i reklassificiralo kao ulaganja u nekretnine, shodno zahtjevima iz paragrafa 57. MRS 40 - Ulaganja u nekretnine.

Osim nekretnina, postrojenja i opreme u upotrebi, ova imovina značajna je i u pripremi.

Nekretnine postrojenja i oprema u pripremi iskazane u iznosu od 294.798.920 KM, u odnosu na prethodnu godinu veće su za 4,20 %.

U postupku predmetne revizije **utvrdili smo da su značajnije investicije okončane i date u upotrebu, dok su neke, takođe značajne, dovedene u stanje raspoloživo za upotrebu, ali se ne koriste. I pored te činjenice, ove investicije nisu knjigovodstveno aktivirane, već se nekoliko godina i dalje vode kao sredstva u pripremi.** Ukupna vrijednost ovih investicija iznosi 281.048.653 KM. Radi se o slijedećim investicijama:

- **Nabavka "Talgo" vagona, u vrijednosti od 122.714.937 KM**

Na poziciji investicija u toku iskazani su "Talgo" vagona nabavljeni od kompanije "Patentes Talgo", Španija, po ugovoru iz 2009. godine. Sredstva su obezbijeđena iz kredita Kraljevine Španije. Vagoni dopremljeni u dijelovima, sklopljeni su u vlastitoj radionici u Rajlovcu tokom 2010. i 2011. godine. Iako su isti dovedeni u stanje upotrebe, prema izjavama odgovornih zbog tehničkih ograničenja na prugama BiH, isti nisu, niti će biti u funkciji. U vezi ove investicije, značajno je napomenuti da prije započetih aktivnosti na nabavci "Talgo" vagona, nije sačinjena ozbiljna i sveobuhvatna analiza i studija opravdanosti, izvodljivosti i funkcionalnosti ovih sredstava, uvažavajući činjenicu da pruge u Bosni i Hercegovini nisu kompatibilne za ove vagone. Iako su aktivnosti na ovom projektu vođene na nivou BiH, za razliku od Federacije BiH, Željeznice Republike Srpske odustale su od nabavke ovih vagona. U toku su aktivnosti na njihovom iznajmljivanju željezničkim kompanijama drugih država.

- **Radovi na remontu pruge (velika opravka pruge) u vrijednosti od 99.790.634 KM**

Remont pruge na relaciji Sarajevo - Čapljina - DG, dionica: Raška Gora - Čapljina - DG, dužine 99 km, finansiran je iz kredita EBRD (Evropske banke za obnovu i razvoj) i kredita EIB (Evropske investicijske banke) iz 2005. godine. Radove na remontu izvodila je kompanija "Swietelsky Bau" GmbH Linz, Austrija, po ugovoru iz 2009. godine. Realizacija ugovora počela je u novembru 2009. godine. Iako je ugovoren rok za završetak radova bio novembar 2011. godine, radovi na remontu završeni su krajem 2012. godine. **Stoga je trebalo neposredno po okončanju radova izvršiti kolaudaciju i knjigovodstveno aktivirati predmetnu dionicu pruge. Međutim, ove aktivnosti nisu ni započete do okončanja naše revizije.**

Prema podacima iz raspoloživih evidencija, željeznička pruga koja je obuhvaćena ovim projektom aktivirana je 01.01.1966. godine. Obzirom da je amortizaciona stopa gornjeg stroja pruge do 2010. godine

bila 4 % i vijek trajanja 25 godina, bilo je za očekivati da je gornji stroj pomenute dionice u potpunosti amortizovan. Međutim, prema podacima u knjigovodstvu nabavna vrijednost ove dionice pruge prije remonta iznosila je 256.186.772 KM, ispravka vrijednosti 156.769.065 KM i sadašnja, knjigovodstvena vrijednost 99.417.437 KM. Ovo ukazuje da u dosadašnjem periodu korištenja pomenute dionice pruge obračun amortizacije nije vršen na sistemskoj osnovi ili su stope amortizacije u nekim ranijim periodima bile znatno manje od dosadašnjih, a moguće je da u nekom vremenskom periodu amortizacija uopće nije ni obračunavana. Obzirom da je ista dionica pruge u periodu od 2009. do 2012. godine remontovana, više je nego izvjesno da njena iskazana vrijednost nije realna. Napominjemo, prilikom remonta pruge i zamjene gornjeg stroja na pomenutoj dionici, Društvo nije postupilo prema zahtjevima iz paragrafa 70. MRS-a 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, koji nalažu isknjižavanje zamijenjenih dijelova na teret rashoda obračunskog perioda. Podsjećamo, željezničku prugu čini donji i gornji stroj. Prema općeprihvaćenim računovodstvenim pravilima, amortizacija se obračunava samo za gornji stroj, dok se za donji stroj ne obračunava, jer isti ima status zemljišta. Obzirom da iz prezentiranih podataka i knjigovodstvenih evidencija nismo bili u mogućnosti pouzdano identificirati koji dio pruge se odnosi na donji, a koji na gornji stroj, nismo imali ni osnova kvantificirati ostatak vrijednosti i procijeniti efekte nepostupanja po zahtjevima iz navedenog standarda na finansijski položaj i rezultat poslovanja, ali je više nego izvjesno da se radi o značajnom iznosu.

- **Nabavka signalno sigurnosne opreme u vrijednosti od 23.516.451 KM**

Ova investicija odnosi se na nabavku i instalaciju signalno sigurnosne opreme - staničnog elektronskog osiguranja na sekciji: Konjic - Čapljina, od strane kompanije "Thales" GmbH Stuttgart, Njemačka, po ugovoru iz 2008. godine. Usluge instaliranja i ugradnje opreme završene su avgustu 2013. godine, po osnovu kojim je ispostavljena konačna situacija. Međutim, još nije izvršena kolaudacija i knjigovodstveno aktiviranje. I ova investicija okončana je u 2013. godini, tako da je za istu već trebalo izvršiti kolaudaciju i knjigovodstveno je aktivirati.

- **Ulaganja u signalno sigurnosnu opremu u vrijednosti od 13.113.554 KM**

I na ovoj poziciji iskazana su ulaganja koja se odnose na signalno sigurnosnu opremu i uređaje na pruzi Sarajevo - Čapljina, finansirana iz kredita EBRD, po ugovoru iz 2002. godine, a koji su instalirani i pušteni u rad prije više godina. Isporuka i ugradnja opreme izvršena je od strane kompanija "Alcatel Transport Solutions" GmbH Stuttgart, Njemačka i "Aidia Inžinjering" d.o.o. Sarajevo, u periodu od 2005. do 2008. godine, po osnovu čega su ispostavljene i okončane situacije. Iako su usluge instaliranja i ugradnje opreme završene 2008. godine, još uvijek nije izvršena kolaudacija i knjigovodstveno aktiviranje.

- **Nabavka niskopodnog elektromotornog voza u vrijednosti od 11.044.012 KM**

Radi se o nabavci niskopodnog elektromotornog voza od kompanije "Končar" d.d. Zagreb, po ugovoru iz 2008. godine. Ova investicija finansirana je iz kredita poslovne banke koje je u ime i za račun Društva obezbijedio proizvođač i isporučilac. Nakon izvršenih probnih vožnji i provedenih testiranja voz je bio spremjan za upotrebu u 2010. godini, ali isti još uvijek nije knjigovodstveno aktiviran. Prema izjavama odgovornih, u toku su pregovori o njegovom vraćanju proizvođaču, obzirom da isti nije plaćen.

- **Konzultantske usluge u iznosu od 5.638.264 KM**

Na ovoj poziciji iskazane su konzultantske usluge firme "Obermeyer" GmbH Minhen, Njemačka, po osnovu regionalnog projekta obnove željeznica, a koje se odnose na remont pruge i ugradnju potrebne sigurnosne opreme.

- **Kamate i takse vezane za radove na remontu pruge u iznosu od 5.230.801 KM**

Na ovoj poziciji iskazane su kamate i takse vezane za radove na remontu pruge, usluge ugradnje pripadajuće opreme i konzultantske usluge po osnovu regionalnog projekta obnove željeznica, koje će se nakon kolaudacije svih ovih, naprijed navedenih projekata i njihovog knjigovodstvenog aktiviranja raspoređiti na iste projekte, proporcionalno njihovom učešću.

Zbog neaktiviranja okončanih investicija u pripadajućem obračunskom periodu, Društvo nije postupilo prema zahtjevima iz paragrafa 37. Okvira za sastavljanja i prezentaciju finansijskih izvještaja i paragrafa 55. MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema, radi čega je vrijednost iskazanih sredstava precijenjena, a rashodi perioda podcijenjeni, za iznos neobračunate amortizacije, a što je imalo uticaja i

na rezultate poslovanja. Nismo bili u mogućnosti utvrditi efekte neobračunavanja amortizacije na finansijski položaj i poslovni rezultat u 2013. godini, ali je više nego izvjesno da su isti značajni.

Amortizacija

Amortizacija stalnih sredstava vrši se po linearnoj metodi otpisa za svako pojedinačno sredstvo ili njegov sastavni dio, u skladu sa usvojenom Nomenklaturom stalnih sredstava sa amortizacionim stopama i vijekom trajanja koja je sastavni dio Pravilnika o računovodstvenim politikama. Stope iz nomenklature stalnih sredstava utvrđene su Odlukom o usvajanju nomenklature stalnih sredstava s amortizacionim stopama, od 11.12.2007. godine, Odlukom o izmjeni stope amortizacije u odnosu na predloženu nomenklaturu stopa amortizacije, od 22.02.2008. godine i Odlukom o izmjeni važećih amortizacionih stopa stalnih sredstava, od 21.12.2010. godine.

Na osnovu izvršene procjene vijeka trajanja imovine Uprava je 08.12.2010. godini donijela odluku o odluku o izmjeni važećih amortizacionih stopa stalnih sredstava. Značajno je napomenuti da je istom odlukom ukinuta dotadašnja stopa amortizacije za tunele od 1 %, kao da se radi o objektima sa neograničenim vijekom trajanja. Od tada Društvo ne vrši amortizaciju ovih objekata, iako je njihova vrijednost značajna. Ove izmjene potvrđio je i Nadzorni odbor, posebnom odlukom od 21.12.2010. godine, prema kojoj su odobrene nove stope za slijedeća karakteristična stalna sredstva:

Grupa sredstava	Prethodne stope	Nove stope
Kolosjeci, skretnice i ostale izgrađ.površine gornjeg stroja	4,00	3,33
Tuneli i galerije	1,00	0,00
Zgrade željezn.stanica i magacini od tvrdog materijala	1,80	1,00
Zgrade željezn.stanica i magacini za prijem i otpremu	2,50	2,00
Depoi, ograde, tovarne rampe od tvrdog materijala	1,80	1,00
Depoi, ograde, tovarne rampe od metala	2,50	2,00
Upravne zgrade od betona, kamena i opeke	1,30	1,00
Upravne zgrade od metala	3,00	2,00
Mašine za radove na gornjem i donjem stroju želj.pruga	12,50	10,00

Nadzorni odbor je na sjednici održanoj 11.03.2014. godine donio Odluku o nastavku primjene nomenklature stalnih sredstava kao sastavnog dijela računovodstvenih politika.

U vezi sa naprijed konstatovanim, navodimo slijedeće:

Ne možemo se u potpunosti složiti sa usvojenom odlukom od 21.12.2010. godine, i to u dijelu koji se odnosi na nultu stopu amortizacije na tunele i galerije. Smatramo da nije bilo osnova za donošenje navedene stope, prema kojoj se na ove objekte ne obračunava amortizacija, jer nije u skladu sa zahtjevima iz MRS 16 - Nekretnine, postrojenja i oprema. Napominjemo, da se u konkretnom slučaju ne radi o prirodnim objektima koji imaju neograničeni vijek trajanja, već naprotiv, radi se o objektima u koje su uložena značajna sredstva i rad i koja imaju ograničeni vijek trajanja. Shodno tome, tuneli i galerije su građevinski objekti čiji je vijek upotrebe ograničen, tako da isti podliježu obavezi obračuna amortizacije.

Prema podacima u knjigovodstvu, nabavna vrijednost ovih objekata iznosi 697.641.061 KM, ispravka vrijednosti 366.089.777 KM i sadašnja, knjigovodstvena vrijednost 331.551.284 KM.

Zbog neobračunavanja amortizacije tunela više je nego izvjesno da su ovi građevinski objekti na datum bilansa precijenjeni najmanje za iznos neobračunate amortizacije u prethodne četiri godina, dok su u tom periodu podcijenjivani i rashodi pripadajućih obračunskih perioda, za godišnje iznose neobračunate amortizacije, a što je imalo značajnog uticaja i na rezultate poslovanja. Shodno tome, rashodi revidiranog obračunskog perioda podcijenjeni su za troškove amortizacije, i to za iznos koji nismo bili u mogućnosti kvantificirati, jer je stopa iste u nadležnosti Uprave.

Naglašavamo da nismo utvrđivali efekte obustave obračuna amortizacije tunela i galerija, ali je više nego izvjesno da su stalna sredstva i po ovom osnovu u značajnom iznosu precijenjena, kao i troškovi amortizacije za revidirani obračunski period.

Hipoteke i založno pravo

U finansijskim izvještajima nije objavljeno ni postojanje ograničenja vlasništva na nekretninama, postrojenjima i opremom koje su založene kao garancija za preuzete obaveze.

Međutim, provedenom revizijom smo utvrdili da Društvo ima ograničenja u raspolaganju imovinom, jer je terećeno hipotekama na zemljište i poslovni objekti - zgrade na više lokacija u Sarajevu, u ukupno procijenjenoj vrijednosti od 147.649.960 KM. Hipoteke su date u korist Porezne uprave FBiH - Kantonalni porezni ured Sarajevo, radi neizmirenja poreznih obaveza.

Vlasništvo na nekretninama

Društvo je u proteklom periodu, u cilju stvaranja registra nekretnina na kojima je subjekt prava, od nadležnih organa obezbijedilo dokumentaciju na osnovu kojih je sačinjen registar nekretnina po organizacionim djelovima.

U informaciji nadležne službe se navodi da predmetni registar sadrži sve podatke o identifikaciji nekretnina i vrsti prava na nekretninama. Stupanjem na snagu Zakona o stvarnim pravima, upisana prava korištenja i raspolaganja na nekretninama u korist Društva izjednačena su sa pravom vlasništva. U pogledu usklađivanja stanja u javnim knjigama sa stvarnim stanjem, istaknut je dugotrajan postupak koji zahtijeva obezbjeđenje adekvatnih stručnih lica, radi izlaska na teren, snimanja stanja i upoređivanja sa stanjem u dokumentaciji o nekretninama, što je podloga za dalje postupanje u cilju uknjižavanja nekretnina.

Kada je u pitanju željezničko zemljište, naglašeno je da zemljište koje je upisano u zemljišnim knjigama kao Iskaz II predstavlja predmet Željezničke knjige u koju je upisano željezničko zemljište. U vezi upisa objekata istaknuto je da veliki problem predstavlja nedostatak potrebne dokumentacije za njihov upis i obezbjeđenje iste (urbanistička saglasnost, građevinska dozvola i druga dokumentacija).

Radi pravilnog iskazivanja imovine po fer ili tržišnoj vrijednosti, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, izvršiti procjenu vrijednosti cjelokupne imovine, provesti sva potrebna vrijednosna usklađenja i sva stalna sredstva vrednovati prema zahtjevima iz standarda, shodno MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

U cilju realnog iskazivanja sredstava i rashoda obračunskog perioda, sve okončane investicije koje se još uvijek vode kao sredstva u pripremi knjigovodstveno aktivirati i na taj način u dosljedno i u potpunosti postupati prema zahtjevima iz standarda i vlastitim aktima.

Dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene procedure vezane za investicije u toku. Sve okončane projekte priznavati i računovodstveno evidentirati u periodu u kojem su dati u upotrebu i kolaudovani, u skladu sa zahtjevima iz standarda.

Preispitati važeću odluku o izmjeni važećih amortizacionih stopa stalnih sredstava. Na osnovu sagledavanja realnog stanja i relevantnih pokazatelja izvršiti realnu procjenu korisnog vijeka trajanja i utvrditi amortizacionu stopu za sve građevinske objekte, uključujući i tunele, za koje procijenjeni vijek trajanja ne može biti neograničen, a utvrđena stopa ni u kom slučaju da bude nula.

Svu imovinu iznajmljenu trećim licima evidentirati i voditi u skladu sa zahtjevima iz MRS 40 - Ulaganja u nekretnine.

Nastaviti i intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu, procjeni i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

7.2 Tekuća sredstva

7.2.1 Zalihe i sredstva namijenjena prodaji

Na datum bilansa iskazane su slijedeće zalihe:

	31.12.2013.	31.12.2012.
ZALIHE	24.477.289	29.162.983
Sirovine, materijal, rezervni dijelovi i sitan inventar	24.468.412	29.132.078
Dati avansi	8.877	30.905

- Zalihe i sredstva namijenjena prodaji iskazane u iznosu od 24.477.289 KM, u odnosu na prethodnu godinu manje su za 16,01 %.

U okviru ove pozicije, najveći dio u iznosu od 24.468.412 KM čine zalihe sirovina, materijala, rezervnih dijelova i sitnog inventara.

U okviru ovih zaliha, iskazani su materijal i rezervni dijelovi van upotrebe u iznosu od 7.250.000 KM, od čega se na materijal odnosi 6.974.000 KM, a na rezervne dijelove 276.000 KM. Navedene zalihe odnose se

na zamijenjeni gornji stroj željezničke pruge na dionici Konjic - Čapljina. Procijenjena vrijednost demontiranog materijala evidentirana je u korist prihoda.

Nisu nam prezentirani podaci o starosnoj strukturi zaliha.

Društvo nema dovoljne i odgovarajuće računovodstvene i informacione sisteme da bi odredilo da li su zalihe knjižene po nižem od troška ili neto prodajne vrijednosti kao što zahtjeva MRS 2 – Zalihe. Shodno tome, nismo bili u mogućnosti da utvrdimo da li bi bilo potrebno bilo koje usklađenje iznosa zaliha, troškova materijala, neto i akumuliranog gubitka na dan i za godinu koja je završila 31.12.2011. godine.

Zbog naprijed navedenog i činjenice da zalihe nisu vrednovane u skladu sa zahtjevima iz paragrafa 9. MRS 2 – Zalihe i prema vlastitim politikama, prema kojem se iste vrednuju po nabavnoj ili neto prodajnoj vrijednosti, u ovisnosti koja je niža, ne možemo potvrditi njihovu iskazanu vrijednost.

U zabilješkama uz finansijske izvještaje nisu objavljene ni sve potrebne informacije propisane zahtjevima iz paragrafa 36. istog standarda.

Radi realnog iskazivanja, preispitati sve vrste zaliha i iste vrednovati prema zahtjevima iz MRS 2 – Zalihe.

7.2.2 Gotovina i gotovinski ekvivalenti

Gotovina i gotovinski ekvivalenti iskazani na dan 31.12.2013. godine u iznosu od 10.245.105 KM, manji su za 6.587.083 KM u odnosu na prethodnu godinu, kada su iznosili 16.832.188 KM.

Struktura ovih sredstava na datum bilansa je slijedeća:

	31.12.2013.	31.12.2012.
Gotovina i gotovinski ekvivalenti	10.245.105	16.832.188
Transakcijski računi – domaća valuta	10.046.386	16.162.057
Transakcijski računi – strana valuta (u KM)	6.303	596.082
Izdvojena novčana sredstva	159.706	18.960
Blagajne - domaća valuta	28.636	37.027
Blagajne - strana valuta (u KM)	4.074	18.062

Izdvojena sredstva u iznosu od 159.706 KM odnose se na: izdvojena sredstva po sudskim rješenjima u iznosu od 102.001 KM i 57.705 KM izdvojenih novčanih sredstva prenesenih sa „Postbank BH“ d.d. na „Moja Banka“ d.d. Sarajevo.

Blagajne (domaća i strana valuta) odnose se na blagajne po poslovnim područjima, blagajnu u generalnoj direkciji, stanične blagajne i deviznu blagajnu u generalnoj direkciji.

7.2.3 Potraživanja i plasmani

U finansijskim izvještajima iskazana su slijedeća potraživanja:

	31.12.2013.	31.12.2012.
POTRAŽIVANJA	28.407.648	20.115.785
Potraživanja od prodaje	12.794.817	8.926.209
Potraživanja iz specifičnih poslova	9.849.225	7.612.731
Druga kratkoročna potraživanja	2.978.864	1.301.280
Potraživanja za ulazni PDV	1.871.273	2.253.533
Aktivna vremenska razgraničenja	913.469	22.032

Ukupna potraživanja iznose 28.407.648 KM i u odnosu na prethodnu godinu veća su za 41,22 %.

Usklađivanje potraživanja obavlja se ako potraživanje nije naplaćeno ili su nastupile okolnosti djelimičnog smanjenja potraživanja. Procjena naplativosti potraživanja obavlja se kontinuirano tokom godine, a najkasnije po godišnjem obračunu provode se odgovarajuća usklađivanja, čime se vrši ispravka potraživanja starijih od godinu dana, a koja nemaju validan dokument za prolongiranje istog. Ispravka vrijednosti, odnosno rezervisanje za procijenjene nenaplative iznose potraživanja utvrđuje se na osnovu

iskustva u naplati u prethodnim periodima. Izvještaji sa pregledom ovakvih potraživanja dostavljaju se Nadzornom odboru kao informacija.

Uputstvom o procedurama naplate potraživanja iz 2009. godine definisano je da se prijenos na sumnjava i sporna potraživanja vrši za ona potraživanja za koja su poslane opomene kupcima i izvršeno utuženje, ali se tek na osnovu donesenih Odluka Nadzornog odbora knjiže rashodi i ispravka istih, nakon isteka jedne godine od isteka godine u kojoj je istekao DPO ili od datuma fakture.

Prema prezentiranoj dokumentaciji, konstatovano je da Društvo nije u potpunosti postupalo u skladu sa Uputstvom o procedurama naplate potraživanja. Utvrđeno je da nisu sačinjeni propisani tromjesečni izvještaji o starosnoj strukturi potraživanja sa datim prijedlozima za utuženja, kao ni da je Uprava Društva informirana kvartalno o toku postupaka koji se vode pred sudovima za potraživanja.

Društvo je skladu sa članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji u FBiH uputilo kupcima konfirmacije na dan 31.12.2013. godine. Uvidom u jedan broj istih utvrđeno je da, do okončanja revizije, nisu sve potvrđene, a ima kupaca sa potraživanjima u značajnim iznosima. Naprijed navedeno ostavlja sumnju na ostvarenu usaglašenost stanja sa kupcima i otvara mogućnost pojavljivanja promjena na iskazanim stanjima na datum bilansa, što u konačnici može uticati na rezultate posovanja.

Potraživanja od prodaje u iznosu od 12.794.817 KM najznačajnija su potraživanja i nastala su po osnovu izvršenih transportnih usluga, zakupa nekretnina i opreme, a odnose se na kupce u zemlji i inostranstvu. U odnosu na prethodnu godinu potraživanja od prodaje veća su za 3.868.608 KM ili 43,34 %.

Potraživanja su iskazana u slijedećim iznosima:

	31.12.2013.	31.12.2012.
Potraživanja od prodaje	12.794.817	8.926.209
Povezana pravna lica	200.299	192.444
Kupci u zemlji	17.740.389	13.355.820
Kupci u inostranstvu	1.693.204	2.936.394
(Ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca)	(6.839.075)	(7.558.449)

Sumniva i sporna potraživanja, kao i ispravka vrijednosti potraživanja od kupaca u iznosu od 6.839.075 KM, u odnosu na prethodnu godinu manja su za 9,52 %, i ista čine 34,83 % bruto potraživanja od prodaje. U 2013. godini na teret rashoda ispravljena su potraživanja u iznosu od 456.313 KM, dok su naplaćena prethodno ispravljena potraživanja u iznosu od 411.724 KM i otpisana potraživanja u iznosu od 733.462 KM.

U skladu sa Elaboratom centralne popisne komisije za 2013. godinu i Odlukama Nadzornog odbora iz 2014. godine, isknjižena su sumniva i sporna potraživanja u iznosu od 733.462 KM. Navedena potraživanja su isknjižena jer su zastarjela, a ista nisu bila utužena.

Također je bitno naglasiti da softversko rješenje za praćenje ročne strukture potraživanja nije adekvatno i ne pruža pouzdane informacije o starosti potraživanja, tako da se ne može potvrditi da je, prema raspoloživim podacima, Uprava blagovremeno poduzela aktivnosti na zaštitu ove imovine, niti smo u mogućnosti da utvrdimo da li postoje potraživanja koja su starija preko godinu dana, a da nisu ispravljena.

Dostavljena nam je slijedeća starosna struktura:

Naziv	do 30 dana	od 31 do 60 dana	od 61 do 90 dana	od 91 do 210 dana	preko 211 dana	Ukupno
Povezana pravna lica	-	-	-	-	667	667
Kupci u zemlji	7.359.707	1.594.974	884.386	1.367.496	571.624	11.778.187
Ino kupci	435.338	103.235	411.961	251.677	(186.248)	1.015.963
Ukupno	7.795.045	1.698.209	1.296.347	1.619.173	386.043	12.794.817

- Potraživanja – povezana pravna lica** odnose se na potraživanja od „Olimpik turs“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 186.417 KM, od čega je iznos od 185.750 KM ispravljen i nalazi se na sumnijivim i spornim potraživanjima i na potraživanja od „Bosanskohercegovačke željezničke javne korporacije“ („BHŽJK“) u iznosu od 13.881 KM, koji je u cijelosti ispravljen i nalazi se na sumnijivim i spornim potraživanjima. Ispravljena potraživanja se odnose na ranije periode i ista nisu utužena.

- **Kupci u zemlji** odnose se potraživanja za usluge transporta u iznosu od 10.258.888 KM, potraživanja po osnovu zakupa kola u iznosu od 772.089 KM, potraživanja po osnovu zakupa u iznosu od 308.357 KM i ostala potraživanja u iznosu od 438.853 KM.

Najveći dužnici društva, po osnovu pruženih usluga transporta, su „Global Ispat Koksa Industrija“ d.o.o. Lukavac 3.788.217 KM, „ArcelorMittal“ d.o.o. Zenica 3.121.057 KM i JP „Elektroprivreda BiH“ d.d. Sarajevo 978.759 KM.

Provedenom revizijom utvrdili smo da je u 2013. godini izdana faktura za zakup kola i rad osoblja prema JP „Elektroprivreda BiH“ d.d., koja obuhvaća period od oktobra 2012. do februara 2013. godine, u skladu sa navedeni prihodi perioda su precijenjeni za iznos od 41.835 KM, koji se odnosi na 2012. godinu. Također u 2014. godini izdate su dvije fakture, kada je i knjižen prihod, a koje se odnose na usluge rada osoblja, u iznosu od 8.127 KM, za novembar i decembar 2013. godine, u skladu sa navedeni prihod perioda je podcijenjen za iznos od 8.127 KM.

Nije postupljeno u potpunosti u skladu sa Uputstvom o procedurama naplate potraživanja, jer na datum bilansa nisu ispravljena potraživanja u iznosu od 8.964 KM koja su starija od godinu dana.

- **Ino kupci** u najvećem dijelu, u iznosu od 1.015.311 KM, odnose se na potraživanja po osnovu zakupa lokomotiva od Državnih Željeznica Republike Turske („TCDD“). Sumnjiva i sporna potraživanja od ino kupaca iskazan su u iznosu od 677.241 KM i u najvećem dijelu, 676.014 KM, odnose se na „Dubrovnik špedicija“ d.o.o., za dug za prevoz, iznos duga je utužen.

Potraživanja iz specifičnih poslova iskazana su u iznosu od 9.849.225 KM i u odnosu na prethodnu godinu veća su za 29,38 %. Navedena potraživanja odnose se na potraživanja od kupaca u zemlji po kontokorentnom obračunu u iznosu od 5.278.629 KM, potraživanja od kupaca u inostranstvu po kontokorenti obračunu u iznosu od 4.560.843 KM i potraživanja od ostalih specifičnih poslova sa povezanim pravnim licima u iznosu od 9.754 KM.

- **Potraživanja od kupaca u zemlji po kontokoretni obračunu** odnose se na potraživanja od „Željeznica Republike Srpske“ a.d. Dobojski u iznosu od 4.088.084 KM, „BIHTEAM“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 798.337 KM, „Agit“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 226.6490 KM i „Fercargo d.o.o. Sarajevo u iznosu od 165.568 KM.

- **Potraživanja od kupaca u inostranstvu po kontokorentnom obračunu** u najvećoj mjeri odnose se na „Željeznice Srbije“ a.d. Beograd 2.376.925 KM, „Bulgarian State Railways“ 610.333 KM, „Macedonian Railways Transport“ – „JSC“ 436.060 KM i „Centar za kombinirani transport Zagreb“ d.d. Zagreb 225.960 KM.

Provedenom revizijom ustanovili smo da Društvo svojim politikama nije definisalo potraživanja po kontokorentnom obračunu, niti je primijenilo svoje politike za ostala potraživanja na potraživanja po ovom obračunu. Kao što smo već prije naveli, Društvo nije u mogućnosti da adekvatno prati ročnu strukturu potraživanja, tj. ne može sistemski pripremiti izvještaj koji pokazuju ukupna potraživanja preko 365 dana. Na osnovu revidiranog uzorka konstatovali smo da se iznos od 2.577.048 KM odnosi na ranije periode i isti nije ispravljen na teret rashoda i klasificiran na sumnjiva i sporna potraživanja. Prema odgovornim licima, koji se pozivaju na „UIC“-ov kodeks 311, jedan od razloga što se potraživanja po kontokorentnom obračunu ne prebacuju na sumnjiva i sporna je zbog dinamike i vrste poslovanja, gdje se Društvo u isto vrijeme javlja kao vjerovnik i dužnik prema istoj željezničkoj upravi. Računi se vode kao tekući, gdje se dugovanja i potraživanja svaki mjesec zatvaraju uplatama ili bilateralnim i multilateralnim kompenzacijama. **Imajući u vidu činjenicu da su navedena potraživanja evidentirana na poziciji kratkoročnih potraživanja za koja Uprava Društva nije izvršila procjenu naplativosti, shodno usvojenim politikama i važećim računovodstvenim načelima i standardima, kao i da ista datiraju iz prethodnih godina, ne može se potvrditi da su navedena potraživanja realna i da će se naplatiti.**

Druga kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu 2.978.864 KM i u odnosu na prethodnu godinu veća su za 1.677.584 KM a ista čine slijedeća potraživanja:

	31.12.2013.	31.12.2012.
Druga kratkoročna potraživanja	2.978.864	1.301.280
Potraživanja od zaposlenih	131.307	48.422
Potraživanja od državnih organa i institucija	8.972.402	6.460.277

Ostala kratkoročna potraživanja	842.558	871.148
Ispravka drugih kratkoročnih potraživanja	(6.967.403)	(6.078.567)

• **Potraživanja od zaposlenih** u iznosu od 131.307 KM u najvećem dijelu odnose se na iznos od 59.047 KM, potraživanja od zaposlenika po osnovu dva puta povučenih sredstva, sa dvije različite banke Društva, po sudskom Rješenju, u 2014. godini pokrenuta tužba protiv advokata za povrat sredstava, i iznos od 43.781 KM, koji se odnosi na potraživanja od zaposlenih po akontacijama za službena putovanja u inostranstvo.

Revizijom smo utvrdili da se akontacije ne pravduju blagovremeno i samim tim troškovi službenog puta se ne evidentiraju u odgovarajućim periodima, zbog čega su troškovi perioda podcijenjeni najmanje za 12.430 KM.

• **Potraživanja od državnih organa i institucija** iskazana su u iznosu od 8.972.402 KM, a najznačajnija su potraživanja od kantonalnih Zavoda za zdravstveno osiguranje u iznosu od 7.013.362 KM, po osnovu neto naknada bolovanja preko 42 dana, od čega je iznos od 6.414.023 KM ispravljen, a na teret rashoda poslovanja u 2013. godini evidentiran je iznos od 825.817 KM. Pored navedenog potraživanja od državnih organa i institucija odnose se na potraživanja iz budžeta, tj. potraživanja od resornog ministarstva za sufinansiranje željezničke infrastrukture i obavljanje usluga putničkog saobraćaja za decembar 2013. godine u iznosu, od 1.778.834 KM.

Potraživanja od kantonalnih zavoda za zdravstveno osiguranje nisu usaglašena, niti su redovno uplaćivana. Shodno navedenom ne možemo potvrditi opravdanost iskazivanja ovih potraživanja u skladu sa paragrafom 89. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja.

Ostala kratkoročna potraživanja iskazana su u iznosu od 842.558 KM, od čega je iznos od 372.176 KM ispravljen, i u najvećem dijelu odnose se na potraživanja od pretplate dobavljača, u iznosu od 436.761, od čega se iznos od 391.931 KM odnosi na „Olimpik turs“ d.o.o. Sarajevo.

Revizijom smo utvrdili da su potraživanja od preduzeća „Olimpik turs“ d.o.o. knjižena na različitim kontima u ukupnom iznosu od 606.085 KM, od čega je iznos od 203.361 KM ispravljen na teret rashoda Društva. Na kraju 2012. godine, „Olimpik turs“ d.o.o. je Društvu ispostavio dvije avansne fakture, na iznos od 416.596 KM i 76.000 KM, za koje nam nije prezentirana dokumentacija na osnovu čega su ispostavljene, a koje se odnose na topli obrok uposlenika Društva, iako je tek 03.06.2013. godine potpisana ugovor o regulisanju međusobnih odnosa vezanih za pružanje i korištenje ugostiteljskih, trgovačkih, turističkih i ostalih usluga, bez provedene procedure javne nabavke. Iznos od 391.931 KM odnosi se na pretplate za koje nam nisu data objašnjenja, osim da su iznosi plaćeni da bi se održala finansijska stabilnost „Olimpik turs“ d.o.o.

• **Potraživanja za ulazni PDV** iskazana u iznosu od 1.871.273 KM najvećim dijelom odnose se na PDV plaćen pri uvozu dobara 227.813 KM i PDV obračunat na usluge stranih lica 1.632.610 KM

Aktivna vremenska razgraničenja iskazana u iznosu od 913.469 KM, odnose se na ukalkulisani prihoda za transportni i kontokorentni prihod, koji je fakturisani u 2014. godini u iznosu od 901.124 KM.

U cilju zaštite naplate i realnog iskazivanja potraživanja potrebno je dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene politike potraživanja i ojačati nadzor nad primjenom procedura, pri čemu treba voditi računa o svim okolnostima koje mogu utjecati na mogući gubitak ove imovine, te voditi računa o blagovremenom utuživanju nenaplaćenih potraživanja.

Računovodstvene/softverske aplikacije uskladiti sa potrebama Društva, tako da bi se blagovremeno poduzele aktivnosti na zaštiti imovine i potraživanja evidentirala u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima.

Definisati politike potraživanja po kontokorentim obračunima u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima i standardima.

Akontacije za službena putovanja pravdati blagovremeno.

7.3 Obaveze

U finansijskim izvještajima iskazane su obaveze u iznosu 741.415.699 KM i iste imaju trend rasta, obzirom da su u odnosu na prethodnu godinu veće za 25.998.870 KM, što je povećanje od 3,63 %. U okviru istih, dugoročne obaveze iznose 399.489.309 KM, a kratkoročne 341.926.390 KM. Od ukupno iskazanih

obaveza, najveći dio odnosi se na obaveze po kreditima. Ove obaveze na datum bilansa iznose 510.517.378 KM i iste čine 68,86 % ukupno iskazanih obaveza. Značajne su i obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih koje iznose 161.780.590 KM i iste u ukupnim obavezama učestvuju sa 21,82 %. Uzroci povećanja obaveza uključuju povlačenje kreditnih sredstava, te dugotrajna prisutnost nelikvidnosti, što onemogućava Društvu da plaća prispjele obaveze.

Struktura iskazanih obaveza na datum bilansa je slijedeća:

	31.12.2013.	31.12.2012.
OBAVEZE	741.415.699	715.416.829
Dugoročne obaveze	399.489.309	370.279.603
Dugoročna razgraničenja i rezervisanja	26.870.738	13.790.218
Dugoročne obaveze	372.618.571	356.489.385
Kratkoročne obaveze	341.926.390	345.137.226
Kratkoročne finansijske obaveze	141.884.921	153.141.586
Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze	197.755.280	191.295.583
Pasivna vremenska razgraničenja	2.286.189	700.057

Prema Zakonu o finansijskoj konsolidaciji JP „ŽFBiH“ d.o.o Sarajevo, za period od 01.01.2008.–31.12.2012. godine, od 26.01.2009. godine, Federacija BiH se obavezala da će radi konsolidacije obaveza Društva finansirati 179.896.802 KM, a sve u cilju osiguranja finansijske održivosti i stabilnosti poslovanja. Na osnovu Rješenja Vlade FBiH, imenovana je Komisija za utvrđivanje mjera i aktivnosti radi unapređenja provođenja navedenog Zakona. Na osnovu analize stanja, Komisija je u maju 2012. godine konstatovala da se obaveze utvrđene istim zakonom ne mogu realizovati iz Budžeta FBiH do 31.12.2012. godine. Nije došlo do primjene ovog Zakona, a isti je prestao da važi sa 31.12.2012. godine.

Dugoročna razgraničenja i rezervisanja iskazana su u iznosu od 26.870.738 KM i odnose se na dugoročna rezervisanja za troškove i rizike i dugoročna razgraničenja.

- **Dugoročna rezervisanja za troškove i rizike** iskazana u iznosu od 6.707.408 KM odnose se na rezervisanja za otpremnine u iznosu od 4.912.253 KM i rezervisanja za sudske sporove u iznosu od 1.795.156 KM i u odnosu na prethodnu godinu veća su za 2.943.093 KM ili 78,18 %. Razlog ovog povećanja u najvećoj mjeri odnosi se na rezervisanje za pokrenute sudske sporove, koje je Društvo prvi put evidentiralo u 2013. godini.

Rezervisanja za otpremnine izvršena su na osnovu procjene ovlaštenog aktuara, u skladu sa MRS 19 – Primanja zaposlenih i vlastitim aktima. Na osnovu Aktuarskog izvještaja sadašnja vrijednost obaveze na dan 31.12.2013. godine iznosi 4.912.253 KM i sadašnja vrijednost obaveze na dan 31.12.2012. godine je iznosila 4.811.534 KM.

Društvo je u toku godine izvršilo ispravku iskazanih rezervisanja za otpremnine u iznosu od 972.880 KM na teret rashoda izvještajnog perioda. Navedena ispravka trebala je biti provedena na teret akumuliranog gubitka, a ne u okviru bilansa uspjeha za 2013. godinu, u skladu sa MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške. Isti iznos predstavlja grešku iz prethodnog razdoblja, nastalu propuštanjem upotrebe ili pogrešnom upotrebom pouzdanih informacija koje su bile dostupne kada su finansijski izvještaji za data razdoblja bili odobreni za izdavanje i za koje se moglo razumno očekivati da budu uzete u obzir pri sastavljanju tih finansijskih izvještaja. Terećenje rashoda za navedeni iznos je u suprotnosti sa tačkom 43. MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, prema kojoj se greška iz prethodnog razdoblja treba ispraviti retroaktivnim prepravljanjem materijalno značajnih grešaka u prvom setu finansijskih izvještaja odobrenim za izdavanje nakon otkrivanja tih grešaka. Ispravka greške isključuje se iz dobiti ili gubitka za razdoblje u kojem je greška otkrivena. U 2013. godini na troškove rezervisanja evidentiran je iznos od 606.664 KM. U skladu sa navedenim, rashodi perioda precijenjeni su najmanje za iznos od 972.880 KM.

Rezervisanje za pokrenute sudske sporove odnosi se na pokrenute radne sporove i to ne u cijelosti. U toku revizije dostavljeni su nam tabelarni pregledi radnih sudske sporova i ostalih sporova pokrenutih protiv Društva na dan 31.12.2013. godine. Prema dostavljenim podacima ukupna vrijednost radnih sporova protiv Društva iznosi 4.448.051 KM i u najvećoj mjeri odnosi se na neisplaćeni regres, umanjenje plaće za

10%, neuplaćene doprinose za PIO i zdravstvo i neisplaćene plaće. Ostali sporovi protiv Društva iskazani u iznosu od 34.418.241 KM, prema prezentiranim podacima, u najvećoj mjeri odnose se na neizmirene obaveze i obračunate kamate po tom osnovu.

Nismo u mogućnosti da utvrdimo koji iznos su već evidentirani unutar obaveza Društva, te u skladu s tim ni iznos za koji su obaveze po osnovu rezervisanja za pokrenute sudske sporove podcijenjene, niti smo u mogućnosti da utvrdimo koji iznos bi trebao teretiti akumulirani gubitak u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, a koji na teret rashoda 2013. godine.

Na osnovu prezentirane dokumentacije navodimo značajnije sudske sporove pokrenute protiv Društva:

- „TEAM SYSTEM INFICOM Services“ GmbH AUSTRIJA – vrijednost spora 2.665.000 EUR ili 5.212.287 KM, evidentirana je na obavezama Društva. Društvo je 23.09.2009. godine skloplilo Ugovor o otkupu „Tekničke dokumentacije za projekat izgradnje telekomunikacione mreže na postojećoj željezničkoj infrastrukturi u BiH, sa mikrolokacijom i uzdužnim profilima trasa“, u dijelu koji se odnosi na željezničku infrastrukturu u FBiH. Tužba od strane firme „Team System“ podignuta je 22.12.2010. godine, obzirom da je Društvo preuzeo predmetni projekat, ali isti nije platio, o čemu je šire pojašnjeno u izvještajima za prethodne godine. Dana 15.08.2013. godine Općinski sud u Sarajevu donio je rješenje o dozvoli izvršenja, prema kojem je Društvo dužno isplatiti novčani iznos od 2.665.000 EUR sa zateznim kamatama, počev od 29.03.2009. godine, pa do dana isplate. Tokom 2013. godine, u više navrata, Kantonalni sud u Sarajevu je donio privremenu mjeru osiguranja, zabrana izvršenja rješenja o izvršenju Općinskog suda u Sarajevu, do okončanja krivičnog postupka, koji se odnosi na istražni postupak pokrenut protiv odgovornih lica, da bi se i navedena rješenja u više navrata i ukidala. U 2014. godini Kantonalni sud u Sarajevu donio je rješenje kojim se djelimično usvaja prigovor izvršenika, pa se rješenje od 15.08.2013. godine mijenja u označavanju novčanog potraživanja i sada glasi: određuje se izvršenje protiv izvršenika radi naplate novčanog iznosa od 2.665.000 EUR, sa kamatom na iznos od 1.332.500 EUR tekućom od 29.03.2009. godine pa do isplate, a na iznos od 1.332.500 EUR, od 31.12.2009. godine pa do isplate, sve prema kamatnoj stopi koju „UniCredit Bank“ d.d. plaća na devizna sredstva u EUR-ima po viđenju, kao i naknade troškova postupka u iznosu od 24.312 KM, sa zakonskom zateznom kamatom na taj iznos od 24.08.2012. godine do isplate. **Društvo su u 2014. godini blokirani računi po osnovu navedenog rješenja. Na osnovu gore navedenog troškovi i rezultat perioda su podcijenjeni za iznos od 61.161 KM, koji se odnosi na obračunatu kamatu i troškove postupka.**

- „C.I.O.S.“ d.o.o. Zagreb – vrijednost spora 7.914.864 EUR ili 15.480.128 KM. Ugovor o naplatnom ustupu potraživanja sklopljen je između „HŽ Cargo“ d.o.o. Zagreb i „C.I.O.S“ d.o.o Zagreb 27.12.2010. godine, a kojim je „HŽ Cargo“ ustupio svoja potraživanja od Društva firmi „C.I.O.S“, i to: glavnici u iznosu od 2.137.863 EUR-a i kamatu koja sa 31.12.2009. godine iznosi 6.179.762 EUR-a. U 2011. godini zaključen je Protokol između Društva i „C.I.O.S.“ d.o.o Zagreb kao novog vjerovnika, a vezano za rješavanje predmetnog duga. Ovim Protokolom utvrđen je osnovni dug u iznosu od 2.137.863 EUR-a obračunat na dan 31.12.1995. godine, dok će se preostali dio duga koji se odnosi na obračunate kamate (6.179.762 EUR-a) do 31.12.2009. godine rješavati u skladu sa željezničkim propisima Međunarodne željezničke unije „UIC“. Protokolom je definisan način plaćanja glavnice, i to najkasnije u roku od 6 mjeseci, počev od dana potpisivanja Protokola. U 2012. godini organizovan je sastanak između Društva, „C.I.O.S.“ d.o.o. Zagreb i zastupnika ispred Međunarodne željezničke unije („UIC“) na kojem je finansijski direktor „UIC“-a potvrdio da dug ne zastarjeva i da su kamate obračunate u skladu sa pravilima „UIC“-a. Napominjemo da su ovi odgovori konstatovani u potpisanim Zapisniku sa ovog sastanka, kao i u pisanoj Izjavi Finansijskog direktora „UIC“-a od 15.10.2012. godine. Na sastanku je također konstatovano da je u posjedu „HŽ Cargo“ i drugih hrvatskih kompanija, infrastruktura i mobilni kapaciteti Društva u vrijednosti od cca. 15 miliona eura, za koje Društvo traži naknadu štete i povrat istih. Društvo je obavezu glavnice izmirilo u 2012. godini, dok kamata nije izmirena, niti evidentirana u knjigama Društva. Početkom 2013. godine, Društvo je uputilo dopis Federalnom ministarstvu prometa i komunikacije, u kojem traži njegov stav po zahtjevu povjerioca „C.I.O.S.“ d.o.o. Zagreb, za predloženi model podmirenja duga (kamata), na način da se dug prebije budućim potraživanjima Društva po osnovu prevoza roba u vremenskom periodu od 5 godina. U toku revizije nije nam predočen odgovor nadležnog ministarstva. Dana, 11.11.2013. godine, Općinski Sud u Sarajevu je zaprimio tužbu od strane „C.I.O.S.“ d.o.o. Zagreb, protiv prvotuženog Društva i drugotuženog

Federacije BiH – Ministarstvo prometa i komunikacije FBiH, radi naplate duga u iznosu od 7.914.864 EUR, sa zakonskom zateznom kamatom od dana podnošenja tužbe sve do dana konačne isplate i sa sudskim troškovima. Iznos od 7.914.864 EUR odnosi se na kamatu na glavni dug, obračunatu u skladu sa pravilima „UIC“-a do dana 30.09.2013. godine. Društvo je početkom 2014. godine uputilo Općinskom суду u Sarajevu odgovor na tužbu u kojem se osporava pravni osnov i visinu postavljenog tužbenog zahtjeva u cijelosti iz slijedećih razloga: Protokol, koji je zaključen između tadašnjeg Predsjednika Uprave – Generalnog direktora Društva i „C.I.O.S.“ d.o.o. Zagreb, nije zasnovan na valjanom pravnom osnovu. Naime, Protokol je zaključen u ime Društva, bez saznanja, saglasnosti i ovlaštenja od strane nadležnih organa, Uprave i Nadzornog odbora. Zaključeni Protokol ne sadrži supotpisnika, Izvršnog direktora za ekonomski poslove, radi čega nije ni validan. U odgovoru na tužbu se navodi da je Društvo bilo članica „UIC“-a, koje se pobija u odgovoru, te shodno tome, u sumnju se dovodi ispravnost izjašnjenja finansijskog direktora „UIC“-a da potraživanja ne zastarjevaju. Također se navodi da su potraživanja zastarjela i da se obračunate kamate ne mogu posebno izdvajati, obzirom da iste ulaze u mjesecni obračun usluga. Kamata koje se treba koristiti je 5% + 1 M EURIBOR. U odgovoru na tužbu se osporava i obračun kamata, jer „HŽ Cargo“ d.o.o. Zagreb i Društvo, koje su poslovale i posluju prema odredbama UIC-ovog Kodeksa 311, nisu u svojim mjesecnim zaključcima usuglasile i priznale ispravnost obračuna kamata. U odgovoru sa dalje navodi da navodi u tužbi da prvočuveni i drugotuženi odgovaraju solidarno, uzimajući u obzir Zakon o finansijskoj konsolidaciji Društva za period od 01.01.2008. do 31.12.2012. godine, nisu tačni, obzirom da je članom 2. predmetnog zakona propisan predmet, obim i djelokrug finansijske konsolidacije Društva.

Na osnovu više navedenog, Društvo nije izvršilo rezervisanje obračunatih kamata u iznosu od 15.480.128 KM (7.914.864 EUR-a), čime je postupljeno suprotno tački 14. MRS 37-Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva. Naime, navedene kamate su priznate Protokolom zaključenim između Društva i „C.I.O.S.“ d.o.o Zagreb 09.09.2011. godine, kojim je regulisan osnovni dug po Globalnom i Vanglobalnom bilansu i kamate po istome. Navedeni iznos je trebao biti proknjižen na teret akumuliranog gubitka u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, prema kojoj se greška iz prethodnog razdoblja treba ispraviti retroaktivnim prepravljanjem materijalno značajnih grešaka u prvom setu finansijskih izještaja odobrenim za izdavanje nakon otkrivanja tih grešaka.

- „METALK TRADE“ D.O.O. – vrijednost spora 500.000 KM. Društvo je u 2009. godini sklopilo ugovor sa firmom „Metalka Trade“ d.o.o. Sarajevo, a kojem je prethodio postupak izbora najboljeg ponuđača u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama i u skladu sa potpisnim ugovorom, „Metalka Trade“ se obavezala da isporuči robu – šine, a Društvo da za isporučenu robu plati ugovorenu cijenu od 3.085.011 KM. Sredstva za nabavku šina bila su obezbjeđenja u planu poslovanja željezničke infrastrukture za 2009. godinu. Zbog teške finansijske situacije, Društvo nije bilo u mogućnosti da ispoštuju obaveze iz ugovora. Na osnovu navedenog, Društvo je nanijelo štetu „Metalka Trade“, koja se ogleda prije svega u gubljenju poslovnog rejtinga kod dobavljača tvornice šina „Moravia Steel“ a.s. Republika Češka, te mu je isključivom odgovornošću izmakla dobit koju bi ostvario realizacijom navedenog ugovora, te je također pretrpio štetu na ime materijalnih troškova koji su nastali tokom ovog perioda, troškovi tendera, pribavljanje potrebnih finansijskih garancija i drugo. Krajem 2012. godine Kantonalni sud u Sarajevu donio je pravosnažnu presudu u korist tužitelja, prema kojoj se Društvo obavezalo da nadoknadi štetu u iznosu od 492.618 KM sa zakonskom zateznom kamatom od 29.11.2010. godine pa do isplate, kao i troškove parničkog postupka u iznosu od 19.278 KM. U 2013. godini, prinudnom naplatom, isplaćen je iznos od 650.176 KM i evidentiran na rashode.

Navedeni iznos je trebao biti proknjižen na teret akumuliranog gubitka u skladu sa MRS 8 - Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

- **Dugoročna razgraničenja** iskazana u iznosu od 20.163.330 KM odnose se na odloženi prihod u iznosu od 20.125.245 KM, unaprijed naplaćeni prihod u iznosu od 18.219 KM, razgraničeni prihod po osnovu prodatih stanova na kredit u iznosu od 5.909 KM i druge obaveze u iznosu od 13.957 KM.

Odloženi prihod odnosi se na odloženi prihod u stalnim sredstvima, iskazan u iznosu od 8.980.805 KM, a koji se odnosi na donirana sredstva u prethodnim periodima i evidentira u skladu sa MRS 20 Računovodstveno obuhvatanje državnih donacija i objavljivanje državne pomoći. **Na osnovu uvida u bazu doniranih stalnih sredstava ustanovljena je razlika od 220.462 KM**, koja se odnosi na iznos od 396.896

KM doniranih sredstva u pripremi, koji nije u sastavu baze doniranih sredstava i iznos od 176.434 KM, koji je više proknjižen na stalnim sredstvima nego na odloženom prihodu, za koju nismo dobili adekvatno objašnjenje, osim da se ista odnosi na ranije periode i da je teško riješiti zbog nepostojanja dokumentacije. Pored navedenog, odloženi prihod odnosi se na odloženi prihod po ostalim donacijama iskazan u iznosu od 11.144.440 KM, koji se u najvećem dijelu odnosi na prenos sa dobavljača („Swietelsky Alpine“) u iznosu od 11.140.071 KM. Naime, plaćanje dvije fakture prema „Swietelsky-Alpine“ JV Austrija, za Regionalni projekat obnove Željeznica u BiH (II) na dionici Konjic – Raška Gora izvršeno je iz sredstava „IPA 2009“ granta. Vlada FBiH je 22.08.2012. godine donijela Odluku o davanju saglasnosti za prihvatanje granta za projekt „Poboljšanje infrastrukture regionalne osnovne transportne mreže u BiH-Željeznički transport“, po sporazumu o grantu u okviru programa „IPA 2009“ između Evropske investicijske banke („EIB“) i BiH u iznosu od 9.000.000 EUR, od čega se na Federaciju odnosi 6.500.000 EUR. Vlada FBiH dala je saglasnost da se grant umanji za iznos od 1,25 % naknade za upravljanje i troškove revizije koje dogovore „EIB“ i Evropska Komisija. Prva tranša sredstava u iznosu od 7.954.843 EUR uplaćena je na račun otvoren kod Centralne banke BiH 02.11.2012. godine, a iz uplaćenih sredstava finansiran je i dio koji se odnosi na Federaciju BiH u iznosu od 5.695.828 EUR. Druga tranša od 1.000.000 EUR nije povučena, obzirom da je rok korištenja bio do 01.12.2013. godine, a predviđeni radovi su bili finansirani iz prve tranše.

Dugoročne obaveze iskazane su u iznosu od 372.618.571 KM i iste su u odnosu na prethodnu godinu veće za 16.129.186 KM ili 4,52 %. Ove obaveze u najvećem dijelu, u iznosu od 372.565.384 KM, odnose se na dugoročne kredite. Povećanje dugoročnih obaveza odnosi se na povlačenje sredstava iz kredita u iznosu od 8.299.234 KM, ispravku početnog stanja u iznosu od 24.800.068 KM, koja se odnosi na „Talgo“ kredit (14.02.2014. godine Društvo je dobilo dopis od Federalnog ministarstva finansija, u kojem se navodi da je u ranijim projekcijama pogrešno protumačen grace period kredita i novi period otplate kredita je od 2017. do 2025. godine) i prenos na kratkoročni dio 16.974.181 KM.

Struktura dugoročni i kratkoročnih kredita može se vidjeti u narednoj tabeli.

KREDITI	Dugoročni dio	Kratkoročni dio	Obaveza za dospjelu kamatu	Taksa na nepovućena sredstva	Agentska taksa	Ukupno 31.12.2013.	Kamatna stopa	Period otplate
I KREDITI U OTPLATI	138.806.459	55.811.309	24.965.344	5.999	-	219.589.111		
EBRD 944	4.087.348	20.443.372	4.783.540	5.999	-	29.320.259	Promjenjiva	2005-2016
EIB 21127 Luksemburg	20.267.026	26.599.287	7.175.215	-	-	54.041.528	Promjenjiva	2006-2021
Vlada Portugal	62.570.913	-	12.703.746	-	-	75.274.659	3,12%	2021-2033
Sindicirani kredit/Unicredit	51.881.172	8.768.650	302.843	-	-	60.952.665	6M Euribor + 5%	2011-2021
II KREDITI U POVLAČENJU	233.758.925	13.224.495	11.699.842	2.747.763	66.134	261.497.159		
Vlada Španije – Talgo	131.699.897	-	6.246.623	217.349	66.134	138.230.003	1,25%	2012-2020
EBRD 35418 /Swietl.	43.122.443	12.883.802	2.655.193	2.530.414	-	61.191.852	Promjenjiva	2010-2021
EIB 23376 /Obermeyer	58.936.585	340.693	2.798.026	-	-	62.075.304	Euribor-prom.	2012-2026
III ROBNI KREDITI	-	19.272.274	4.228.567	-	-	23.500.841		
Končar Zagreb – lokomotive	-	11.286.728	3.297.201	-	-	14.583.929		2008-2013
Končar Zagreb – niskopodni voz	-	7.985.546	931.366	-	-	8.916.912		2010-2013
IV REVOLVING KREDITI	-	2.987.700	86.933	-	-	3.074.633		
Bobar Banka a.d. Bijeljina	-	2.987.700	86.933	-	-	3.074.633		
V OSTALI KREDITI	-	2.735.152	120.482	-	-	2.855.634		
ÖBB - Austrijske željeznice	-	496.546	22.763	-	-	519.309	1M Euribor + 8 %	2002-2006
MÁV Zrt. - Mađarske željeznice	-	670.445	-	-	-	670.445	1M Euribor + 5 %	2002-2005
UIC - Međunarodna unija željeznica	-	1.568.161	97.719	-	-	1.665.880	3 M Euribor + 1%	2003-2008
UKUPNO (I+II+III+IV)	372.565.384	94.030.930	41.101.168	2.753.762	66.134	510.517.378		

- **Krediti u otplati** obuhvaćaju Sindcirani kredit i kredite: „EBRD“ 944, „EIB“ 21127 i Vlade Portugal i namijenjeni za projekat „Željeznice I“. Društvo u 2013. godini nije otplaćivalo dospjelu glavnici, niti dospjelu kamatu za kredite EBRD 944 i EIB 21127, dok kredit Vlade Portugal ima grace period koji traje do 2021. godine, ali dospjela kamata također nije plaćena u 2013. godini. Obaveze za dospjelu kamatu su prikazane u tabeli više, dok je 2.759.229 KM evidentirano na troškovima za 2013. godine. IOS-om od strane Federalnog ministarstva finansija potvrđene su navedene obaveze na dan 31.12.2013. godine za dugoročne i kratkoročne obaveze po glavnici kredita. Jedina razlika je za kredit EIB 21127, u iznosu od 73.606 KM, koja se prema odgovornim licima Društva odnosi na neiskorišteni dio sredstava, koji se nalaze u trezoru banke.

Sindcirani kredit odobren je od „UniCredit Bank“ d.d Mostar (75%) i „Intesa Sanpaolo“ Banke d.d BiH (25%) po zaključenom Ugovoru od 01.11.2010. godine, za konsolidaciju obaveza Društva. Rok otplate kredita je 10 godina, uz grace period od 12 mjeseci i kamatnu stopu 6-mjesečni EURIBOR + 5 % godišnje. U toku 2013. godine, otplaćeno je 8.768.649 KM glavnice i ukupna kamata za 2013. godinu iznosila je 3.677.650 KM. Obaveze za glavnici potvrđene su IOS-om od strane Banke na dan 31.12.2013. godine. U Izvještaju za 2011. godinu je navedeno i ovdje ponovno napominjemo da je na osnovu posebnog Ugovora o garanciji za kreditno zaduženje, Društvo u januaru 2012. godine angažovalo eksternu revizorsku kuću sa ciljem utvrđivanja namjenskog trošenja sredstava iz Sindciranog kredita. U izvještaju je navedeno da su sredstva namjenski utrošena. Izvještaj je 16.02.2012. godine dostavljen Federalnom ministarstvu finansija kao garantoru kredita. Prema Izvještaju za 2011. godinu, revizijom je utvrđeno da 2.000.000 KM predviđenih za investicije su uplaćene avansno firmi „B4B“ d.o.o. Zagreb za uvođenje „Integriranog informacionog sistema za upravljanje resursima“ (finansijsko-računovodstveni program „SAP“). Prema ugovoru o Sindciranom kreditu, iznos od 2.000.000 KM bio je namijenjen za opremanje Data centra, što podrazumijeva ulaganja u „prostor, klimu, UPS, alternativno napajanje, protupožarni sistem, kontrola ulaza, građevinski radovi, namještaj“, a ne za uvođenje navedenog programa. Također, navodimo da je zaključenim Ugovorom o nabavci navedenog sistema predviđeno da će isti biti instaliran i integriran na postojeću informaciono-komunikacionu strukturu. Na osnovu navedenog, može se zaključiti da utrošena sredstva ne predstavljaju ulaganja u Data centar, te da su ista iz Sindciranog kredita nemajenski utrošena.

- **Krediti u povlačenju** se odnose na kredit Vlade Španije za projekat „Talgo“ i kredite „EBRD“ 35418 i „EIB“ 23376, uzetih za projekat obnove „Željeznica II“. Garant za povrat ovih kredita je Federacija BiH.

Kredit Kraljevine Španije iz 2007. godine, u iznosu od 67.627.058 EUR-a, u protuvrijednosti 132.267.029 KM, odobren je za nabavku putničkih nagibnih vagona "Talgo". Na dan 31.12.2013. godine, ukupno povučena sredstva iznose 131.699.897 KM, grace period je do 2017. godine. Tokom 2013. godine, 1.850.818 KM je povučeno iz ovog kredita, ukupna kamata priznata u 2013. godini iznosi 1.674.540 KM i taksa na nepovučena sredstva 444 KM. Provedenom revizijom konstatovali smo da je Društvo iznos od 311.297 KM (kamata 202.534 KM, taksa na nepovučena sredstva 42.629 i agentska taksa 66.134) vodilo na pogrešnom kontu obaveza, a ne unutar obaveza za „Talgo“ kredit. IOS-om od strane Federalnog ministarstva finansija potvrđene su navedene obaveze za glavnici kredita na dan 31.12.2013. godine.

Kredit EBRD 35418 iz 2005. godine, u iznosu od 42.000.000 EUR-a, odnosno 82.144.860 KM, odobren je za rekonstrukciju željezničke infrastrukture duž koridora Vc i linije paralelne koridoru X. Na dan bilansa povučena su sredstva u iznosu od 56.006.244 KM. U 2013. godini povučen je iznos od 3.495.835 KM i ukupna kamata priznata u 2013. godini iznosi 617.979 KM, koja je kapitalizirana i ukupan trošak po osnovu takse na nepovučena sredstva je priznat u iznosu od 142.721 KM. IOS-om od strane Federalnog ministarstva finansija potvrđene su navedene obaveze na dan 31.12.2013. godine za dugoročne i kratkoročne obaveze po glavnici kredita. Zatim dospjele obaveze po IOS-u, koje se odnose na glavnici, kamatu i taksu na nepovučena sredstva, razlikuju se za obračunatu kamatu do kraja 2013. godine, koja nije evidentirana na IOS-u. Društvo nije izmirivalo obaveze po ovom kreditu od početka perioda otplate. Za navedeni kredit konstatovano je da Društvo nije prenosilo ispravno iznos obaveze po kreditu na kratkoročnu poziciju. U skladu sa tačkom 72. MRS 1 - Prezentacija finansijskih izvještaja, na kratkoročnoj poziciji treba da bude iznos glavnice koji je dospio sa 31.12.2013. godine, kao i iznos koji će dospjeti u narednih 12 mjeseci nakon kraja perioda.

Kredit EIB 23376 iz 2005. godine, odobren je u iznosu od 51.600.000 EUR, u protuvrijednosti 100.920.828 KM. Povučena sredstva po ovom kreditu na dan 31.12.2013. godine iznose 59.277.277 KM, od čega je iznos od 2.952.581 KM povučeno u 2013. godini. U revidiranoj godini obračunata je kamata na povučena sredstva u iznosu 673.942 KM, od čega je na rashod priznat iznos od 200.845 KM. IOS-om od strane Federalnog ministarstva finansija identificiran je razlika u iznosu od 2.918.117 KM na dan 31.12.2013. godine za dugoročne i kratkoročne obaveze po glavnici kredita, koja se prema odgovornim licima Društva odnosi na neiskorišteni dio sredstava, koji se nalaze u trezoru banke.

• **Dugoročni robni krediti** od kompanije „Končar-Električna vozila“ d.d. Zagreb odnose se na popravku i modernizaciju 14 lokomotiva po ugovoru iz 2007. godine, te nabavku četvorodijelnog niskopodnog elektromotornog voza po ugovoru iz 2008. godine. Vrijednost ugovora za popravku lokomotiva iznosi 18.099.018 EUR, odnosno 35.398.602 KM. Ugovoren je avansno plaćanje od 15%, dok je ostatak finansiran iz kredita „Zagrebačke banke“ d.d. Zagreb, gdje je korisnik kredita „Končar“ Zagreb. Od ugovorenih 14 lokomotiva na popravku i modernizaciju je poslato 9 lokomotiva, od čega je 8 u potpunosti popravljeno i aktivirano. Ukupna ugovorena vrijednost elektromotornog voza iznosi 5.363.700 EUR-a odnosno 10.490.485 KM. Zbog neplaćanja obaveza prema Končaru, Društvo je u 2012. godini fakturisana zatezna kamata po oba ugovora u ukupnom iznosu od 1.374.986 EUR ili 2.689.239 KM. Društvo je na dan 31.12.2013. godine dobilo IOS od „Končar-Električna vozila“ d.d. Zagreb, prema kojem ukupne obaveze se razlikuju za iznos od 10.410 KM, za što nam nije dato objašnjenje.

• **Revolving krediti** odnosi se na kredit od poslovne banke „Bobar Banka“ a.d. Bijeljina. Nadzorni odbor je dana 20.12.2011 godine donio Odluku o kreditnom zaduženju kod iste banke u iznosu od 3.500.000 KM, sa kojom je Ugovor zaključen 21.12.2011. godine na period od 12 mjeseci, uz kamatu od 9,00 %. Društvo je tokom 2012. godine i 2013. godine, potpisalo četiri aneksa ugovora, kojima se produžavao rok otplate, uz ukupnu proviziju od 35.852 KM. Ugovor je u cijelosti isplaćen u 2014. godini, dok tokom 2013. godine nije bilo plaćanja po ovom kreditu i ukupna obaveza sa dospjelom kamatom potvrđena je IOS-om od banke na dan 31.12.2013. godine. Međutim, prema ugovoru o Sindiciranom kreditu iz 2010. godine po kojem je Vlada FBiH garant, Društvo se obavezalo (u skladu sa članom 12.8) da traži saglasnost garanta za svako novo kreditno zaduženje za vrijeme otplate Sindiciranog kredita, a ukoliko otpadne potreba za saglasnošću davaoca garancije, potrebno je obezbijediti prethodnu pismenu saglasnost od Unicredit Banke i Intesa Sanpaolo Banke. Revizijom je utvrđeno da Društvo nije tražilo navedenu saglasnost od strane garantora kao i od navedenih banaka.

Kao što je obrazloženo u Izvještaju za 2011. godinu, bivša Uprava Društva postupila je suprotno članu 41. stav a) Zakona o javnim preduzećima u FBiH i članu 56.6. važećeg Statuta, time što je bilo jemac po ugovorima o dugoročnim kreditima zaključenim između UniCredit Banke i TŽV „Gredelj-a“ u ukupnom iznosu od 15.000.000 KM. Instrumenti osiguranja su uključili pokretnu imovinu, 10 bjanko mjenica potpisanih od strane Predsjednika Uprave, te prenos potraživanja u ukupnom iznosu od 23.547.944 KM. Navedene transakcije su bile odobrene samo od strane predsjednika Uprave, dok pismena saglasnost od strane Nadzornog odbora, Skupštine Društva i Vlade FBiH nikad nije data. Revizijom je konstatovano da je u toku 2012. godine brisano založno pravo na dvije lokomotive koje su bile predmet garancije, a u 2014. godini „UniCredit Bank“ izvršila je povrat 10 bjanco mjenica.

Tokom 2010. godine, između iste banke, TŽV „Gredelj-a“ i Društva zaključen je Ugovor o regulisanju međusobnih odnosa te načinu i dinamici izmirenja obaveza. Prema ovom Ugovoru utvrđeno je da preostali dio duga iznosi 8.235.964 KM od čega na dan 01.09.2010. godine dospjele obaveze TŽV „Gredelj“ prema navedenoj banci iznose 2.191.732 KM glavnice i kamate; dok nedospjeli dio iznosi 6.044.231 KM i odnosi se samo na glavnici. U članu 2.3. Ugovora, ugovorne strane su se usaglasile da će Društvo nastaviti otplaćivati banci nedospjeli dio duga u mjesечnim ratama do 01.03.2013. godine, te da će nastaviti sa plaćanjem do izmirenja svih obaveza TŽV „Gredelj“ prema „UniCredit Bank“ d.d. po osnovu Ugovora o kreditu (tj. 15 miliona KM uvećan za pripadajući kamatu, te sve ostale naknade i troškove). Obaveze po ovom kreditu izmirene su početkom 2013. godine, a odnosile su se samo na glavnici kredita prema odgovornim licima Društva.

- Ostali krediti odnose se na kredite od ino kompanija „ÖBB“ - Austrijske željeznice, „MÁV Zrt.“ - Mađarske željeznice i „UIC“ - Međunarodna unija željeznica. Sporazum sa „ÖBB“ zaključen je u 2002. godini, na osnovu kojeg je izvršena aktualizacija duga za period od 01.01.1996. do 31.12.2002. godine, u iznosu od 1.361.640 EUR, sa godišnjom kamatom mjesecni Euribor + 5 % za navedeni period i mjesечно od 01.01.2001. godine. Prema Sporazumu iznos duga je umanjen za 50 % i ostatak duga, u iznosu od 680.820 EUR trebao je da se vrati u periodu od 30.09.2002. – 31.03.2006. godine. Ako se ne bude poštovao otplatni period, kamata će se plaćati na zakašnjelo plaćanje do stvarnog dana isplate Euribor + 8 %. U 2013. godini nije vršeno plaćanje obaveza po Sporazumu, niti rezervisanje za dospjele kamate. Društvo je poslalo IOS na dan 31.12.2013. godine, ali nisu dobili povratnu informaciju.

Sporazum sa „MÁV Zrt. je zaključen u 2002. godini, na osnovu kojeg je izvršena aktualizacija duga za period od 01.01.1996. do 31.12.2000. godine u iznosu od 3.013.350 EUR sa godišnjom kamatom mjesecni Euribor + 5 % za navedeni period i mjesечно od 01.01.2001. godine. Prema Sporazumu iznos duga je umanjen za 50 % i ostatak duga, u iznosu od 1.506.675 EUR, trebao je da se vrati u periodu od 30.06.2002. – 31.12.2005. godine. Obračun kamata će biti obustavljen sa danom potpisivanja ovog sporazuma, u slučaju da se poštuje raspored otplate. Nepridržavanje uslova ovog dogovora daje pravo „MAV“ da raskine ugovor i u tom slučaju više ne važi odobreni otpis duga i na snagu stupa originalni iznos duga (3.013.350 EUR), umanjeno za već plaćene iznose. Prema IOS-u od „MAV“ na dan 31.12.2013. godine identificirana je razlika od 39 KM koja je zanemariva.

Sporazum sa „UIC“ zaključen je u 2003. godini i isti nam je prezentiran na francuskom jeziku, tako da nismo bili u mogućnosti da odredimo uslove iz ugovora. Prema prezentiranim podacima proknjižena obaveza glavnice i kamate odnosi se na period od 2005. do 2008. godine, do kada je Društvo trebalo isplatiti sve obaveze po Sporazumu. Društvo je poslalo IOS na dan 31.12.2013. godine, ali nije dobivena povratna informacija.

Kratkoročne obaveze iskazane su u iznosu od 341.926.390 i u odnosu na prethodnu godinu neznatno su manje. Ove obaveze odnose se na kratkoročne finansijske obaveze, obaveze prema dobavljačima i druge obaveze i pasivna vremenska razgraničenja.

- **Kratkoročne finansijske obaveze** iskazane su u iznosu od 141.884.921 KM i u odnosu na prethodnu godinu manje su za 7,35 %, a čine ih kratkoročne obaveze po kreditima u iznosu od 94.030.930 KM, obaveze za obračunatu dospjelu kamatu u iznosu od 41.307.602 KM, obaveze za primljene depozite i kaucije u iznosu od 3.835.000 KM, ostale kratkoročne obaveze u iznosu od 2.711.133 KM i obaveze za obračunatu agentsku takstu u iznosu od 256 KM.

Obaveze za obračunatu dospjelu kamatu odnose se na dospjelu kamatu po kreditima kako je navedeno u prethodnoj tabeli, koja se knjiži po dospijeću i pored toga, u najvećem dijelu, u iznosu od 350.036 KM odnose na obračunatu kamatu po presudi za „Junuzović –Kopex“ d.o.o. Lukavac.

Obaveze za primljene depozite i kaucije odnose se na doznačena sredstva iz Budžeta FBiH za obaveze plaćanja PDV-a pri realizaciji međunarodnih kredita Vlade Portugal i Kraljevine Španije. Doznačena sredstva od 2.500.000 KM iz 2010. godine, Društvo je bilo dužno vratiti u Budžet FBiH do 30.06.2012. godine. Društvo je 25.9.2012. godine uplatilo na račun Federalnog ministarstva finansija iznos od 800.000 KM, te je Vlada FBiH donijela odluku u 2012. godini kojom se Društvo obavezuju da preostali dio duga vrati zaključno sa 31.12.2012. godine, zatim novom odlukom iz 2013. godine pomjeren je rok za otplatu do 30.09.2013.g. Iznos od 2.135.000 KM uplaćen je 02.11.2011. godine na račun Društva u „Nova Banka“ a.d. Banja Luka i ista su se trebala vratiti do 31.12.2013. godine. Ukupna doznačena sredstva nisu vraćena do kraja revizije. Resorno ministarstvo je podnijelo tužbu 14.06.2011. godine protiv Društva radi duga iz 2010. godine. Međutim, navedena tužba je povučena 28.10.2011. godine, a konačno rješenje za povlačenje tužbe Općinskog suda u Sarajevu je doneseno 31.01.2012. godine.

Ostale kratkoročne obaveze odnose se na takstu na nepovučena sredstva po kreditima, pojedinačni iznosi su dati više u tabeli.

Obaveze prema dobavljačima i druge obaveze iskazane u iznosu od 197.755.280 KM odnose se na obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja zaposlenih, obaveze prema dobavljačima, ostale obaveze iz specifičnih poslova, obaveze za ostale poreze doprinose i druge dadžbine, druge obaveze, obaveze za PDV, obaveze za primljene avanse, depozite, kaucije i ostale obaveze iz poslovanja.

- **Obaveze po osnovu plaća, naknada i ostalih primanja** iskazane su u iznosu od 161.780.590 KM i odnose se na obaveze za neto plaće za novembar i decembar 2013. godine u iznosu od 5.441.241 KM, obaveze za poreze i posebne dadžbine u iznosu od 7.574.634 KM, obaveze za doprinose u iznosu od 141.781.880 KM, obaveze za ostala neto primanja u iznosu od 1.436.397 KM i obaveze za poreze i ostale dadžbine na ostala neto primanja u iznosu od 5.546.438 KM.

Obaveze za doprinose iskazane u iznosu od 141.781.880 KM u najvećem dijelu odnose se na obaveze za PIO u iznosu od 91.701.137 KM, obaveze za zdravstvo u iznosu od 39.665.220 KM, obaveze za nezaposlenost u iznosu od 10.049.250 KM i obaveze za ostale doprinose u iznosu od 362.597 KM, koje se odnose na obaveze za period 2001.-2005. godina (dop.socijalno ugrožene 1,5% -kantonalna obaveza). Struktura ovih obaveza je prikazana niže:

	2000-2012.g	2013. g.	Ukupno neplaćeno sa 31.12.2013.
- Obaveze za PIO	81.349.075	10.352.062	91.701.137
- Obaveze za zdravstvo	34.207.708	5.457.512	39.665.220
- Obaveze za nezaposlenost	9.178.645	870.605	10.049.250
UKUPNO	124.735.428	16.680.179	141.415.607

Obaveze za poreze i posebne dadžbine iskazane u iznosu od 7.574.634 KM u najvećem dijelu odnose se na obaveze po osnovu poreza za period od 2001. – 2008. godine, u iznosu od 6.942.492 KM i obaveze za porez za decembar 2013. godine u iznosu od 333.275 KM. Obaveze po osnovu poreza za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća iskazane su u iznosu od 147.327 KM, od čega se na 2013. godinu odnosi 54.249 KM i to za oktobar, novembar i decembar 2013. godine i obaveze za opću vodnu naknadu iskazane u iznosu od 147.489 KM, od čega se na 2013. godinu odnosi 54.412 KM.

Obaveze za porez na plaću i obaveze za doprinose iz ranijeg perioda se ne izmiruju, izuzev za PIO prilikom odlaska zaposlenika u penziju, a radi uvezivanja radnog staža. U 2013. godini, obaveze po osnovu poreza na dohodak redovno se izmiruju.

Obaveze za ostala neto primanja iskazana u iznosu od 1.436.397 KM u najvećem dijelu odnose se na obaveze za topli obrok 979.936 KM, obaveze za naknadu troškova prevoza 172.993 KM i obaveze za kilometar sat osoblja na vozu 119.784 KM. Obaveze se odnose na novembar i decembar 2013. godine.

Obaveze za poreze i ostale dadžbine na ostala neto primanja iskazane u iznosu od 5.546.438 KM u najvećem dijelu u iznosu od 5.540.083 KM odnose se na obaveze za porez na promet usluga iz ranijih perioda.

- **Obaveze prema dobavljačima** iskazane u iznosu od 16.067.187 KM odnose se na obaveze prema dobavljačima u zemlji 7.455.530 KM, dobavljačima u inostranstvu 8.327.019 KM i dobavljači povezana lica 284.638 KM.

Društvo nije primilo većinu konfirmacija, odnosno, nije usaglasilo iskazana stanja sa dobavljačima, tako da nismo u mogućnosti potvrditi iskazano stanje na datum bilansa, a što otvara mogućnost pojavljivanja dodatnih obaveza. Također, za dobivene konfirmacije nisu usaglašavane razlike. **Na osnovu uvida primljenih IOS-a, konstatovana je razlika od 690.504 KM, koja se u većini odnosi na IOS-e od Općina za naknadu za korištenje gradskog zemljišta u iznosu od 516.626 KM.**

Uvidom u analitiku dobavljača na dan 31.12.2013. godine uvidjeli smo da se ukupan iznos od 34.479 KM odnosi na dugovna salda dobavljača, koji se nije na kraju godine reklasifikovao u potraživanja, te u skladu sa navedenim obaveze Društva su precijenjene, a potraživanja podcijenjena za navedeni iznos.

Dobavljači povezana lica u najvećem dijelu odnose se na obaveze prema zdravstvenoj ustanovi „Zavod za zdravstvenu zaštitu radnika u saobraćaju“ d.o.o. Sarajevo u iznosu od 167.648 KM, po osnovu izvršenih zdravstvenih usluga za zaposlenike u periodu od maja do decembra 2013. godine, a na osnovu člana 9. Ugovora o međusobnim odnosima od decembra 2009. godine i Aneksa Ugovora od 07.03.2013. godine. Ostale obaveze odnose se na obaveze prema Jedinici za implementaciju investicijskog projekta („PIU“) u iznos od 116.989 KM. Obzirom da su za finansiranje projekta „Regionalni projekat željeznica u BiH II“ sklopljeni ugovori sa Evropskom bankom za obnovu i razvoj („EBRD“) u iznosu od 70 miliona EUR i Evropskom investicijskom bankom („EIB“) u iznosu od 80 miliona EUR, osnovana je Jedinica za

implementaciju „Regionalnog projekta željeznica u BiH II“ iz sredstava kredita „EBRD“ i „EIB“. „PIU“ je odgovoran za implementaciju ukupnog investicijskog projekta. Finansiranje rada „PIU“-a vrši se iz sredstva Projektnih kompanija (željezničke kompanije u BiH: „ŽFBiH“ i „ŽRS“), entiteta i donacija, a prema prethodno usvojenom budžetu za rad „PIU“-a na Upravnom odboru „BHŽJK“ (Bosansko Hercegovačka željeznička javna korporacija). Obaveze za „PIU“ odnose se na period 2009.- 2013., koje predstavlja učešće u finansiranju, na osnovu Odluke sa sjednice Upravnog odbora „BHŽJK“ o usvajanju Plana poslovanja „BHŽJK“, na 60 % budžeta koji se odnosi na Društvo i ostali 40 % na „ŽRS“.

- **Ostale obaveze iz specifičnih poslova** iskazane u iznosu od 14.701.955 KM u najvećem dijelu, u iznosu od 14.652.878 KM, odnose se na obaveze za dio tuđih ino prihoda u izlazim računima (konto korentni obračun). Obaveze po ovom osnovu u najvećoj mjeri odnose se na „Agit“ d.o.o. Zagreb 8.456.836 KM za period 2011. – 2013. godine, „HŽ Cargo“ d.o.o. Zagreb 3.304.118 KM za period od 2010. – 2013. godine i „HŽ – putnički prijevoz“ d.o.o. Zagreb 612.273 KM za period 2012. – 2013. godine.

- **Druge obaveze iskazane** u iznosu od 1.716.638 KM. Ove obaveze u najvećem dijelu, u iznosu od 1.639.445 KM, odnose se na obustave iz plaća i preuzeta plaćanja po cesiji u iznosu od 41.608 KM.

Na osnovu provedene revizije utvrđili smo da je na kontu obaveze po preuzetim plaćanjima po cesiji knjižen iznos od 311.296 KM, a koji se odnosi na Talgo vozove, i to: kamata, taksa na nepovučena sredstva i agentska taksa. U skladu sa naprijed navedenim, iznos je trebao biti knjižen na odgovarajuće konto obaveza za „Talgo“ kredit. Pored navedenog, na ovom kontu je knjiženo i umanjenje od 300.000 KM, koje se odnosi na potpisani ugovor o asignaciji između Društva, kao asignatora i preduzeća „Klas“ d.d. Sarajevo, „Mims“ d.o.o. Sarajevo i „Compex“ d.o.o. Banja Luka, u svojstvu asignanata. Prema ovom ugovoru obavezu preduzeća „Klas“ d.d. prema Društvu izmiruje i prihvata novi dužnik, preduzeće „Compex“ d.o.o. Banja Luka. Ugovor o asignaciji je bez datuma, dok je ugovor sa „Compex“ d.o.o. Banja Luka sklopljen naknadno i isti se počeo realizovati u 2013. godini, a treba da se okonča u 2014. godini.

- **Obaveze za PDV** iskazane u iznosu od 241.917 KM, u najvećem dijelu, u iznosu od 241.884 KM, odnose se na obaveze za decembar 2013. godine.

- **Obaveze za ostale poreze, doprinose i druge dažbine** iskazane u iznosu od 3.095.082 KM u najvećoj mjeri, u iznosu od 1.166.192 KM, odnose se na obaveze za doprinose „Vanjskotrgovinskoj komori BiH“, u skladu sa Zakonom o Vanjskotrgovinskoj komori BiH i donesenim odlukama za svaku godinu, kojima je propisana članarina, a koja se obračunava u utvrđenom procentu na iznos isplaćenih bruto plaća uposlenih. Obaveze se najvećim dijelom odnose na prethodne godine, dok se na 2013. godinu odnosi iznos od 121.610 KM. Provedenom revizijom konstatovali smo da ovi doprinosi nisu obračunati za novembar i decembar 2013. godine. Pored navedenog obaveze se odnose i na obaveze za doprinose za šume u iznosu od 868.287 KM, od čega se iznos od 62.761 KM odnosi na 2013. godinu, obaveze za turističku zajednicu u iznosu od 758.436 KM, od čega se iznos od 58.922 KM odnosi na 2013. godinu.

Pasivna vremenska razgraničenja iskazana u iznosu od 2.286.189 KM u najvećoj mjeri, u iznosu od 2.172.544 KM, odnose se na ukalkulisane troškove za koje nije pristigla faktura do kraja godine.

Provedenom revizijom utvrđili smo da Društvo nije evidentiralo sve fakture koje se odnose na 2013. godinu, niti je za neblagovremeno ispostavljene fakture izvršilo potrebna rezervisanja, shodno MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, zbog čega iste terete narednu, tekuću godinu. Radi se o fakturama po različitim osnovama u iznosu od 727.195 KM, i rashodima po osnovu manje knjiženih troškova plaća i ostalih primanja zaposlenih u iznosu od 299.001 KM.

Zbog neprovedenih računovodstvenih postupaka u pripadajućem obračunskom periodu obaveze i troškovi su podcijenjeni najmanje za 1.087.357 KM, što nije u skladu sa Zakonom o računovodstvu i reviziji u Federaciji BiH, Međunarodnim računovodstvenim standardima i Međunarodnim standardima finansijskog izvještavanja, a prije svih paragrafom 22., 89. i 91. Okvira za sastavljanje i prezentiranje finansijskih izvještaja.

Troškove, investicije, potraživanja i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, a ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava

evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, te ispravke ranijih perioda vršiti u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

Izvršiti detaljnu analizu svih sudskih postupaka pokrenutih protiv Društva, te na osnovu procjene Sektora za pravne i kadrovske poslove izvršiti rezervaciju u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva i MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške, vodeći računa o već proknjiženim obvezama.

Izvršiti analizu baze stalnih sredstva tako da se sva donirana sredstva nalaze u jedinstvenoj bazi i uskladiti bazu stalnih sredstva za odloženim prihodom. Razlika se najvjeroatnije odnosi na više priznati prihod u ranijim periodima na osnovu čega identificirana razlika bi se trebala proknjižiti na teret akumuliranog gubitka.

Izvršiti klasifikaciju svih obaveza na odgovarajuća konta glavne knjige.

U skladu sa MRS 1. tačkom 72. Pravilno evidentirati iznos glavnice koji je dospio na datum izvještavanja, kao i iznos koji će dosjeti u narednih 12 mjeseci nakon kraja perioda. Na ovaj način bit će iskazano realno stanje kratkoročnih obaveza.

Izvrši usaglašavanje stanja svih obaveza na datum bilansa u skladu sa članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji FBiH kako bi se realno iskazale obaveze Društva.

U skladu sa Odlukom Vlade FBiH, odobrena sredstva za PDV na revolving osnovi vratiti, a radi odobravanja istih u narednom periodu.

7.4 Kapital

Na datum bilansa iskazan je kapital u sljedećim iznosima:

	31.12.2013.	31.12.2012.
KAPITAL	886.115.473	920.282.737
Osnovni kapital	920.282.737	960.383.713
Gubitak do visine kapitala	34.167.264	40.100.976

Kapital na datum bilansa u iznosu od 886.115.473 KM, u odnosu na prethodnu godinu manji je za iznos iskazanog gubitka ili za 3,71 %.

Osnovni kapital čini kapital u državnom vlasništvu i privatizirani kapital.

Podsjećamo, Društvo je prilikom osnivanja bilo u državnom vlasništvu.

Početkom 2005. godine izvršena je djelimična privatizacija. Iako Društvo u postupku privatizacije nije raspolagalo sa potpunom dokumentacijom o vlasništvu nad nekretninama, Agencija za privatizaciju u Federaciji BiH je donijela rješenje kojim je odobren upis u sudski registar izvršene privatizacije državnog kapitala putem javnog upisa dionica koji čini (predstavlja) 5,83085 % ukupnog osnovnog kapitala. Tom prilikom odobrena je privatizacija 49 % državnog kapitala Operatora, dakle, dijela Društva, dok je preostali dio, Infrastruktura, ostala u državnom vlasništvu. Nastavak nepravilnosti i nezakonitosti nastavljan je u 2007. godini. Iste godine, odlukom Nadzornog odbora, bez pravnog i argumentovanog osnova izvršeno je povećanje učešća privatiziranog u ukupnom kapitalu sa 5,83085 na 8,184 %, tako da učešće državnog kapitala u osnovnom kapitalu iznosi 91,816 %. Ovako utvrđena struktura kapitala registrovana je rješenjem Općinskog suda u Sarajevu od 18.02.2009. godine.

Zbog naprijed navedenog, u našim prethodnim izvještajima nismo potvrdili osnovanost promjene strukture kapitala.

Iskazani osnovni kapital na datum bilansa nije bio usklađen sa registrovanim. U tekućoj godini, prije okončanja naše revizije, isti je registrovan kod nadležnog registarskog suda, čime je izvršeno njegovo usklađivanje.

Napominjemo, u prethodnoj godini osnovni kapital se iskazivao na poziciji dioničkog kapitala. U 2013. godini izvršeno je preknjiženje na poziciju udjela članova društva sa ograničenom odgovornošću, obzirom da je Društvo, na osnovu Zakona o izmjenama i dopunama Zakona o željeznicama FBiH, registrovano kao društvo sa ograničenom odgovornošću.

Gubitak do visine kapitala u iznosu od 34.167.264 KM predstavlja iskazani gubitak revidiranog obračunskog perioda.

U vezi sa naprijed konstatovanim, **ne možemo potvrditi iskazanu vrijednost kapitala, niti utvrđenu strukturu osnovnog kapitala.**

Naime, zbog činjenice da u dosadašnjem periodu poslovanja Društvo nije vršilo vrednovanje stalnih sredstava prema zahtjevima iz standarda, nemamo osnova i elemenata, niti smo u mogućnosti potvrditi njihovu iskazanu vrijednost, o čemu je šire obrazloženo u tački 8. Izvještaja.

Shodno tome, i realnost knjigovodstvene vrijednosti kapitala direktno zavisi od vrednovanja sredstava, obzirom da je prema paragrafu 49. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, „kapital ostatak sredstava pravnog lica nakon odbitaka svih njegovih obaveza“.

Utvrđenu strukturu osnovnog kapitala ne možemo potvrditi iz razloga što postupak djelimične privatizacije nije proveden u skladu sa važećim propisima o privatizaciji i što je naknadno, bez pravnog osnova, izvršeno povećanje učešća privatiziranog u ukupnom kapitalu, o čemu je konstatovano u našim prethodnim izvještajima.

8. Sudski sporovi

Prema podacima nadležne službe, zaključno sa 31.12.2013. godine, protiv Društva se vodilo 278 radnih sporova u procijenjenom tuženom iznosu od 4.448.051 KM. U najvećem broju, osnov tužbi su neisplaćeni regresi, umanjenje plaće, neuplaćeni doprinosi za PIO i zdravstvo. Pored radnih sporova protiv društva se vodilo 103 ostalih sporova, u procijenjenom tuženom iznosu od 34.418.241 KM, koji se u najvećem broju odnose na naknadu štete i dug za izvršene usluge.

Na datum bilansa Društvo je pokrenulo 81 sporova protiv pravnih i fizičkih lica, za nenaplaćena potraživanja po osnovu pruženih usluga, u vrijednosti od 187.071.126 KM. Kao najznačajniju navodimo tužbu protiv Federacije BiH, u iznosu od 179.896.802 KM, za dug po osnovu Zakona o konsolidaciji ŽFBiH.

9. Javne nabavke

Prema prezentiranim podacima, Društvo je na osnovu provedenih postupaka javnih nabavki u periodu od 01.01. do 31.12.2013. godine zaključilo 77 ugovora u vrijednosti od 7.582.249 KM. Od ukupnog broja, 17 ugovora u vrijednosti od 4.831.722 KM dodijeljeno je putem otvorenog postupka, 4 ugovora u vrijednosti od 772.211 KM dodijeljena su putem pregovaračkog postupka bez objave, dok je 56 ugovora u vrijednosti od 1.978.317 dodijeljeno putem konkurentskog zahtjeva.

Društvo je u istom periodu bez provođenja postupaka javnih nabavki zaključilo 57 ugovora u vrijednosti od 3.643.480 KM. Radi se o nabavkama dizel goriva za šinska vozila. U istoj godini putem direktnog sporazuma nabavljena je roba i materijal u vrijednosti od 1.038.474 KM. Shodno tome, ukupna vrijednost nabavki u 2013. godini iznosila je 12.264.203 KM.

U istom periodu podnešeno je 7 prigovora, od čega je prihvaćen samo jedan. Izjavljene su i 4 žalbe, 2 su odbijene kao neosnovane, jedna je uvažena, a preostala još nije riješena.

Društvo, kao ugovorni organ poništilo je 46 postupka javnih nabavki, u najvećem dijelu zbog nedovoljnog broja kvalifikovanih ponuda.

Revidirali smo 15 petnaest postupaka i procedura dodjele ugovora u 2013. godini u vrijednosti od 5.259.188 KM, od čega 7 ugovora u vrijednosti od 4.141.217 KM dodijeljenih putem otvorenog postupka, 2 ugovora u vrijednosti od 717.452 KM dodijeljena putem pregovaračkog postupka i 6 ugovora u vrijednosti od 400.519 KM dodijeljenih putem konkurentskog zahtjeva. Pored toga, revidirali smo i postupak nabavke dizel goriva za šinska vozila započet u 2011. godini, a koji je okončan dodjelom ugovora u tekućoj 2014. godini, kao i po jedan postupak dodjele ugovora putem otvorenog i pregovaračkog postupka u 2012. godini.

Na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju, utvrdili smo da su se **nabavke provodile sporo i neefikasno i da u pojedinim revidiranim postupcima dodjele ugovora nisu u potpunosti ispoštovane propisane procedure.**

Kao primjer neefikasnog provođenja javnih nabavki u prethodnom periodu, navodimo nabavku dizel goriva za šinska vozila. Naime, zbog nepoštivanja propisanih procedura i akata nadležnih organa, favorizovanja jednog kandidata ovaj postupak trajao je više godina. U vezi istog postupka, još uvijek nije okončan sudski spor koji se vodi protiv Društva, radi naknade štete i čiji je ishod neizvjestan. O svemu ovome konstatiše se u daljem tekstu, uz napomenu da u iskazane vrijednosti ugovora nije uključen PDV:

- **Predmet nabavke: Nabavka roba - dizel gorivo za pogon šinskih vozila (pet Lot-ova); Ugovori broj: od 49589-2-1/13 do 49589-2-5/13, od 27.01.2014. godine (pet ugovora); Izabrani ponuđač: »Cerol« d.o.o. Brčko Distrikt; Ukupna vrijednost svih ugovora: 7.135.409 KM**

Ponovljeni otvoreni međunarodni postupak u predmetu "Nabavka roba dizel goriva za pogon šinskih vozila", putem 5 Lot-ova, započet je 19.04.2011. godine. Prema izvještaju komisije, dva su ponuđača bila kvalifikovana, "Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac i "Cerol" d.o.o. Brčko Distrikt. Na preporuku komisije, Uprava je donijela odluku o dodjeli ugovora ponuđaču "Cerol" d.o.o. Brčko Distrikt. Na odluku o izboru, prigovor je podnio drugorangirani ponuđač, a nakon što je isti odbijen kao neosnovan i žalbu. Ured za razmatranje žalbi je 17.08.2011. godine uvažio predmetnu žalbu i svojim rješenjem poništio odluku o dodjeli ugovora, iz razloga što izabrani ponuđač nije ispunio uslove iz člana 23. Zakona o javnim nabavkama BiH. Istim rješenjem predmet je vraćen ugovornom organu na ponovni postupak. Prema istom rješenju Društvo je bilo dužno da u ponovnom postupku ponudu izabranog ponuđača odbaci kao neprihvatljivu i da nastavi postupak nabavke u skladu sa Zakonom o javnim nabavkama BiH, predmetnom tenderskom dokumentacijom i podzakonskim aktima. Međutim, Društvo, kao ugovorni organ, nije postupilo u skladu sa navedenim rješenjem, nije nastavilo predmetni postupak, već je isti otkazalo. Naime, Uprava nije prihvatile preporuku komisije, već je 14.10.2011. godine donijela odluku o otkazivanju predmetnog postupka dodjele ugovora, pozivajući se na član 12. stav 1) tačka b) podtačka 4) istog zakona, iz razloga što je broj prihvatljivih ponuda manji od tri i što ne osigurava stvarnu konkureniju.

Na odluku o otkazivanju otvorenog postupka, ponuđač "Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac podnio je prigovor, a nakon što je isti odbijen i žalbu. U predmetnoj žalbi žalilac je zatražio i naknadu štete, zbog otkazivanja postupka i činjenice da je Društvo, kao ugovorni organ, još u fazi vođenja drugostepenog postupka, dakle, prije njegovog okončanja, predmetni ugovor o nabavci nafte putem pregovaračkog postupka dodijelio dobavljaču "Cerol" d.o.o. Brčko Distrikt, ponuđaču koji nije bio kvalifikovan u otvorenom postupku. Pregovarački postupak okončan je za dva dana. Isti je započet 27.07.2011. godine, odlukom Uprave o provođenju pregovaračkog postupka, a okončan dan kasnije, 28.07.2011. godine, donošenjem odluke i zaključenjem pojedinačnih ugovora sa izabranim kandidatom za svih pet Lot-ova. Prema zaključenim ugovorima, rok isporuke goriva je dva dana od momenta ispostavljanja narudžbenice, a rok plaćanja 40 dana od dana isporuke goriva.

Rješavajući o predmetnoj žalbi, Ured za razmatranje žalbi je u rješenju od 21.12.2011. godine, konstatovao da je bilo povreda pravnih pravila i principa koji se odnose na predmet žalbe - pregovarački postupak bez objavljivanja obaveštenja, obzirom da isti nije proveden u skladu sa članom 11. stav 4. Zakona o javnim nabavkama BiH. U obrazloženju rješenja se navodi da je ugovorni organ faktički nastavio postupak nabavke primjenjujući drugi postupak, u vrijeme kada je u smislu člana 51. stav 2. Zakona o javnim nabavkama BiH bio obustavljen predmetni otvoreni postupak.

Žalilac je naknadno, 08.10.2012. godine, postavio i novi zahtjev za naknadu štete u visini od 10 % ponuđene cijene žalioca, te primjenu člana 52. tačka 7. Zakona o javnim nabavkama BiH.

Nakon provedenog vještačenja, Ured za razmatranje žalbi je 06.08.2013. godine donio rješenje kojim je usvojio zahtjev za naknadu štete u iznosu od 790.041 KM, sa pripadajućim porezima. Protiv ovog rješenja Ureda za razmatranje žalbi Društvo je podnijelo tužbu Sudu BiH. Na osnovu podnesenog prijedloga za izvršenje, Sud Bosne i Hercegovine je 13.01.2014. godine donio rješenje o izvršenju, kojim je isti usvojio i obavezao Društvo, kao dužnika, da isplati povjeriocu, firmi "Junuzović-Kopex" d.o.o. Lukavac iznos od 790.041 KM sa pripadajućim porezima. Na ovo rješenje Društvo je uložilo žalbu i prijedlog za odgađanje izvršenja istog rješenja do okončanja postupka po ranije podnesenoj tužbi.

Rješenjem Suda Bosne i Hercegovine, od 22.01.2014. godine, odgođeno je provođenje rješenja o izvršenju do okončanja postupka. Do završetka naše revizije predmetni spor nije bio okončan.

U međuvremenu, novi postupak započet je 16.08.2012. godine.

Istoga dana Uprava je donijela odluku o pokretanju otvorenog međunarodnog postupka za nabavku roba - dizel goriva za pogon šinskih vozila po poslovno prometnim područjima za 2012., 2013. i 2014. godinu, koji je podijeljen na 5 (pet) Loto-ova. Objavljeni kriterij bio je ekonomski najpovoljnija ponuda sa tri podkriterija: 1) cijena, učešće - 80,00 %; 2) uslovi i način plaćanja, učešće - 15 % i 3) rok isporuke, učešće - 5,00 %.

Ponude su dostavila četiri ponuđača: 1."Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac; 2. "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik; 3. "Studen Co.Arex" d.o.o. Gradačac i 4. "Holdina" d.o.o. Sarajevo.

Komisija je konstatovala da ponuda ponuđača "Studen Co.Arex" d.o.o. Gradačac nije bila kvalifikovana. Prilikom vrednovanja ponuda, komisija nije prihvatile priložene izjave i uvjerenja ponuđača "Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac, o porijeklu ponuđene robe, radi čega nije ni primjenila preferencijalni tretman domaćeg. Kao najpovoljniji ponuđač izabran je "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik, koji je za sve Lot-ove ponudio najviše cijene, ali je najbolje rangiran na osnovu drugog podkriterija, najpovoljnijeg ponuđenog roka plaćanja od 365 dana. Na odluku o izboru, prigovor je podnio ponuđač "Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac, a nakon što je isti odbijen i žalbu. Ured za razmatranje žalbi je usvojio predmetnu žalbu i 28.12.2012. godine donio rješenje kojim je poništio tendersku dokumentaciju, odluku Uprave o dodjeli ugovora i ostale akte u vezi predmetnog postupka. U obrazloženju rješenja se navodi da je Društvo, kao ugovorni organ, pogrešno ocijenio da žalilac ne uživa pravo na primjenu preferencijalnog tretmana domaćeg, jer je isti dokazao da ispunjava uslove za njegovu primjenu na način kako je to zahtijevano tenderskom dokumentacijom. Međutim, ugovorni organ je propustio da primjenu preferencijalnog tretmana domaćeg uskladi sa članom 20. Uputstva o primjeni Zakona o javnim nabavkama BiH, u pogledu definisanja domaće ponude, zbog čega nije ni mogao primjeniti preferencijalni tretman domaćeg.

Postupak je ponovljen. Dana, 18.03.2013. godine, objavljen je javni poziv. Dostavljene su tri ponude. Na javnom otvaranju, održanom 08.05.2013. godine, saopštene se cijene po Lot-ovima, koje su ukupno iznosile: 1. "Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac - 17.056.855 KM; 2. "Studen&Co.Arex" d.o.o. Gradačac - 17.416.420 KM i 3. "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik - 18.090.604 KM. Komisija je ponude ponuđača "Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac i "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik ocijenila validnim i prihvatljivim, dok je treća ponuda, ponuda ponuđača "Studen&Co.Arex" d.o.o. Gradačac proglašena neprihvatljivom, iz razloga što ponuđač u svojoj ponudi nije dostavio sve tražene dokumente. Nakon izvršenog vrednovanja, komisija je 10.06.2013. godine predložila da se predmetni ugovor dodjeli ponuđaču "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik. Kao i u prethodnom postupku, ponuđač koji je izabran ponudio je znatno višu cijenu od drugorangiranog, ali je najbolje ocijenjen na osnovu najpovoljnijeg ponuđenog roka plaćanja od 365 dana. Napominjemo, drugorangirani ponuđač ponudio je rok plaćanja od 30 dana. Međutim, Uprava nije prihvatile prijedlog komisije, već je 25.09.2013. godine donijela odluku o otkazivanju postupka dodjele ugovora, pozivajući se na član 12. stav (1) tačka b) pod 4) Zakona o javnim nabavkama Bosne i Hercegovine, jer je broj primljenih prihvatljivih ponuda manji od tri, čime se ne osigurava stvarna konkurenca za konkretni ugovor.

Novi postupak započet je 10.10.2013. godine. Ponude je dostavilo pet ponuđača. I u ovom postupku, kao najpovoljniji, ponovo je izabran ponuđač "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik. Postupak je okončan dodjelom ugovora ponuđaču "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik 27.01.2014. godine.

Obzirom na dužinu trajanja ovog postupka, **Društvo je u 2013. godini nabavljalo gorivo bez prethodno provedenog postupka javne nabavke, pozivajući se na akt Federalnog ministarstva prometa i komunikacija broj: 05-27-218-1/13, od 13.02.2013. godine, kojim od Uprave traži da nastavi nabavku dizel goriva od dobavljača sa kojim su imali posljednji zaključen ugovor, radi osiguravanja odgovarajuće količine goriva za ostvarivanje javne funkcije ovog infrastrukturnog sistema Federacije BiH i servisiranje potreba privrede BiH. Napominjemo, Društvo je prethodni ugovor o nabavci nafte putem pregovaračkog postupka, a prije okončanja drugostepenog postupka, zaključilo sa dobavljačem "Cerol" d.o.o. Brčko Distrik, ponuđačom koji nije bio kvalifikovan u otvorenom postupku.**

S tim u vezi, u 2013. godini, na osnovu 57 ugovora zaključenih direktnim sporazumom nabavljeno je dizel gorivo u vrijednosti od 3.643.480 KM.

Zajedničko za sve ostale revidirane postupke je da je otvaranje ponuda bilo jedan sat nakon isteka roka za prijem ponuda, što po našem mišljenju nije neposredno i transparentno. U postupku predrevizije prihvaćene su naše sugestije i od tada se otvaranja ponuda vrši 10 do 15 minuta nakon isteka roka za njihov prijem.

a) U slijedećim slučajevima dodjele ugovora putem otvorenih postupaka nisu u potpunosti ispoštovane procedure propisane Zakonom o javnim nabavkama BiH, njegovim provedbenim i vlastitim aktima:

- **Predmet nabavke: Nabavka ležajeva za redovnu opravku lokomotiva i održavanje radioničkih postrojenja i alata; Ugovor broj: 51955-2/2013, od 01.02.2013. godine Izabrani ponuđač: »Fiber SKF Distributer« d.o.o. Sarajevo; Iznos ugovora: 298.820 KM**

Radi se o ponovljenom postupku koji je otkazan po preporuci komisije, zbog nedovoljnog broja kvalifikovanih ponuda. Tenderskom dokumentacijom se od ponuđača tražilo da dostave i dokaz, uvjerenje izdato od najmanje jedne željezničke uprave, da su ugradili ležajeve od traženog proizvođača, što je po našem mišljenju bio diskriminatorski uslov. Ponudu je dostavio samo jedan ponuđač: 1. Fibex SKF Distributer d.o.o. Sarajevo, uz ponuđenu cijenu u iznosu od 298.819 KM bez PDV-a, koji je i izabran.

Ponuđena cijena identična je sa procijenjenom vrijednosti ugovora. Međutim, značajno je napomenuti da je u prethodnom, poništenom postupku, isti ponuđač ponudio nižu cijenu u odnosu na predmetni, ponovljeni postupak, u iznosu od 272.859 KM, bez PDV-a. Najnižu cijenu u iznosu od 238.295 KM, bez PDV-a, ponudio je ponuđač »TGA Commerce« d.o.o. Sarajevo, ali isti prema izvještaju komisije nije ispunio kvalifikacione uslove. Poništeni postupak nismo revidirali.

- **Predmet nabavke: Nabavka lož ulja BAS 1002 za grijanje - sezona 2012/2013. godinu, za depo Rajlovac; Ugovor broj: 5.2.-37-2/2013, od 23.05.2013. godine Izabrani ponuđač: »Studen & Co. Arex« d.o.o. Gradačac; Iznos ugovora: 297.492 KM**

I u ovom slučaju radilo se o ponovljenom postupku. Prethodni postupak poništen je rješenjem Ureda za razmatranje žalbi, od 22.11.2012. godine, koji je usvojio žalbu ponuđača »Hifa Petrol« d.o.o. Sarajevo.

Postupak je poništen iz razloga što Društvo nije postupilo u skladu sa propisanim procedurama, obzirom da nije postupio u skladu sa tenderskom dokumentacijom. Naime, izabrani ponuđač je umjesto validnog dokaza o posjedovanju skladišnog prostora minimalno 100 m², dostavio samo vlastitu izjavu. U ovom postupku, dokaz o skladišnom prostoru ne može zamijeniti izjava ponuđača, jer je pribavljanje dokumenta o registraciji skladišta u isključivoj odgovornosti određenog ponuđača.

U ponovljenom postupku, u tački 6.5. tenderske dokumentacije - Tehnička i profesionalna sposobnost dobavljača, od kandidata se pored ostalog tražilo da dostave i dokaz za "najmanje jednu isporuku predmetne robe izvršene željezničkom saobraćaju, vojnoj industriji, brodogradnjom, rudnicima, željezarama i drugim granama proizvodne ili prerađivačke industrije, gdje su zahtjevi za količinama i kvalitetom predmetne robe izuzetno visoki".

Smatramo da je ovaj uslov diskriminatorski i neprimjerен predmetu nabavke, obzirom da se radi o nabavci lož ulja za grijanje depoa.

Ponude su dostavila dva ponuđača: 1. "Junuzović Kopex" d.o.o. Lukavac – 301.068 KM i 2. "Studen &Co.Arex" d.o.o. Gradačac – 297.492 KM. Izabran je ponuđač koji je dostavio ekonomski povoljniju ponudu.

- **Predmet nabavke: Izgradnja radionice VV i OŠV Zenica; Ugovor broj: 8907-2/2013, od 20.06.2013. godine Izabrani ponuđač: »A Eling« d.o.o. Zenica; Iznos ugovora: 2.386.408 KM**

I u ovom slučaju radilo se o ponovljenom postupku.

Značajno je napomenuti da u tenderskoj dokumentaciji, osim preciziranog zahtjeva da svaki zainteresirani ponuđač mora imati najmanje 15 zaposlenih u stalnom radnom odnosu od čega 3 lica među rukovodnim kadrom u posljednje tri godine, svi ostali traženi uslovi u pogledu tehničke opremljenosti bili su uopšteni i neprecizirani. Naime, tražene su samo izjave o tehničkim sredstvima sa kojima dobavljač raspolaze i ostale slične izjave.

Objavljeni kriterij bio je: Ekonomski najpovoljnija ponuda, sa slijedećim objavljenim podkriterijima: 1. Cijena, učešće: 95 % i rok završetka radova, učešće: 5 %. Tendersku dokumentaciju preuzeo je 12 zainteresirana ponuđača, a ponude je dostavilo sedam ponuđača. Ponuđene cijene, bez PDV-a iznosile su: 1. "Džena" d.o.o. Gradačac – 3.261.341 KM; 2. "ITC" d.o.o. Zenica – 2.503.215 KM; 3. "A Eling" d.o.o. Zenica – 2.386.408 KM; 4. "G.D. Konstrukcije" d.o.o. Mostar – 3.489.231 KM; 5. "Amitea" d.o.o. Mostar – 2.817.536 KM; 6. "Radis" d.o.o. Istočno Sarajevo – 3.005.759 KM i 7. "Almy – Gradnja" d.o.o. Zenica – 2.365.297 KM.

Komisija je utvrdila da je šest ponuda kvalifikovano. Ponuda ponuđača "ITC" d.o.o. Zenica ije bila kvalifikovana. Nakon izvršenog ocjenjivanja, najviše bodova dobila je firma "A Eling" d.o.o. Zenica – 97,6211, dok je drugorangirani ponuđač "Almy-Gradnja" d.o.o. Zenica dobio 97,5000 bodova. Odlukom ugovornog organa, od 20.05.2013. godine, predmetni ugovor dodijeljen je firmi »A Eling« d.o.o. Zenica.

Iako je ponuđač "Almy – Gradnja" d.o.o. Zenica ponudio najnižu cijenu ponude, isti nije izabran kao najpovoljniji, obzirom da je okončanje radova ponudio u roku od 180 dana, za razliku od izabranog ponuđača, firme »A Eling« d.o.o. Zenica, koji je ponudio završetak radova u roku od 130 dana. Drugim riječima, **izabranom ponuđaču ugovor je dodijeljen na osnovu ponuđenog roka završetka predmetnih radova od 130 dana**. Međutim, u postupku predmetne revizije smo se uvjerili da ovaj rok nije ispoštovan. Naime, iako je izvođač uveden u posao 29.07.2013. godine, o čemu postoji protokol-zapisnik, radovi na predmetnom objektu nisu završeni do okončanja naše revizije.

- **Predmet nabavke: Izvođenje radova na sanaciji i adaptaciji staničnih zgrada; Ugovor broj: 4636/2012, od 12.09.2012. godine Izabrani ponuđač: »Bumat« d.o.o. Čapljina; Iznos ugovora: 1.391.874 KM**

Ovaj postupak prethodio je pregovaračkom postupku, koji je zaključen sa istim dobavljačem.

Napominjemo, da se u tenderskoj dokumentaciji pozivalo na određene robne marke, što nije u skladu sa odredbama člana 14. stav 5. Zakona o javnim nabavkama BiH, obzirom da se na takav način određeni dobavljači favorizuju, odnosno, eliminiraju. U vezi upita zainteresiranih ponuđača kojim su tražili pojašnjenje tenderske dokumentacije, dato je pojašnjenje da u „predmjerima radova nije specificirana Gromobraska instalacija i ista će biti riješena iz pozicije „Nepredviđeni radovi“.

Nakon provedenog postupka koji nismo revidirali, na prijedlog komisije, odlukom Društva od 13.08.2012. godine, ugovor je dodijeljen dobavljaču »Bumat« d.o.o. Čapljina. Značajno je napomenuti da je ovo bio i jedini ugovor koji nije dostavljen Odboru za reviziju. Nadzorni odbor i nije mogao biti obavešten, obzirom da zbog neimenovanja isti nije obavljao poslove iz nadležnosti više od jedne godine.

b) U slijedećim slučajevima dodjele ugovora putem pregovaračkih postupaka, nismo se uvjerili da su se stekli uslovi iz člana 11. stav 4. Zakona o javnim nabavkama BiH, za primjenu ove vrste postupka:

- **Predmet nabavke: Izvođenje radova na sanaciji klizišta »Modrinja« na pruzi Bos.Šamac – Sarajevo, međustanično rastojanje Lašva - Kakanj; Ugovor broj: 13235-2/13, od 08.05.2013. godine; Izabrani ponuđač: Mibral d.o.o. Sarajevo; Iznos ugovora: 156.677 KM**

Ova nabavka inicirana je na osnovu vanrednog događaja, prijavljenog 08.11.2012. godine, zbog ulegnuća pruge na dionici Lašva – Kakanj, u dužini od 20 metara. Zahtjev za provođenje javne nabavke pokrenut je 15.11.2012. godine. Međutim, nabavka nije odmah pokrenuta, već tek nakon drugog događaja na pomenutom dijelu pruge, o čemu su sačinjene prijave o vanrednim događajima od 25.02. i 26.02.2013. godine. Pozivi za dostavljanje ponuda upućeni su na adresu tri kandidata: 1. "Mibral" d.o.o. Sarajevo; 2. "Neimari" d.o.o. Sarajevo i 3. "In" d.o.o. Sarajevo. Nakon što dva kandidata nisu ispunili tražene kvalifikacione uslove, poziv za dostavu ponude upućen je samo jedinom kvalifikovanom kandidatu: "Mibral" d.o.o. Sarajevo. Na otvaranju ponuda obavljenom 16.04.2013. godine saopštена je ponuđena cijena. Na istom sastanku predstavnik ponuđača ponudio je popust od 2 %. Nije bilo daljih pregovora, niti je od kandidata traženo da dostavi konačnu ponudu, već je isti izabran kao najpovoljniji. Zbog načina na koji je vođen, nismo se uvjerili da se radilo o hitnom postupku, radi čega nisu bili ni ispunjeni uslovi za provođenje ovakvog postupka. Stoga je predmetni ugovor trebalo dodijeliti putem otvorenog postupka.

- **Predmet nabavke: Izvođenje naknadnih i nepredviđenih radova na sanaciji i adaptaciji staničnih zgrada i izgradnji perona; Ugovor broj: 5409-2/13, od 06.03.2013. godine; Izabrani ponuđač: Bumat d.o.o. Čapljina; Iznos ugovora: 560.775 KM**

Predmetna nabavka pokrenuta je odlukom Uprave od 28.01.2013. godine. Poziv je upućen samo jednom kandidatu. Na otvaranju ponuda saopštena je ponuđena cijena u iznosu od 566.439 KM. U zapisniku sa otvaranja konstatovano je da je u vođenim pregovorima dogovoren popust od 1 %, što iznosi 5.664 KM. Pregovori nisu više vođeni, niti je od kandidata traženo da dostavi konačnu ponudu. Na prijedlog komisije, odlukom Uprave od 13.02.2013. godine izabran je jedini kandidat, firma »Bumat« d.o.o. Čapljina, sa kojim je zaključen ugovor. Međutim, uvidom u specifikacije radova i ponuđene cijene, utvrdili smo da su cijene pojedinih pozicija više od cijena iz osnovnog ugovora, koji je zaključen na osnovu prethodno

provedenog otvorenog postupka, o kojem smo već konstatovali. Napominjemo da su u specifikaciji prethodnog ugovora pojedine stavke – pozicije izostavljene. U pojašnjenu te tenderske dokumentacije, pored ostalog, navodi se da u „predmjerima radova nije specificirana gromobraska instalacija, već je naznačeno da će ista biti riješena iz pozicije „Nepredviđeni radovi“. S druge strane, cijene pojedinih pozicija iz predmetnog ugovora, u značajnom djelu premašile su ugovorene cijene iz prethodnog ugovora, zaključenog putem otvorenog postupka. Prema prihvaćenoj ponudi jednog i izabranog kandidata, cijene pojedinih pozicija iz predmetnog ugovora premašile su ugovorene cijene istih pozicija iz prethodnog, osnovnog ugovora, zaključenog putem otvorenog postupka. S druge strane, ne možemo potvrditi ni da su cijene novih pozicija, odnosno, pojedinih faza radova koje nisu bile predmet osnovnog ugovora (koje nisu obuhvaćene osnovnim ugovorom) bile najpovoljnije za Društvo, kao ugovornog organa. Naprotiv, smatramo da nisu realne i da su znatno više od tržišnih. Ilustracije radi navodimo poziciju „Ugradnja snjegobrana“ na više staničnih mesta, u kojima je cijena m1 ugovorena u iznosu od 94 KM. Posebno ne možemo potvrditi ni da su ugovorene cijene koje se odnose na sanaciju razvodnih ormara u stanicama Bradina, Grad, Konjic, Čelebići, Ostrožac, Jablanica, Grabovica, Mostar, Baćevići, Žitomislići i Šurmanci, kao i cijene radova na izgradnji niskog perona (a posebno betonski i AB radovi) u stanicama Žepče, Kakanj i Visoko bile povoljne za Društvo.

O ovome je konstatovano i od strane Odjela za internu reviziju u posebnom izvještaju. Izvještaj je dostavljen vršiocima dužnosti nove Uprave. Moguće da je i to jedan od razloga što okončana situacija u vezi predmetnih dodatnih radova na sanaciji i adaptaciji staničnih zgrada i perona nije ovjerena u cijelosti, već je vraćena, o čemu se i vodi sudske spor.

- **Predmet nabavke: Izvođenje dodatnih radova na radionici OŠV Čapljina; Ugovor broj: 44164/40186/12, od 18.10.2012. godine; Izabrani ponuđač: "Amitea" d.o.o. Mostar; Iznos ugovora: 1.160.293 KM**

Predmetni ugovor revidirali smo iz razloga što je okončana situacija po istom ispostavljena i knjižena u revidiranoj godini i što je imala uticaja na finansijske izvještaje koji su predmet naše revizije.

Podsjećamo, otvoreni postupak kojim je dodijeljen osnovni ugovor za izvođenje radova na radionici OŠV Čapljina proveden je u 2010. godini. Vrijednost zaključenog ugovora iznosila je 2.330.813 KM bez PDVa.

U slučaju dodjele predmetnog ugovora nismo se uvjerili da su se ispunili uslovi za provođenje ovakvog postupka, obzirom da se nije radilo o radovima iz člana 11. stav (4) tačka d) podtačka 1) Zakona o javnim nabavkama BiH. Naime, na osnovu uvida u prezentiranu dokumentaciju nismo se uvjerili da su se ispunili uslovi za provođenje pregovaračkog postupka. Naime, **na osnovu uvida u tehničku specifikaciju za izvođenje radova na radionici za OŠV Čapljina utvrdili smo da se radi o potpuno novim fazama radova, za koje se ni u kom slučaju ne može reći da su naknadni, nepredviđeni radovi iz osnovnog ugovora, koji se navodno nisu mogli predvidjeti. Shodno tome, za ove faze radova nije bilo osnova da se provodi predmetni postupak, obzirom da su isti u potpunosti ispunjavali uslove za provođenje otvorenog postupka. Posebno ako se ima u vidu da se u zahtjevu za nabavku od 15.6.2012. godine, navodi, da su »cijene iz predračuna provjerene i usaglašene sa izvođačem i nadzornom organom na ukupan iznos od 1.165.402 KM, bez PDV-a.**

U vezi samog vođenja postupka treba napomenuti da je izabrani kandidat prvo bitno ponuđenu cijenu u iznosu od 1.165.293 KM, na otvaranju ponuda smanjio za (samo) 5.000 KM. Na istom sastanku prihvaćena je ponuđena cijena u iznosu od 1.160.293 KM i istom kandidatu je dodijeljen predmetni ugovor.

Predmetni postupak proveden je netransparentno, radi čega i ne možemo potvrditi da su ponuđene i ugovorene cijene iz ovog postupka bile najpovoljnije za ugovornog organa.

Uvidom u fakturisane cijene i količine utvrdili smo da su za pojedine pozicije fakturisane veće ugrađene količine i veći urađeni radovi od ugovorenih, ali po nižim ili po ugovorenim cijenama, kao i da pojedine ugovorene faze nisu ni urađene, niti su fakturisane. Ukupna vrijednost fakturisanih faza radova i ugrađenog materijala nije premašila ukupnu vrijednost ugovora.

U cilju povećanja efikasnosti nabavki, sve postupke pokretati blagovremeno i iste provoditi u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH, njegovim provedbenim i vlastitim aktima.

10. Komentar

Uprava Društva je u dostavila Očitovanje na Nacrt izvještaja o reviziji finansijskih izvještaja JP ŽFBiH d.o.o. Sarajevo za 2013. godinu, broj: 1-32542/2014, od 14.07.2014. godine, uz koji je priložila i dodatnu dokumentaciju.

U dostavljenom Očitovanju, koje u biti predstavlja komentar na predmetni Nacrt izvještaja, date su primjedbe i dodatna pojašnjenja za određene konstatacije u nalazu, a posebno je izraženo neslaganje sa konstatacijama vezanim za javne nabavke.

Prihvatili smo dokumentaciono opravdane dokaze i sve što je imalo realnu osnovu za korekciju uključili u konačan Izvještaj. Za veći dio navoda i konstatacija za koje nije bilo osnova šire obrazloženje dato je u posebnom aktu, Pismu Upravi broj: 06-03-1/14, od 17.07.2014.godine.

**Rukovodilac Sektora
za finansijsku reviziju**
Mirsada Janjoš, dipl.oec.

Vođa tima

Sead Čorbo, dipl. oec.

Član tima

Ivana Nikolić, dipl. oec.

IV. REZIME DATIH PREPORUKA

Radi prevazilaženja postojećeg stanja i povećanja efikasnosti neophodno je izvršiti temeljitu i sveobuhvatnu reorganizaciju Društva, ustrojiti optimalnu organizaciju i sistematizaciju radnih mesta i u saradnji sa resornim ministarstvom sačiniti adekvatan program i iznaci mogućnost zbrinjavanja viška zaposlenika.

Postojeće akte usaglasiti sa važećim zakonima i međusobno. Dosljedno i u potpunosti poštivati sve usvojene akte i procedure i u kontinuitetu pratiti njihovu realizaciju.

Bilješke uz finansijske izvještaje sastavljati u skladu sa zahtjevima iz MSFI i MRS.

Veći značaj posvećivati aktivnostima Odjela za internu reviziju i Odbora za reviziju i postupati po njihovim preporukama.

Priznavanje prihoda vršiti u skladu sa tačkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja i MRS 18 Prihodi.

Priznavanje rashoda vršiti u skladu sa tačkom 22. Okvira za sastavljanje i prezentaciju finansijskih izvještaja, a ispravke grešaka iz prethodnog razdoblja evidentirati u skladu sa MRS 8 Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

Radi pravilnog iskazivanja imovine po fer ili tržišnoj vrijednosti, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, izvršiti procjenu vrijednosti cijelokupne imovine, provesti sva potrebna vrijednosna usklajenja i sva stalna sredstva vrednovati prema zahtjevima iz standarda, shodno MRS 36 – Umanjenje vrijednosti sredstava, a u vezi sa MRS 16 – Nekretnine, postrojenja i oprema.

U cilju realnog iskazivanja sredstava i rashoda obračunskog perioda, sve okončane investicije koje se još uvijek vode kao sredstva u pripremi knjigovodstveno aktivirati i na taj način u dosljedno i u potpunosti postupati prema zahtjevima iz standarda i vlastitim aktima.

Dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene procedure vezane za investicije u toku. Sve okončane projekte priznavati i računovodstveno evidentirati u periodu u kojem su dati u upotrebu i kolaudovani, u skladu sa zahtjevima iz standarda.

Preispitati važeću odluku o izmjeni važećih amortizacionih stopa stalnih sredstava. Na osnovu sagledavanja realnog stanja i relevantnih pokazatelja izvršiti realnu procjenu korisnog vijeka trajanja i utvrditi amortizacionu stopu za sve građevinske objekte, uključujući i tunele, za koje procijenjeni vijek trajanja ne može biti neograničen, a utvrđena stopa ni u kom slučaju da bude nula.

Svu imovinu iznajmljenu trećim licima evidentirati i voditi u skladu sa zahtjevima iz MRS 40 - Ulaganja u nekretnine.

Nastaviti i intenzivirati aktivnosti vezane za obezbjeđenje dokaza o vlasništvu, procjeni i uknjižbi nekretnina kod nadležnih sudova.

Radi realnog iskazivanja, preispitati sve vrste zaliha i iste vrednovati prema zahtjevima iz MRS 2 – Zalihe.

U cilju zaštite naplate i realnog iskazivanja potraživanja potrebno je dosljedno i u potpunosti poštivati usvojene politike potraživanja i ojačati nadzor nad primjenom procedura, pri čemu treba voditi računa o svim okolnostima koje mogu utjecati na mogući gubitak ove imovine, te voditi računa o blagovremenom utuživanju nenaplaćenih potraživanja.

Računovodstvene/softverske aplikacije uskladiti sa potrebama Društva, tako da bi se blagovremeno poduzele aktivnosti na zaštiti imovine i potraživanja evidentirala u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima.

Definisati politike potraživanja po kontokorentim obračunima u skladu sa općeprihvaćenim računovodstvenim načelima i standardima.

Akontacije za službena putovanja pravdati blagovremeno.

Troškove, investicije, potraživanja i obaveze priznavati i računovodstveno evidentirati u momentu stvaranja istih, u periodu na koji se isti odnose, u skladu sa Međunarodnim računovodstvenim standardima, a ukoliko u momentu priznavanja ne postoji odgovarajuća knjigovodstvena isprava evidentiranje vršiti u korist pasivnih vremenskih razgraničenja, shodno MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva, te ispravke ranijih perioda vršiti u skladu sa MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške.

Izvršiti detaljnu analizu svih sudskih postupaka pokrenutih protiv Društva, te na osnovu procjene Sektora za pravne i kadrovske poslove izvršiti rezervaciju u skladu sa MRS 37 – Rezervisanja, potencijalne obaveze i potencijalna sredstva i MRS 8 – Računovodstvene politike, promjene računovodstvenih procjena i greške , vodeći računa o već proknjiženim obavezama.

Izvršiti analizu baze stalnih sredstva tako da se sva donirana sredstva nalaze u jedinstvenoj bazi i uskladiti bazu stalnih sredstva za odloženim prihodom. Razlika se najvjeroatnije odnosi na više priznati prihod u ranijim periodima na osnovu čega identificirana razlika bi se trebala proknjižiti na teret akumuliranog gubitka.

Izvršiti klasifikaciju svih obaveza na odgovarajuća konta glavne knjige.

U skladu sa MRS 1. tačkom 72. Pravilno evidentirati iznos glavnice koji je dospio na datum izještavanja, kao i iznos koji će dosjeti u narednih 12 mjeseci nakon kraja perioda. Na ovaj način bit će iskazano realno stanje kratkoročnih obaveza.

Izvrši usaglašavanje stanja svih obaveza na datum bilansa u skladu sa članom 28. Zakona o računovodstvu i reviziji FBiH kako bi se realno iskazale obaveze Društva.

U skladu sa Odlukom Vlade FBiH, odobrena sredstva za PDV na revolving osnovi vratiti, a radi odobravanja istih u narednom periodu.

U cilju povećanja efikasnosti nabavki, sve postupke pokretati blagovremeno i iste provoditi u skladu sa procedurama propisanim Zakonom o javnim nabavkama BiH, njegovim provedbenim i vlastitim aktima.